

Thematisch ambtsbericht Palestijnen in Libanon

Datum Januari 2021

Colofon

Plaats	Den Haag
Opgesteld door	Afdeling Ambtsberichten (DAF/AB)

Inhoudsopgave

Colofon	2
Inhoudsopgave	3
Inleiding	5
1 Context.....	6
1.1 Palestijnse vluchtelingen	6
1.2 Palestijnen in Libanon	7
1.3 Verblijfplaats.....	9
1.4 Intern ontheemde Palestijnen	9
2 Registratie.....	11
2.1 Palestijnen uit Libanon	11
2.2 Palestijnen uit Syrië	11
2.3 Andere niet-Libanese Palestijnen in Libanon.....	12
2.4 Verval registratie in andere landen bij vestiging in Libanon	12
2.5 Verval registratie in Libanon bij vestiging in een ander land	13
3 Nationaliteit	15
3.1 Naturalisatie in Libanon.....	15
3.2 Voorwaarden voor het verkrijgen van de Libanese nationaliteit	16
3.3 Verval registratie UNRWA of UNHCR	18
4 Documenten	20
4.1 Identificatieplicht.....	20
4.2 Uitgifte door de Libanese autoriteiten.....	21
4.3 Uitgifte door UNRWA.....	24
4.4 Uitgifte door UNHCR	25
4.5 Uitgifte door de Palestijnse Autoriteit	25
5 Bewegingsvrijheid	27
5.1 Binnenland	27
5.2 Buitenland	29
6 Verblijfsrecht.....	31
6.1 Verblijf via registratie.....	31
6.2 Verblijf via huwelijk	32
7 Bescherming.....	34
7.1 Palestijnse groepen in de negatieve aandacht	34
7.2 Bescherming bij veiligheidsproblemen	34
7.3 Bescherming bij administratieve problemen	37
7.4 Problemen aan de zijde van Libanese organisaties	38
7.5 Problemen aan de zijde van Palestijnse organisaties in Libanon	38
7.6 Hervestiging bij veiligheidsproblemen	39
8 UNRWA.....	40
8.1 Operatiegebied.....	40
8.2 Toegang tot hulpverlening	40
8.3 Huidige (financiële) situatie	40

8.4	Andere hulpverlening	41
9	Toelating	43
9.1	Terugkeer naar Libanon	43
9.2	Familieleden	44
9.3	Uitzetting vanuit en naar Libanon	44
10	Overig.....	47
10.1	Discriminatie van de zijde van de Libanese autoriteiten	47
10.2	Discriminatie van de zijde van de Libanese bevolking	49
10.3	Toegang tot de arbeidsmarkt	50
10.4	Toegang tot het rechtsproces.....	54
10.5	Toegang tot de gezondheidszorg en het onderwijs	57
11	Bijlagen	61
11.1	Verklarende woordenlijst	61
11.2	Nieuwsberichten	61
11.3	Rapporten en boeken	64
11.4	Web- en wetteksten van de Libanese overheid	66

Inleiding

In dit thematisch ambtsbericht wordt de huidige positie van Palestijnen in Libanon beschreven. Het laatste thematische ambtsbericht over Palestijnen in Libanon werd in 2001 geactualiseerd.

Dit rapport is gebaseerd op informatie van zowel openbare als vertrouwelijke bronnen. Bij de opstelling is gebruik gemaakt van informatie van (internationale) niet-gouvernementele organisaties (ngo's), vakliteratuur en berichtgeving in de media, alsmede van bevindingen tijdens interviews gehouden met vertrouwelijke bronnen. Een overzicht van de geraadpleegde openbare bronnen is opgenomen in de literatuurlijst.

In gevallen waar er geen informatie in openbare bronnen kon worden gevonden over de betreffende (deel)onderwerpen, is uitsluitend gebruik gemaakt van vertrouwelijke informatie. In enkele gevallen kwam de in de tekst gebruikte informatie van verschillende bronnen niet met elkaar overeen en is er voor gekozen om de tegenstrijdige zienswijzen ter volledigheid in het ambtsbericht op te nemen.

Het eerste hoofdstuk behandelt de context van Libanon en de verschillende groepen Palestijnse vluchtelingen. Wanneer er gesproken wordt over Palestijnen wordt in dit rapport Palestijnse vluchtelingen bedoeld, tenzij expliciet is aangegeven dat het om Palestijnen gaat die niet vluchteling zijn. Hoofdstuk twee en drie gaan over de registratie en nationaliteitsstatus van Palestijnen in Libanon. In hoofdstuk vier komen de verschillende documenten aan bod waar Palestijnen in Libanon toegang tot hebben. Hoofdstuk vijf en zes gaan in op bewegingsvrijheid en het verblijfsrecht van Palestijnen in Libanon. Hoofdstuk zeven beschrijft de toegang tot bescherming wanneer de veiligheid van Palestijnen in Libanon bedreigd wordt. In hoofdstuk acht komt de positie van UNRWA en de diensten die zij leveren in Libanon aan bod. Hoofdstuk negen gaat in op toelating en terugkeer van Palestijnen tot Libanon. In hoofdstuk tien worden de verschillende aspecten van de sociaaleconomische positie en toegang tot diensten en het rechtsproces voor Palestijnen in Libanon uiteengezet.

Begrippen uit het Arabisch worden niet op eenduidige wijze weergegeven in het Latijnse schrift. Er is gekozen om bij iedere term de meest voorkomende variant in de geraadpleegde literatuur te gebruiken. Aangezien het Arabisch geen onderscheid kent tussen hoofd- en kleine letters, worden Arabische termen in het Latijnse schrift zonder hoofdletters weergegeven. Verder is geprobeerd om zoveel mogelijk de oorspronkelijke benaming in het Arabisch voor ieder document weer te geven. Voor enkele documenten kon de oorspronkelijke benaming niet worden achterhaald. In dergelijke gevallen is ervoor gekozen om vanuit de Engelstalige literatuur een passende term in het Nederlands te vinden.

Bij de totstandkoming van dit thematisch ambtsbericht zijn enkele openbare webteksten van de Libanese autoriteiten geraadpleegd. Daarnaast is een Arabischtalige webtekst van het Libanese ministerie van Onderwijs gebruikt. Deze vertaling is in een separaat bestand gelijktijdig gepubliceerd met dit thematisch ambtsbericht. Aan deze vertaling, die enkel ter informatie is vervaardigd, kunnen geen rechten worden ontleend.

1 Context

Libanon wordt vaak aangeduid als het land met per hoofd van de bevolking het grootste aantal vluchtelingen ter wereld. UNHCR schat het aantal vluchtelingen in Libanon op anderhalf miljoen Syrische vluchtelingen, 200.000 Palestijnse vluchtelingen en ongeveer 20.000 vluchtelingen uit andere landen bij een Libanese populatie van bijna zeven miljoen.¹ Libanon verkeert al langere tijd in een politieke- en economische crisis, beiden zijn door de uitbraak van het COVID-19 virus verdiept. Al in 2019 protesteerde de Libanese bevolking tegen het sektarisch establishment, hen wordt de aanhoudende corruptie, economische problemen en instandhouding van ongelijkheid verweten. Dit leidde in oktober 2019 tot het aftreden van premier Saad Hariri. In het afgelopen jaar heeft de gedaalde waarde van het Libanese pond, de hyperinflatie, toegenomen werkeloosheid en de explosie in de haven van Beirut in augustus 2020, die zorgde voor een geschatte 300.000 daklozen en 70.000-100.000 verloren banen, bijgedragen aan de al bestaande economische crisis.² De Libanese overheid verkeert al maanden in onzekerheid over het vormen van een nieuwe regering na het aftreden van premier Diab augustus jongstleden. Nadat formateur Mustapha Adib een maand eerder al opstapte keerde voormalig premier Saad Hariri in oktober 2020 terug om als beoogd premier een nieuw kabinet samen te stellen.³ Ook zijn er toenemende berichten dat naast vluchtelingen ook Libanezen het land proberen te ontvluchten vanwege de toenemende armoede.⁴ Libanon verkeert sinds half januari 2021 in een harde lockdown waarbij de bevolking hun huis niet mogen verlaten, tenzij voor een noodgeval. Om het aantal coronabesmettingen en de druk op ziekenhuizen tegen te gaan is deze lockdown verlengd tot en met 8 februari 2021.⁵

1.1 Palestijnse vluchtelingen

Palestijnse vluchtelingen (ook wel Palestijnse ontheemden) uit het voormalige Britse mandaatgebied Palestina en hun nakomelingen wonen voor een groot deel verspreid over Jordanië, Libanon, Syrië, de Palestijnse Gebieden (Westelijke Jordaanoever en de Gazastrook). In deze vijf gebieden hebben ze recht op inschrijving bij de *United Nations Relief and Works Agency for Palestine Refugees in the Near East* (UNRWA). In totaal zijn er 6.336.238 geregistreerde personen bij UNRWA, binnen deze groep zijn 5.663.790 Palestijnse vluchtelingen. UNRWA-geregistreerde personen zijn

¹ UNHCR, *Lebanon Key Figures*, 2020, geraadpleegd op 20 november 2020. Zie ook <https://reporting.unhcr.org/node/2520?y=2020#year>

² Amnesty International (AI), *Lebanon: only an international investigation can ensure Beirut explosion victim's rights to truth, justice and remedy*, 7 september 2020, p. 1; Middle East Monitor, *Over 100,00 lost their jobs in tourism sector after Beirut port blast*, 11 augustus 2020, geraadpleegd op 1 december 2020. Zie ook <https://www.middleeastmonitor.com/20200811-over-100000-lost-their-jobs-in-tourism-sector-after-beirut-port-blast/>

³ Vertrouwelijke bron, 6 oktober 2020; Vertrouwelijke bron, 23 oktober 2020.

⁴ Vertrouwelijke bron, 27 oktober 2020; The Independent, *'Our hell': One year on from Lebanon's October Revolution, the best option for many is leaving*, 16 oktober 2020; NOS, *Libanezen ontvluchten hun land, steeds meer boten richting Cyprus, 26 september 2020*; De Arab Youth Survey stelt dat jongeren uit Libanon het meest denken aan emigratie ten opzichte van andere Arabische jeugd. Zie ook <https://www.arabyouthsurvey.com/findings.html>

⁵ The Independent, *Lebanon begins an 11-day curfew in attempt to rescue overwhelmed health system*, 15 januari 2021, geraadpleegd op 16 januari 2021; Al Jazeera, *Lebanon extends total lockdown until February 8 as COVID deaths soar*, 21 januari 2021, geraadpleegd op 22 januari 2021. Zie ook <https://www.aljazeera.com/news/2021/1/21/lebanon-extends-total-lockdown-till-feb-8-as-covid-deaths-soar>

geregistreerd in de Gazastrook (1.637.160), de Westelijke Jordaanoever (1.078.772), Jordanië (2.453.284), Libanon (542.206) en Syrië (653.726).⁶

Palestijnse vluchtelingen die buiten de vijf gebieden van UNRWA leven kunnen onder het Hoog Commissariaat voor de Vluchtelingen (UNHCR) vluchtelingenmandaat vallen. Deze Palestijnen leven voornamelijk in Saoedi-Arabië (275.000) en de andere Golfstaten (140.000), in Egypte (50.000 tot 100.000), Irak (ongeveer 10.000) en in Europa en Amerika. Er zijn ook Palestijnen die geen vluchteling zijn omdat ze nooit ontheemd zijn geraakt. Zij vallen onder het UNHCR-staatloosheidsmandaat en leven voornamelijk in de Westelijke Jordaanoever (1,7 miljoen) en de Gazastrook (400.000).⁷

Om de Palestijnse vluchtelingen bij te staan werd een aparte VN-organisatie (UNRWA) opgericht in 1949.⁸ UNRWA registreert en biedt hulpverlening aan Palestijnse vluchtelingen en vier andere categorieën personen die hier recht op hebben.⁹ Er zijn ook enkele andere categorieën personen die recht hebben op UNRWA-hulpverlening, maar geen UNRWA-registratie. Er is dus niet altijd UNRWA-registratie nodig om UNRWA-ondersteuning te ontvangen.¹⁰ Palestijnse vluchtelingen in Libanon vallen onder het UNRWA-mandaat en kunnen zich niet bij UNHCR registreren. Palestijnse vluchtelingen die buiten het UNRWA-mandaatgebied vallen en bij UNHCR geregistreerd zijn in een ander land hebben in Libanon geen toegang tot UNHCR-diensten.¹¹ Niet-PRL Palestijnen die een UNHCR-registratie hebben en in Libanon verblijven vallen onder het UNRWA-mandaat. Zij kunnen zich bij UNRWA registreren of zonder UNRWA-registratie hulpverlening van UNRWA ontvangen mits ze onder de voorwaarden voor registratie en/of hulpverlening vallen.¹²

1.2 Palestijnen in Libanon

De meeste Palestijnen die in Libanon verblijven zijn Palestijnen uit Libanon (PRL) en Palestijnen uit Syrië (PRS) die als gevolg van het uitbreken van het gewapend conflict in Syrië na 2011 naar Libanon zijn gekomen. De meeste PRL zijn nakomelingen van Palestijnse vluchtelingen zijn zelf in twee fases van vluchten naar Libanon gekomen: als gevolg van de oorlog van 1948/1949 en de Zesdaagse oorlog

⁶ De resterende groep bestaat uit niet-Palestijnse personen of niet-vluchteling familieleden die recht hebben UNRWA-diensten omdat ze destijds in Palestina werkten/woonden. UNRWA, *eligibility and registration Q&A*, 2020, p. 1-2; UNRWA Dashboard, UNRWA-mandaatgebied, geraadpleegd op 4 november 2020. Zie ook <https://www.unrwa.org/what-we-do/relief-and-social-services/unrwa-registered-population-dashboard>

⁷ IND, *Werkinstructie 2020/19 Palestijnen*, 2020, p. 23; Alleen Palestijnen uit het voormalige Britse mandaatgebied die vanwege het conflict in 1948 hun huis en hun toegang tot inkomen zijn kwijtgeraakt kunnen zich registreren bij UNRWA. UNRWA, *Consolidated Eligibility and Registration Instructions (CERI)*, 2006, p. 2.

⁸ Palestijnen bleven, op aandringen van andere Arabische landen, een aparte status houden via UNRWA toen het Vluchtelingenverdrag in 1951 werd opgemaakt. Are Knudsen, *Widening the Protection Gap: The "Politics of Citizenship" for Palestinian Refugees in Lebanon 1948-2008*, 2009, p. 53.

⁹ Palestijnse vluchtelingen, familieleden van vluchtelingen die zelf geen vluchteling zijn, frontier dorpelingen, armen uit Jerusalem en Gaza en gecompromitteerde gevallen hebben recht op UNRWA-registratie en UNRWA-hulpverlening. UNRWA, *eligibility and registration Q&A*, 2020, p. 1-2.

¹⁰ Palestijnen die als gevolg van het conflict in 1967 ontheemd zijn geraakt, personen die vanwege humanitaire of andere beleidsredenen onder het UNRWA-mandaat vallen, personen die recht hebben op de UNRWA *Microfinance and Microenterprise Programme (MMP)*, personen in dienst bij UNRWA en hun familieleden en personen die in vluchtelingenkampen en -gemeenschappen wonen hebben recht op UNRWA-hulpverlening, maar niet op UNRWA-registratie. UNRWA, *eligibility and registration Q&A*, 2020, p. 2; UNRWA, *Consolidated Eligibility and Registration Instructions (CERI)*, 2006, p. 3-4.

¹¹ Vertrouwelijke bron, d.d. 29 september 2020.

¹² UNRWA, *eligibility and registration Q&A*, 2020, p. 1-2; UNRWA, *Consolidated Eligibility and Registration Instructions (CERI)*, 2006, p. 1-7.

van 1967.¹³ Een andere groep Palestijnen is naar Libanon gekomen in de jaren zeventig toen de Palestijnse Bevrijdingsorganisatie (PLO) zich in Libanon vestigde.¹⁴

In Libanon waren er in 2020 540.928 personen geregistreerd bij UNRWA van wie 477.579 als vluchteling.¹⁵ Er zijn verschillende inschattingen betreffende de werkelijke aantallen Palestijnen die momenteel in Libanon verblijven. Zo stelde UNRWA in een onderzoek met de *American University of Beirut* (AUB) uit 2015 dat er tussen 260.000 – 280.000 Palestijnse vluchtelingen in Libanon verblijven.¹⁶ Het *Lebanese Palestinian Dialogue Committee* (LPDC) kwam in een census van 2016 uit op 193.000 tot 241.000 Palestijnen.¹⁷ Palestijnen in Libanon worden op basis van hun legale status en registratie verdeeld in vier groepen:

1. Geregistreerde vluchtelingen: dit zijn PRL die zowel bij de Libanese autoriteiten als bij UNRWA geregistreerd staan. Het *US Department of State* (USDoS) schat deze groep op circa 458.000.¹⁸ Een bron vermeldt dat deze groep overeenkomt met de 500.000 geregistreerde Palestijnse vluchtelingen, waarvan tussen de 260.000 – 280.000 daadwerkelijk nog in Libanon verblijven.¹⁹
2. Niet-registreerde vluchtelingen: dit zijn PRL die niet bij UNRWA geregistreerd staan, maar wel bij de Libanese autoriteiten. Dit zijn personen die na 1949 zijn gevlucht naar Libanon. Sommigen uit deze groep hebben wel recht op UNRWA-hulpverlening, maar niet op UNRWA-registratie. Naar schatting zijn er ongeveer 35.000 niet-geregistreerde Palestijnse vluchtelingen.²⁰
3. Niet-geïdentificeerde (Non-ID) vluchtelingen: dit zijn PRL die noch bij de Libanese autoriteiten noch bij UNRWA in Libanon geregistreerd staan en niet over geldig verblijf of legale status in Libanon beschikken. De meeste personen uit deze groep zijn in de jaren zeventig naar Libanon gekomen zonder geregistreerd te worden. Sommigen hebben zich uit eigen keuze destijds niet geregistreerd omdat zij dachten terug te keren naar het voormalige land van verblijf. Personen uit deze groep hebben recht op basisdiensten binnen de UNRWA-hulpverlening.²¹ Sommige mensen uit deze groep zijn wel geregistreerd bij UNRWA in andere landen. Zij kunnen aanspraak maken op UNRWA-hulpverlening in Libanon, maar op basis van de dekking die geldt in het gebied van inschrijving.²² Een survey van de

¹³ De catastrofe (*nakba*) en de terugkeer (*naksa*). Diana Allen, *Refugees of the Revolution: Experiences of Palestinian Exile*, 2014, p. 14; Nora Stel, *Hybrid Political Order and the Politics of Uncertainty*, 2020, p. 169; UNRWA, *eligibility and registration Q&A*, 2020, p. 1-2.

¹⁴ De PLO is de koepelorganisatie van Palestijnen die naar een eigen staat streven. Waar voorheen de organisatie een gewapende strijd vocht, werd de PLO met de Oslo-akkoorden in 1993 erkend als de politieke vertegenwoordiger van het Palestijnse volk. Diana Allen, *Refugees of the Revolution: Experiences of Palestinian Exile*, 2014, p. 13-14.

¹⁵ Een deel van UNRWA-registreerden behoren niet tot de vluchtelingengroep, maar hebben wel recht op registratie en hulpverlening van UNRWA (zie ook voetnoot 8). UNRWA Dashboard, *Libanon*, geraadpleegd op 4 november 2020, zie ook <https://www.unrwa.org/what-we-do/relief-and-social-services/unrwa-registered-population-dashboard>

¹⁶ UNRWA, *Survey on the Socioeconomic status of Palestine Refugees in Lebanon 2015*, 2016, p. 44; Chaaban, J., Ghattas, H., Habib, R., Hanafi, S., Sahyoun, N., Salti, N., Seyfert, K. and Naamani, N. (2010). Socio-economic survey of Palestinian refugees in Lebanon. American University of Beirut, p. x, 24.

¹⁷ PHRO, *Universal Periodic Review*, 2020, p. 1-2; Lebanese Palestinian Dialogue Committee (LPDC), *Key findings report: Population and Housing Census in Palestinian Camps and Gatherings*, februari 2017, p. 9.

¹⁸ USDoS, *Country Report on Human Rights Practices 2017 – Lebanon*, april 2018, p. 9.

¹⁹ Vertrouwelijke bron, d.d. 1 december 2020.

²⁰ IND, *Werkinstructie 2020/19 Palestijnen*, 2020, p. 6; Vertrouwelijke bron, d.d. 1 december 2020; Lex Takkenberg en Francesca Albanese, *Palestinian Refugees in International Law*, 2020, p. 216.

²¹ Lex Takkenberg en Francesca Albanese, *Palestinian Refugees in International Law*, 2020, p. 217.

²² Palestijnse vluchtelingen in Libanon die eerder geregistreerd zijn in Jordanië, de Westelijke Jordaanoever en de Gazastrook ontvangen een lagere ziekenhuisdekking dan personen geregistreerd in Libanon. PRS ontvangen

Danish Refugee Council (DRC) uit 2005 stelt dat ongeveer 3.000 Palestijnen als Non-ID vluchteling worden gezien. Het USDoS schat de groep in tussen de 3.000 – 5.000.²³

4. PRS: meer dan 45.000 PRS hebben sinds het Syrische conflict van 2011 gebruik gemaakt van UNRWA-diensten in Libanon. In 2018 werd geschat dat nog 29.000 van deze groep in Libanon verbleef. PRS die in Syrië geregistreerd stonden bij UNRWA hebben recht op UNRWA-dienstverlening in Libanon.²⁴

1.3 Verlijfplaats

Palestijnen in Libanon wonen overal in het land, maar voornamelijk in Beirut en het zuiden van Libanon waar ook de twee grootste vluchtelingenkampen, Ein el-Hilweh en Rashidieh, staan (zie ook bijlage 11.2). Volgens de LPDC woonde in 2017 45,1% van PRL in de twaalf officiële vluchtelingenkampen. De rest woont in de Palestijnse nederzettingen (*settlements* of *gatherings*) of in de rest van het land. Volgens de LPDC woonden in 2017 de meeste Palestijnse vluchtelingen in Saida (35,8%), het noorden van Libanon (25,1%), Tyre (14,7%), Beirut en omstreken (13,4%), Al Chouf (7,1%) en de Bekaa vallei (4%).²⁵ Het grootste kamp, Ein el-Hilweh, ook wel de "hoofdstad van de diaspora" genoemd, ligt in Saida, ten zuiden van Beirut, en heeft tussen 50.000 – 80.000 PRL en PRS inwoners.²⁶ Het aantal inwoners van onofficiële nederzettingen worden niet bijgehouden door UNRWA. UNRWA-geregistreerden die buiten de officiële kampen wonen hebben geen recht op de *basic urban* UNRWA-ondersteuning.²⁷ Volgens een bron komt het sinds 2011 ook voor dat PRL hun huizen in de vluchtelingenkampen onderverhuren aan PRS en zelf in de gebieden rondom de kampen wonen waar ze toegang hebben tot betere appartementen of een veiligere woonomgeving. In de vluchtelingenkampen kunnen ook andere niet-Palestijnse vluchtelingen of arbeidsmigranten wonen.²⁸

1.4 Intern ontheemde Palestijnen

Binnen Libanon is het voorgekomen dat door gevechten tussen militante groeperingen en de Libanese autoriteiten Palestijnen ontheemd zijn geraakt. Zo

aparte noodhulp voor ziekenhuisopname die overeenkomt met wat PRL van UNRWA ontvangen. Vertrouwelijke bron, d.d., 15 december 2020.

²³ UNRWA, *Survey on the Socioeconomic status of Palestine Refugees in Lebanon 2015*, 2016, p. 23; DRC, *Survey report on the situation of non-ID Palestinian refugees in Lebanon*, maart 2005, p. 4; USDoS, *Country Report on Human Rights Practices 2019 – Lebanon Country Report on Human Rights Report Practices 2019 - Lebanon*, 2019, p. 26; Vertrouwelijke bron, d.d. 4 december 2020.

²⁴ Lex Takkenberg en Francesca Albanese, *Palestinian Refugees in International Law*, 2020, p. 218-219.

²⁵ UNRWA, *Survey on the Socioeconomic status of Palestine Refugees in Lebanon 2015*, 2016, p. 45; Lebanese Palestinian Dialogue Committee (LPDC), *Key findings report: Population and Housing Census in Palestinian Camps and Gatherings*, februari 2017, p. 18.

²⁶ FIS, *Syrian and Palestinian (in Lebanon and exiting Syria) Refugees in Lebanon*, 29 september 2016, p. 8-9; Jerusalem Institute, *The Fate of Palestinian Refugees in Syria and Lebanon*, 6 juni 2019. Geraadpleegd op 14 september 2020. Zie ook <https://jcpa.org/article/the-fate-of-palestinian-refugees-in-syria-and-lebanon/>

²⁷ *Basic urban* UNRWA-ondersteuning bestaat uit basisvoorzieningen voor de officiële vluchtelingenkampen, zoals water, sanitaire en hygiënische voorzieningen, onderkomen en onderhoud/modernisering van onderkomen. UNDP, *Assessing vulnerabilities in Palestinian Gatherings in Lebanon: Result of the 2017 Household Survey*, september 2018, p. 13; UNHCR, *The Situation of Palestinian Refugees*, 2016, p. 7; UNDP, UN Habitat, *Profiling Deprivation: An Analysis of the Rapid Needs Assessment in Palestinian Gatherings Host Communities in Lebanon*, maart 2014, p. 8-9.

²⁸ Vertrouwelijke bron, d.d. 14 augustus, 2020; Kamel Dorai, *Palestinian refugees and the current Syrian conflict: from settled refugees to stateless asylum seekers?*, *Migrations, Mobilities and the Arab Spring*, 2016, p. 161.

werd het Nahr el-Bared kamp in 2007 door gevechten tussen Fatah al-Islam²⁹ en de Libanese autoriteiten verwoest, waarbij ongeveer 30.000 inwoners, waarvan 27.000 Palestijns, in andere regio's opgevangen moesten worden. Hiervoor werd acute noodhulp verleend door UNRWA, deels gefinancierd door internationale donoren. In 2015 was de helft van het oude kamp weer opgebouwd en konden de meeste ontheemden terug. In 2016 waren nog zo'n 10.000 mensen ontheemd die niet terug konden. Meer dan 600 ontheemde families wonen in een nieuw onofficieel deel van het kamp waar tijdelijke woonruimtes zijn ingericht. Sinds 2011 is de aankomst van Syrische vluchtelingen in het kamp toegenomen waardoor de slechte voorzieningen en infrastructuur in het kamp nog meer onder druk zijn komen te staan.³⁰

²⁹ Fatah al-Islam is een soennitische-salafistische groepering in Libanon met militanten uit verschillende landen, zij zijn niet gelieerd aan de Palestijnse Fatah beweging van partijleider Abbas.

³⁰ UNHCR, *The Situation of Palestinian Refugees*, 2016, p. 20; PHRO, *Universal Periodic Review*, 2020, p. 8.

2 Registratie

2.1 Palestijnen uit Libanon

PRL worden bij de Libanese autoriteiten geregistreerd onder het *Directorate of Political Affairs and Refugees* (DPAR), deel van het ministerie van Binnenlandse Zaken.³¹ Dit zijn Palestijnen en hun nakomelingen die tijdens de Libanese census van 1951/52 en 1961 zijn geregistreerd en een kleine groep die zich, vanaf 1962, op individuele basis heeft kunnen registreren bij de DPAR.³² Voor verblijfsrecht zie hoofdstuk 6. Er is geen informatie waaruit blijkt dat een bewijs van registratie van de DPAR bestaat, wel geeft de DPAR een ID-kaart uit aan PRL (zie ook 4.2.1). Registratie bij DPAR kan volgens de *Danish Immigration Service* (DIS) worden geannuleerd bij overlijden of het verkrijgen van een buitenlandse nationaliteit, mits dit wordt doorgegeven bij de DPAR of door de *General Security* (GS) wordt aangevraagd.³³ PRL blijven in beide gevallen in het register staan, maar hun naam wordt doorgestreept en er wordt een notitie gemaakt waarom hun registratie is geannuleerd.³⁴

Registratie bij de Libanese autoriteiten is geen voorwaarde voor registratie bij UNRWA. Registratie bij de relevante autoriteiten kan wel gebruikt worden als documentatie van vluchtelingenstatus om zich te registreren bij UNRWA. Registratie bij de DPAR geeft geen automatische toegang tot bijstand vanuit UNRWA. Registratie bij UNRWA geeft geen automatische toegang tot een verblijfsvergunning in het land van verblijf.³⁵

2.2 Palestijnen uit Syrië

PRS worden door de Libanese autoriteiten niet gezien als vluchteling, maar als buitenlanders.³⁶ PRS registreren zich in Libanon bij de GS, wat recht geeft op tijdelijk verblijf. Echter, veel PRS verblijven illegaal in Libanon en kunnen, als ze illegaal het land zijn binnengekomen, geen aanspraak maken op een tijdelijke verblijfsvergunning (zie ook 6.1).³⁷ Over het algemeen zijn PRS die na 2011 uit Syrië naar Libanon zijn gekomen geregistreerd bij UNRWA in Syrië en de Syrische autoriteiten.³⁸ PRS die in Syrië bij UNRWA geregistreerd zijn hebben recht op UNRWA-diensten in Libanon, maar geen recht op UNHCR-registratie. PRS die recht hebben op UNRWA-hulpverlening kunnen hun nieuwgeboren kinderen bij UNRWA

³¹ Voorheen de *Department of Palestinian Refugee Affairs* (DAPR) onder het ministerie van Buitenlandse Zaken tot 2000. Are Knudsen, *Widening the Protection Gap: The "Politics of Citizenship" for Palestinian Refugees in Lebanon 1948-2008*, 2009, p. 60; De DPAR valt binnen het *Ministry of Interior* en gaat over de registratie en civiele procedures voor Palestijnse vluchtelingen uit Libanon. UNRWA, *Survey on the Socioeconomic status of Palestine Refugees in Lebanon 2015*, 2016, p. 23.

³² UNRWA, *Survey on the Socioeconomic status of Palestine Refugees in Lebanon 2015*, 2016, p. 23.

³³ De GS, ook wel genaamd de *General Directorate of General Security* (GDGS) of de *General Security Office* (GSO), heeft een sjiitische leider onder het politieke verdeelsysteem in Libanon.

³⁴ Danish Immigration Service (DIS), *Stateless Palestinian Refugees in Lebanon*, oktober 2014, pp. 40-41.

³⁵ UNRWA, *Consolidated Eligibility and Registration Instructions (CERI)*, 2006, p. 5; Vertrouwelijke bron, d.d., 29 september 2020.

³⁶ PHRO, *Universal Periodic Review*, 2020, p. 3.

³⁷ Vertrouwelijke bron, d.d. 15 december 2020.

³⁸ IND, *Werkinstructie 2020/19 Palestijnen*, 2019.

registreren met een geboorteregistratie van de lokale autoriteiten in Libanon. Hiervoor is geen geldige verblijfsvergunning in Libanon nodig.³⁹

De GS in Libanon verstrekt tijdelijke verblijfsvergunningen aan staatloze Palestijnen uit Syrië die het land legaal zijn binnengekomen. Zoals beschreven in het TAB Syrische documenten: *“Deze verblijfsvergunningen zijn een half jaar geldig en kunnen kosteloos worden verlengd. De houder ontvangt geen verblijfsdocument in de vorm van een pasje. De tijdelijke verblijfsvergunning voor een staatloze Palestijn uit Syrië wordt in het reisdocument aangebracht en indien deze niet beschikt over een reisdocument, wordt de verblijfsvergunning gehecht aan diens identiteitskaart.”*⁴⁰

2.3 Andere niet-Libanese Palestijnen in Libanon

Registratie bij de DPAR is alleen mogelijk voor Libanese Palestijnen en hun nakomelingen.⁴¹ Non-ID Palestijnen kunnen zich niet bij de DPAR registreren en ontvangen mogelijk andere documentatie (zie 4.2). Palestijnen die al een UNRWA-registratie hadden uit een ander UNRWA-mandaatgebied kunnen toegang krijgen tot UNRWA-diensten in Libanon. Palestijnen die kunnen aantonen dat ze onder de UNRWA-vluchtelingencriteria vallen kunnen een eerste registratie doen bij UNRWA. Dit kan ook in het geval dat zij geen legaal verblijf in Libanon hebben. Palestijnen kunnen zich in Libanon niet bij UNHCR registreren.⁴²

Palestijnen uit andere landen registreren zich bij de GS gebaseerd op hun nationaliteit of land van herkomst. Voor Palestijnen uit de Palestijnse gebieden is het haast onmogelijk om Libanon in te reizen, het bemachtigen van een Libanees visum is moeilijk. Een bron geeft aan dat het hebben van een Israëliisch stempel in het paspoort de toegang tot Libanon verbiedt. Daarnaast spelen veiligheidsredenen een rol in het uitgeven van een visum aan deze groep Palestijnen.⁴³ Ook is het volgens een andere bron sinds de instroom van vluchtelingen uit Syrië uit veiligheidsredenen moeilijker voor Palestijnen uit Jordanië, Syrië en Egypte om een Libanees visum te krijgen. Ngo's die bijvoorbeeld Palestijnen uit deze landen voor een training uitnodigen in Libanon moeten garant staan dat deze personen zullen terugkeren naar hun land van verblijf.⁴⁴ Een andere bron geeft aan dat het bemachtigen van een visum niet moeilijk is voor Palestijnen met de Jordaanse nationaliteit. Palestijnen die een paspoort hebben van landen waarvoor geen voorafgaand Libanees visum nodig is kunnen zonder problemen Libanon inreizen, mits ze niet een Palestijns identificatiedocument laten zien.⁴⁵

2.4 Verval registratie in andere landen bij vestiging in Libanon

Volgens een bron vervalt de registratie of toegang die Palestijnen hadden in een ander land in sommige gevallen bij vestiging in Libanon. Zo bestaan er Non-ID Palestijnen in Libanon aan wie toelating tot hun vorige verblijfplaats is

³⁹ UNHCR, *Q&A on birth registration for Syrian refugees in Lebanon*, juli 2020, p. 1; Vertrouwelijke bron, d.d. 4 december 2020.

⁴⁰ Ministerie van Buitenlandse Zaken, *TAB Syrische documenten*, december 2019, p. 56.

⁴¹ UNRWA, *Survey on the Socioeconomic status of Palestine Refugees in Lebanon 2015*, 2016, p. 23.

⁴² Vertrouwelijke bron, d.d. 29 september 2020; UNRWA, *Consolidated Eligibility and Registration Instructions (CERI)*, 2006, p. 2-7.

⁴³ Vertrouwelijke bron, d.d. 13 januari 2021.

⁴⁴ Vertrouwelijke bron, d.d. 19 oktober 2020.

⁴⁵ Vertrouwelijke bron, d.d. 13 januari 2021.

geweigerd.⁴⁶ Dit zijn bijvoorbeeld Palestijnen met reisdocumenten van de Palestijnse Autoriteit (PA), Jordanië of Egypte die zijn verlopen of niet vernieuwbaar zijn, waardoor ze vastzitten in Libanon zonder legaal verblijf.⁴⁷

Er is geen informatie gevonden waaruit blijkt dat Palestijnen hun registratie bij UNRWA of UNHCR verliezen wanneer zij zich bij de Libanese autoriteiten registreren. Palestijnen die bij UNRWA geregistreerd staan in een ander gebied kunnen formeel hun registratie verplaatsen naar een nieuw UNRWA-gebied. Echter, dit gebeurt in de praktijk niet omdat voor herregistratie toestemming nodig is van de overheid van de nieuwe verblijfsstaat. Dit wordt over het algemeen in Libanon niet gegeven. Wie bij UNRWA geregistreerd staat kan toegang tot UNRWA-diensten krijgen zonder zijn registratie te verplaatsen naar het nieuwe gebied. Deze personen blijven dus bij UNRWA in het andere land geregistreerd. Het is niet mogelijk om meerdere UNRWA-registraties te hebben in verschillende gebieden.⁴⁸ Geregistreerde personen behouden bij verhuizing meestal het gebied van registratie waar zij of hun (groot)ouders zich bij UNRWA hebben geregistreerd. Hun registratie informatie reflecteert dus niet altijd hun huidige locatie van verblijf.⁴⁹

Er is geen informatie gevonden waaruit blijkt dat Palestijnen uit andere landen dan Libanon die zich inschrijven in Libanon een bewijs van uitschrijving uit het andere land van de instantie waar ze stonden geregistreerd verkrijgen. Een bron bevestigt het beeld dat er geen sprake is van een dergelijk bewijs.⁵⁰

2.5 Verval registratie in Libanon bij vestiging in een ander land

Bij vestiging in een ander land vervalt de registratie van een PRL niet bij de Libanese autoriteiten of bij UNRWA. Bij het verkrijgen van een derde nationaliteit, dus geen Palestijnse of Libanese, kan een persoon zich uitschrijven bij de Libanese autoriteiten (zie ook 2.1). Palestijnen uit Libanon hebben geen recht om zich bij UNHCR in Libanon te registreren, hier is verval van registratie derhalve niet aan de orde.⁵¹

Er zijn geen aanwijzingen waaruit blijkt dat de Libanese autoriteiten een bewijs van uitschrijving uitgeven aan PRL. Uitschrijving bij UNRWA is niet mogelijk. De naam van geregistreerde personen kunnen uit het UNRWA-registratiesysteem worden verwijderd bij overlijden of wanneer een naam verkeerd of dubbel geregistreerd is. Registratie bij UNRWA geeft geen recht op toegang of verblijf in Libanon.⁵²

Een PRL zal bij vestiging in een ander land niet uitgeschreven worden bij de Libanese autoriteiten.⁵³ Volgens een bron is het voor een PRL mogelijk om opnieuw toegelaten te worden tot Libanon omdat de persoon als PRL zelf bij de Libanese

⁴⁶ Vertrouwelijke bron, d.d. 25 september 2020.

⁴⁷ UNHCR, *The situation of Palestinian Refugees in Lebanon*, 2016, p. 12; Aidoun, *Undocumented Palestinians in Lebanon*, 2014, p. 8.

⁴⁸ Vertrouwelijke bron, d.d. 29 september 2020; Vertrouwelijke bron, d.d. 14 januari 2021; DIS, *Palestinian refugees: Access to registration and UNRWA services, documents and entry to Jordan*, 2020, p. 20; UNRWA, *Consolidated Eligibility and Registration Instructions (CERI)*, 2006, p. 8-9; In januari 2021 heeft het EU-hof aangegeven dat alle sectoren van de UNRWA meetellen bij de vraag of bijstand of bescherming aan een staatloze Palestijn is opgehouden. Zie ook <https://ecer.minbuza.nl/-/eu-hof-alle-sectoren-van-de-unrwa-tellen-mee-bij-de-vraag-of-bijstand-of-bescherming-aan-een-staatloze-palestijn-is-opgehouden-2>

⁴⁹ UNRWA, *eligibility and registration Q&A*, 2020, p. 3; Vertrouwelijke bron, d.d. 10 december 2020.

⁵⁰ Vertrouwelijke bron, d.d. 10 december 2020.

⁵¹ Vertrouwelijke bron, d.d. 29 september 2020.

⁵² Vertrouwelijke bron, d.d. 29 september 2020; DIS, *Palestinian refugees: Access to registration and UNRWA services, documents and entry to Jordan*, 2020, p. 20; UNRWA, *Consolidated Eligibility and Registration Instructions (CERI)*, 2006, p. 16-17.

⁵³ DIS, *Palestinians in Lebanon*, 2014, p. 40-41.

autoriteiten geregistreerd is, maar meestal zal de persoon in kwestie de derde nationaliteit gebruiken, zeker als het gaat om een westers paspoort.⁵⁴ Ook in het geval van terugkeer van een PRL die in Syrië verbleef, is toelating tot Libanon mogelijk door de DPAR-registratie of ID-kaart te tonen. De registratie van een PRL is bij de DPAR via de familielijn terug te herleiden tot de aankomst van Palestijnen uit 1948 en 1967.⁵⁵

⁵⁴ Vertrouwelijke bron, d.d. 19 oktober 2020.

⁵⁵ DIS, *Palestinians in Lebanon*, 2014, p. 40-42.

3 Nationaliteit

3.1 Naturalisatie in Libanon

Palestijnen kunnen in Libanon niet naturaliseren, nakomelingen van Palestijnen in Libanon worden via de mannelijke lijn geregistreerd als Palestijnse vluchteling bij de DPAR.⁵⁶ Verzet tegen de naturalisatie van Palestijnen, die grotendeels soennitisch zijn, is breed gedragen onder de Libanese bevolking en autoriteiten. Hierdoor zou de huidige machtsbalans tussen de verschillende sektarische groepen in Libanon onder druk worden gezet.⁵⁷ In sommige gevallen is het wel mogelijk om de Libanese nationaliteit te verkrijgen, ook voor Palestijnen (zie 3.2). UNHCR stelt dat de voorwaarden van naturalisatie erg gepolitiseerd zijn en onder de discretionaire beleidsvrijheid van de Libanese staat vallen.⁵⁸

Palestijnen komen niet in aanmerking voor de Libanese nationaliteit op basis van artikel 1 van *Decree No 15 on Lebanese Nationality* 19 januari 1925. Artikel 1 kent de Libanese nationaliteit toe aan personen geboren op het grondgebied van Libanon die niet door afstamming een buitenlandse nationaliteit hebben, of personen waarvan de ouders een onbekende nationaliteit hebben. Echter, onder het Vredesakkoord van Ta'if van 1989 werd de naturalisatie van Palestijnen in Libanon onconstitutioneel verklaard.⁵⁹ De constitutie uit 1990 bevestigt dat niet-Libanesez zich niet mogen vestigen in Libanon.⁶⁰ De naturalisatie van Palestijnen, informeel verwoord als *tawteen*, wordt gezien als een inbreuk op de Libanese soevereiniteit.⁶¹ Een in Libanon geboren kind van Palestijnse ouders wordt geregistreerd als Palestijnse vluchteling (zie ook hoofdstuk 2).

Palestijnen uit Libanon worden door de Libanese autoriteiten beschouwd als Palestijnse vluchtelingen, ook al zijn ze niet woonachtig in de Westelijke Jordaanoever of Gazastrook en zijn ze niet in het bezit van een door Israël en de Palestijnse Autoriteit afgegeven identiteitskaart. Onderzoekers stellen dat Palestijnen uit Libanon worden gezien als een speciale soort van buitenlanders die geen documenten van hun land van origine hebben en in Libanon verblijven. Een bron vertelt dat het niet bekend is of zij worden gezien als personen met de Palestijnse nationaliteit.⁶² Er bestaat geen duidelijke Libanese wetgeving over de

⁵⁶ FIS, *Syrian and Palestinian (in Lebanon and exiting Syria) Refugees in Lebanon*, 29 september 2016, p. 7; Vertrouwelijke bron, d.d. 2 oktober 2020.

⁵⁷ Are Knudsen, *Widening the Protection Gap: The "Politics of Citizenship" for Palestinian Refugees in Lebanon 1948-2008*, 2009, p. 54, 56; Lex Takkenberg en Francesca Albanese, *Palestinian Refugees in International Law*, 2020, p. 209.

⁵⁸ UNHCR Lebanon, *Statelessness Update*, augustus 2014, p. 2.

⁵⁹ UNHCR Lebanon, *Statelessness Update*, augustus 2014, p. 2.

⁶⁰ Sima Ghaddar, *Second-Class Citizenship: Lebanese women fight to pass nationality to children and spouses*, april 2017, geraadpleegd op 4 november 2020. Zie ook <https://tcf.org/content/report/second-class-citizenship/?agreed=1&agreed=1#easy-footnote-bottom-12>; Het Vredesakkoord van Ta'if werd in 1989 getekend door het parlement van Libanon en markeerde het einde van de Libanese burgeroorlog. UN, *The Taif Agreement*, geraadpleegd op 4 november 2020. Zie ook https://www.un.int/libanon/sites/www.un.int/files/Lebanon/the_taif_agreement_english_version.pdf

⁶¹ Preamble I, Part One, Lex Takkenberg en Francesca Albanese, *Palestinian Refugees in International Law*, 2020, p. 209.

⁶² Are Knudsen, *Widening the Protection Gap: The "Politics of Citizenship" for Palestinian Refugees in Lebanon 1948-2008*, 2009, p. 54-55; Diana Allen, *Refugees of the Revolution: Experiences of Palestinian Exile*, 2014, p. 23-24, 28; Lex Takkenberg en Francesca Albanese, *Palestinian Refugees in International Law*, 2020, p. 212-213; Vertrouwelijke bron, d.d. 13 oktober 2020.

⁶² Vertrouwelijke bron, d.d. 7 december 2020.

legale status van PRL.⁶³ Een bron stelt dat omdat er geen officiële definitie is van Palestijnse vluchtelingen in Libanon er verschillende juridische interpretaties bestaan per instantie en individuele gevallen. Zo ziet de General Security PRL als een speciale categorie vluchtelingen. Voor registratie van eigendom en onroerende zaken worden Palestijnen gezien als personen met de nationaliteit van een niet-erkende staat.⁶⁴ Een bron geeft aan dat wanneer het gaat om arbeidsrecht Palestijnen als buitenlanders worden gezien in Libanon.⁶⁵ Een andere bron stelt dat Palestijnen worden achtergesteld ten opzichte van andere buitenlanders zoals Westerse en andere Arabieren.⁶⁶

3.2 Voorwaarden voor het verkrijgen van de Libanese nationaliteit

Palestijnen kunnen mogelijk op twee manieren naturaliseren in Libanon, via een individueel staatsbesluit of in sommige gevallen via het huwelijk met een Libanese staatsburger. Volgens de nationaliteitswet in Libanon mag het staatshoofd een bevel uitgeven om een buitenlander te laten naturaliseren.⁶⁷ In het verleden zijn op ad hoc-basis collectieve of individuele naturalisatiedecreten uitgegeven waaronder ook Palestijnen zijn genaturaliseerd.⁶⁸ Het gaat hier vaak om kleine groepen, vaak christelijke Palestijnen onder de oorspronkelijke vluchtelingen van 1948 of individuen met bepaalde status of rijkdom, die door eenmalige overheidsbesluiten zijn genaturaliseerd en waarvan de voorwaarden van naturalisatie onduidelijk zijn.⁶⁹ Een bron geeft aan dat het hierbij vaak gaat om het winnen van extra stemmen; een Libanese politieke partij laat dan bijvoorbeeld Palestijnen die woonachtig zijn in een bepaalde regio naturaliseren.⁷⁰

3.2.1 *Naturalisatie via het huwelijk*

De Libanese nationaliteit kan door huwelijk met een Libanese man verkregen worden. Alleen buitenlandse vrouwen getrouwd met een Libanese man hebben het recht om op grond van huwelijk de Libanese nationaliteit aan te vragen. De Libanese nationaliteit kan in het geval van huwelijk met een Libanese man ook verkregen worden door een Palestijnse vrouw. Buitenlandse mannen die getrouwd zijn met een Libanese vrouw hebben dit recht niet.

Een niet-Libanese vrouw getrouwd met een Libanese man kan in principe na één jaar van registratie van het huwelijk een naturalisatieaanvraag indienen.⁷¹ De voorwaarden hieraan kunnen volgens een bron verschillend geïnterpreteerd worden

⁶³ Nora Stel, *Hybrid Political Order and the Politics of Uncertainty*, 2020, p. 164 – 165; PHRO, *Universal Periodic Review*, 2020, p.1.

⁶⁴ Volgens artikel 1 uit de wet 296 uit 2001 die een wijziging maakt op het besluit nummer 11614 *Acquisition of Real-Estate Rights by Foreigners in Lebanon* van 4 januari 1969. LPDC, *Palestinian Refugee Property Ownership*, geraadpleegd op 3 december 2020. Zie ook <http://www.lpdcc.gov.lb/property-ownership/the-palestinian-refugee-and-the-property-ownership/56/en>

⁶⁵ Vertrouwelijke bron, d.d. 19 oktober 2020.

⁶⁶ Vertrouwelijke bron, d.d. 16 december 2020.

⁶⁷ Artikel 3 van de nationaliteitswet in onofficiële vertaling. Lebanese Republic, *Decree No15 on Lebanese Nationality*, 19 januari 1925, geraadpleegd op 3 december 2020. Zie ook <https://www.refworld.org/pdfid/44a24c6c4.pdf>

⁶⁸ Sima Ghaddar, *Second-Class Citizenship: Lebanese women fight to pass nationality to children and spouses*, april 2017, geraadpleegd op 4 november 2020. Zie ook <https://tcf.org/content/report/second-class-citizenship/?agreed=1&agreed=1#easy-footnote-bottom-12>; UNHCR Lebanon, *Statelessness Update*, augustus 2014, p. 2.

⁶⁹ Are Knudsen, *Widening the Protection Gap: The "Politics of Citizenship" for Palestinian Refugees in Lebanon 1948-2008*, 2009, p. 54, 70; Arab News, *Naturalization decree an insult to the Lebanese people*, 5 juni 2019, geraadpleegd op 4 november 2020. Zie ook <https://www.arabnews.com/node/1316076>; Sima Ghaddar, *Second-Class Citizenship: Lebanese women fight to pass nationality to children and spouses*, april 2017, geraadpleegd op 4 november 2020; Vertrouwelijke bron, d.d. 7 december 2020.

⁷⁰ Vertrouwelijke bron, d.d. 24 september 2020.

⁷¹ Artikel 5 van de nationaliteitswet in onofficiële vertaling. Lebanese Republic, *Decree No15 on Lebanese Nationality*, 19 januari 1925, geraadpleegd op 3 december 2020. Zie ook <https://www.refworld.org/pdfid/44a24c6c4.pdf>

per casus. Ook kunnen iemands status en connecties druk uitoefenen op dit proces.⁷² Er kunnen extra voorwaarden worden gesteld, zoals het hebben van één of twee kinderen uit dat huwelijk of in het geval van bepaalde nationaliteiten, het kunnen aantonen dat het niet gaat om een 'schijnhuwelijk' in verband met illegale prostitutie of mensenhandel.⁷³

3.2.2 *Registratie kinderen van een Libanese moeder en PRL-vader*

Libanese vrouwen die met een buitenlander trouwen, waaronder Palestijnen, kunnen de Libanese nationaliteit niet doorgeven aan hun kinderen die voortkomen uit dit huwelijk.⁷⁴ Libanese vrouwenrechtenorganisaties strijden al jaren om de discriminerende wetten te veranderen zodat Libanese vrouwen ook hun nationaliteit aan hun kinderen en partner kunnen geven.⁷⁵

De kinderen die voortkomen uit een huwelijk tussen een Palestijnse vader en Libanese moeder worden als Palestijnse vluchteling geregistreerd bij de DPAR, mits zij over een geboortecertificaat beschikken (zie 4.2). In het geval dat de vader een Non-ID vluchteling is zonder civiele status kan er geen geboortecertificaat worden afgegeven en kunnen kinderen niet geregistreerd worden.⁷⁶ UNHCR stelt dat veel kinderen niet worden geregistreerd bij geboorte vanwege de complexe procedures van registratie of omdat ouders zelf staatloos zijn of geen civiele registratie hebben.⁷⁷

In sommige gevallen kunnen kinderen geboren in Libanon waarvan de vader staatloos is of geen civiele registratie heeft geregistreerd worden door een "nationaliteit" rechtszaak aan te gaan. Dit kan alleen in het geval dat de vader kan aantonen dat hij van Libanese origine is of dat beide ouders een onbekende of geen buitenlandse nationaliteit hebben. In deze gevallen gaat het niet enkel om een kind van een Libanese moeder.⁷⁸

Alleen in exceptionele gevallen kan een Libanese vrouw haar nationaliteit aan haar kinderen doorgeven wanneer er anders sprake zal zijn van staatloosheid van haar kind. Dit kan bijvoorbeeld als het om een buitenechtelijk kind gaat en de identiteit van de vader niet bij de Libanese autoriteiten bekend is (zie ook 3.2.3). In de praktijk hanteren Libanese rechtbanken echter een smalle interpretatie van bescherming tegen staatloosheid.⁷⁹ Kinderen van een Libanese moeder hebben wel recht op een verblijfsvergunning via de GS, maar in de praktijk is deze niet te verkrijgen wanneer het kind voortkomt uit een huwelijk van de moeder met een PRS-man (zie ook 6.2).⁸⁰

3.2.3 *Registratie kinderen van een Libanese moeder en andere buitenlanders*

Er zit verschil in hoe de kinderen van Palestijnen worden geregistreerd in Libanon. Kinderen van een PRL-vader worden geregistreerd bij de DPAR. De geboorte moet in dit geval geregistreerd worden bij de *Events Registration Department* van de DPAR

⁷² Vertrouwelijke bron, d.d 2 oktober 2020.

⁷³ Vertrouwelijke bron, d.d 2 oktober 2020; FIS, *Syrian and Palestinian (in Lebanon and exiting Syria) Refugees in Lebanon*, 29 september 2016, p. 7.

⁷⁴ IND, *Werkinstructie 2020/19 Palestijnen*, augustus 2020, p. 6.

⁷⁵ Sima Ghaddar, *Second-Class Citizenship: Lebanese women fight to pass nationality to children and spouses*, april 2017, geraadpleegd op 4 november 2020.

⁷⁶ Frontiers-Ruwad Association, *Birth Registration Procedures in Lebanon*, 2014, p. 66.

⁷⁷ UNHCR Lebanon, *Statelessness Update*, augustus 2014, p. 1-2;

⁷⁸ Frontiers-Ruwad Association, *Birth Registration Procedures in Lebanon*, 2014, p. 66-67.

⁷⁹ UNHCR Lebanon, *Statelessness Update*, augustus 2014, p. 2.

⁸⁰ DIS, *Lebanon: The Situation of Palestinian refugees from Syria*, 2019, p. 7, 10.

of bij *Foreigner Events Department* van de GS. Dit moet binnen een jaar na geboorte geschieden, anders kan registratie alleen via een rechtszaak worden geclaimd.⁸¹ In Libanon geboren kinderen van ouders die illegaal in Libanon verblijven kunnen niet geregistreerd worden bij Libanese autoriteiten. Dit geldt ook voor Palestijnen die illegaal in Libanon verblijven. In dit geval moet er eerst bij de GS een aanvraag voor legaal verblijf worden gedaan (zie ook 4.2). UNHCR-geregistreerde vluchtelingen kunnen met een UNHCR-registratiebewijs (vluchtelingenkaart) een geboorte registreren. Syriërs, waaronder PRS, zonder legale verblijfsvergunning kunnen met een Syrische familiekaart of huwelijksakte een geboorte registreren. Deze regeling geeft alleen toegang tot een geboorteakte. Het USDoS stelt dat kinderen van PRS die sinds 2011 in Libanon zijn geboren in dit geval geen rechtszaak nodig hebben, registratie van geboorte wordt op basis van een huwelijksakte ook geaccepteerd.⁸²

Buitenechtelijke kinderen van een Libanese vader of moeder kunnen de Libanese nationaliteit verkrijgen na erkenning door de Libanese ouder tijdens minderjarigheid van het kind. De geboorte van het kind moet wel binnen een jaar na geboorte geregistreerd zijn geweest. Buitenechtelijke kinderen van buitenlanders worden gezien als buitenlanders. Pasgeboren kinderen van wie de ouders niet bekend zijn kunnen via registratie bij de lokale burgemeester (*mukhtar*) geregistreerd worden bij de Libanese autoriteiten. Kinderen erkend door een Libanese vader krijgen de Libanese nationaliteit.⁸³

Als de vader uit een ander land komt wordt het kind geregistreerd als buitenlander bij het *Directorate General for Personal Status* (DGPS) dat onder het ministerie van Binnenlandse Zaken valt. Geboortes worden in dit geval geregistreerd door de *Foreigner Events Division* (*da'irat wouqou'at al-ajanib*) van de DGPS wanneer het buitenlanders en personen zonder een nationaliteit die wel een verblijfsvergunning hebben (*quid al-dars* - QAD) betreft in het Beirut gouvernement. In andere delen van Libanon registreert de *Head of Civil Status Division* (*da'irat al-nufus*) deze geboortes. In het geval van kinderen van Libanese expats en personen die geregistreerd zijn bij de Libanese autoriteiten, zoals Palestijnse vluchtelingen van buiten Libanon of staatloze personen die in het buitenland geboren zijn, wordt een geboortecertificaat (uit het buitenland) afgegeven aan de *Emigrants Department* (*mudiriyat shu'oun al-mughtaribin*) van de DGPS die deze geboortes registreert. De GS zorgt voor verblijfsvergunningen voor buitenlanders, QAD en eventuele identificatiedocumenten voor personen die staatloos zijn en geen civiele registratie hebben (*makthoum al-gaid* – MAQ).⁸⁴

3.3 Verval registratie UNRWA of UNHCR

Als een PRL de Libanese nationaliteit verkrijgt, betekent dat niet dat zijn of haar registratie bij UNRWA komt te vervallen.⁸⁵ Kinderen van dergelijke personen mogen zich ook registreren bij UNRWA. De registratie bij UNRWA is voor het leven en heeft geen *cessation* clause bij het verkrijgen van een derde nationaliteit zoals in het VN-Vluchtelingenverdrag.⁸⁶

⁸¹ Frontiers-Ruwad Association, *Birth Registration Procedures in Lebanon*, 2014, p. 42-44.

⁸² USDoS, *Country Report on Human Rights Practices 2019 – Lebanon Country Report on Human Rights Report Practices 2019 - Lebanon*, 2019, p. 27.

⁸³ Frontiers-Ruwad Association, *Birth Registration Procedures in Lebanon*, 2014, p. 31, 56-62.

⁸⁴ Frontiers-Ruwad Association, *Birth Registration Procedures in Lebanon*, 2014, p. 7-8.

⁸⁵ Vertrouwelijke bron, d.d. 4 november 2020.

⁸⁶ Vertrouwelijke bron, d.d. 7 december 2020; UNRWA, *Consolidated Eligibility and Registration Instructions (CERI)*, 2006.

Palestijnen uit Libanon hebben geen recht op UNHCR-registratie, alleen Palestijnen die niet onder het UNRWA-mandaatgebied vallen kunnen aanspraak maken op UNHCR-vluchtelingenstatus. Bij het verkrijgen van de Libanese nationaliteit door een Palestijn die niet onder het UNRWA-mandaatgebied valt en bij UNHCR geregistreerd is, komt de UNHCR-vluchtelingenstatus te vervallen.⁸⁷

⁸⁷ Bij het verkrijgen van een nieuwe nationaliteit en bescherming van het land van de nieuwe nationaliteit vervalt de vluchtelingenstatus. UNHCR, *Handbook on procedures and criteria for determining refugee status and guidelines on international protection*, februari 2019, p. 31-32.

4 Documenten

4.1 Identificatieplicht

Meerdere bronnen geven aan dat iedereen in Libanon, waaronder Palestijnen, zich moet kunnen identificeren zowel in het binnenland als bij reizen naar het buitenland.⁸⁸ Volgens een bron moeten ook personen onder de leeftijd van achttien jaar zich in Libanon kunnen identificeren.⁸⁹ Volgens een bron moeten Palestijnen die zich later in Libanon hebben gevestigd, zoals PRS, zich ook kunnen identificeren. Zij hebben andere soorten identificatiedocumenten en verblijfsvergunningdocumenten dan PRL.⁹⁰ PRS ervaren meer discriminatie dan PRL in Libanon bij controleposten omdat ze hun verblijfsvergunning vaak niet kunnen vernieuwen en dus illegaal in Libanon verblijven (zie ook 6.1). Dit geldt overigens ook voor Syriërs.⁹¹

Het bezit van identificatiedocumenten wordt actief gecontroleerd door de Libanese autoriteiten. Bronnen geven aan dat door heel Libanon controleposten bestaan die bemand worden door de Libanese *Internal Security Forces* (ISF) of door de *Lebanese Armed Force* (LAF), die actief identificatiedocumenten controleren.⁹² Ook sommige Palestijnse vluchtelingenkampen, zoals Ein el-Hilweh of Nahr el-Bared, hebben controleposten bij de in- en uitgang die door het Libanese leger worden bemand. Deze controleposten kunnen onder de invloed van Hezbollah zijn.⁹³ Bij een controlepost wordt op ad-hoc basis gecheckt op identificatiedocumenten. De intensiteit van de controle hangt af van de locatie en de heersende veiligheidssituatie. Controles bij de in- en uitgang van Palestijnse vluchtelingenkampen zijn over het algemeen intensiever dan bij de overige controleposten in het land. Palestijnen zonder ID-kaart en/of verblijfsvergunning kunnen worden vastgehouden tot ze deze documenten, vaak door een familielid of vriend naar de plek van detentie gebracht, kunnen tonen. Het komt voor dat personen simpelweg hun identificatiedocument vergeten mee te nemen of behoren tot de Non-ID groep of PRS die illegaal in Libanon verblijven.⁹⁴ Een bron geeft aan dat buiten de kampen Palestijnen meer bewegingsvrijheid hebben. Controleposten in het rest van het land staan vaak op vaste plekken waardoor er rekening gehouden kan worden met reisroutes.⁹⁵

Er bestaat geen specifieke boete voor het niet kunnen identificeren, maar iedereen die zich niet kan identificeren kan gedetineerd en ondervraagd worden door de Libanese autoriteiten. Personen die hun identiteit kunnen aantonen via derden of hun identificatiedocumenten via derden kunnen laten aanleveren worden vrijgelaten. Palestijnen lopen volgens meerdere bronnen een groter risico dan Libanezen om op

⁸⁸ Vertrouwelijke bron, d.d. 25 september 2020; Vertrouwelijke bron, d.d. 16 oktober.

⁸⁹ Vertrouwelijke bron, d.d. 25 september 2020.

⁹⁰ Vertrouwelijke bron, d.d. 25 september 2020.

⁹¹ Vertrouwelijke bron, d.d. 24 september 2020.

⁹² De *Internal Security Forces Directorate* (ISF) is de nationale politie en veiligheidsdienst van Libanon en heeft een soennitische leider onder het politieke verdeelsysteem in Libanon. De *Lebanese Armed Forces* (LAF) beslaat de landmacht, luchtmacht en marine; Vertrouwelijke bron, d.d. 24 september 2020; Vertrouwelijke bron, d.d. 12 oktober 2020; Vertrouwelijke bron, d.d. 2 december 2020.

⁹³ Vertrouwelijke bron, d.d. 24 september 2020; Vertrouwelijke bron, d.d. 10 december 2020.

⁹⁴ Vertrouwelijke bron, d.d. 21 september 2020.

⁹⁵ Vertrouwelijke bron, d.d. 21 januari 2021.

willekeurige basis gedetineerd te worden (zie ook 10.4).⁹⁶ Ongedocumenteerde (Palestijnen) verlaten uit angst voor controleposten en detentie de kampen vaak niet. Gedocumenteerde PRL lopen geen risico op uitzetting, maar er zijn gevallen bekend waarbij Syriërs door de Libanese autoriteiten zijn uitgezet naar Syrië (zie ook 9.3).⁹⁷

Er is geen informatie gevonden waaruit blijkt dat er andere instanties bekend zijn die (identificatie)documenten uitgeven anders dan de Libanese autoriteiten, UNRWA, UNHCR en de Palestijnse Autoriteit (PA). Volgens een bron zijn er geen andere instanties bekend.⁹⁸

4.2 Uitgifte door de Libanese autoriteiten

Registratie bij de DPAR, onderdeel van het Libanese ministerie van Binnenlandse Zaken, is nodig om recht te krijgen op een Palestijnse vluchtelingen ID-kaart, die afgegeven wordt door de DPAR. Kinderen van geregistreerde PRL geboren in Libanon worden geregistreerd op het originele familie adres van registratie, niet waar ze daadwerkelijk zijn geboren. Kinderen moeten binnen één jaar na geboorte geregistreerd worden bij de DPAR door de familie van het kind, hiervoor is een geboorteakte nodig. Kinderen, geboren buiten Libanon, hebben een toevoeging aan hun geboorteakte nodig die de Libanese ambassade in het land van geboorte en het Libanese ministerie van Buitenlandse Zaken heeft gelegaliseerd. Wanneer er geen Libanese ambassade in het land van geboorte bestaat kan de Libanese ambassade in een buurland deze documenten legaliseren. De DPAR ontvangt in exceptionele gevallen documenten afgegeven door de Syrische ambassade in Libanon omdat er momenteel geen Libanese ambassade in Syrië bestaat.⁹⁹

De Libanese autoriteiten geven aan PRL de volgende documenten uit: een ID-kaart, een reisdocument, een geboorteakte, een huwelijksregistratie uittreksel van burgerlijke staat, een verblijfsdocument (papieren document, kan geplastificeerd zijn) en registratie bij de DPAR (papieren document). De geboorteakte en huwelijksakte voor een PRL zien er hetzelfde uit als documenten voor een Libanese burger. Deze aktes worden door verschillende afdelingen binnen het ministerie van Binnenlandse Zaken afgegeven. Voor PRL betreft dit de DPAR en voor Libanezen de *General Directorate for the civil status*.¹⁰⁰

4.2.1 ID-kaart

PRL die geregistreerd staan bij de DPAR ontvangen een persoonlijke ID-kaart waarop staat dat zij een Palestijnse vluchteling in Libanon zijn. Dit is een blauwe geplastificeerde kaart met pasfoto; de nationaliteitskaart van Palestijnse vluchtelingen (*bitaqa jinsiya khasa billajien falistiniya*). Het DFAT stelt dat een groep van PRL een witte ID-kaart heeft; dit zijn mensen die niet geregistreerd zijn bij UNRWA. Voor registratie bij UNRWA zie ook 4.3.¹⁰¹ Dat er houders van witte

⁹⁶ Vertrouwelijke bron, d.d. 21 september 2020; Vertrouwelijke bron, d.d. 25 september 2020; Vertrouwelijke bron, d.d. 16 oktober 2020; UNRWA, *Survey on the Socioeconomic status of Palestine Refugees in Lebanon 2015, 2016*, p. 25.

⁹⁷ UNRWA, *Survey on the Socioeconomic status of Palestine Refugees in Lebanon 2015, 2016*, p. 25; Vertrouwelijke bron, d.d. 25 september 2020; Vertrouwelijke bron, d.d. 16 oktober 2020.

⁹⁸ Vertrouwelijke bron, d.d. 19 oktober 2020.

⁹⁹ DIS, *Stateless Palestinian Refugees in Lebanon*, oktober 2014, pp. 40-41; Frontiers-Ruwad Association, *Birth Registration Procedures in Lebanon*, 2014, p. 42-43.

¹⁰⁰ Vertrouwelijke bron, d.d. 8 september 2020.

¹⁰¹ DFAT, *Thematic Report: Palestinians in Jordan and Lebanon*, oktober 2017, p. 22.

identiteitskaarten bestaan wordt echter niet bevestigd door andere bronnen.¹⁰² Deze ID-kaart heeft geen vervaldatum en wordt niet vervangen tenzij iemands civiele status verandert of een pasfoto is verouderd.¹⁰³ Als een ID-kaart is verloren moet dit verlies worden gemeld bij de rechtbank (*niaba al-aama al-estenafiya*) in het gebied waar de kaart is kwijtgeraakt. De rechtbank zet dan een onderzoek uit via de relevante autoriteiten, de GS of de ISF. De aanvrager ontvangt van de rechtbank een kopie van het onderzoeksrapport. Met deze kopie kan de aanvrager een nieuwe ID-kaart aanvragen bij de DPAR. De DPAR geeft geen identificatiedocumenten aan derden; de aanvrager moet zelf in persoon aanwezig zijn. Wel kan de DPAR in sommige gevallen op verzoek kopieën van familieregistratie aan derden verstrekken.¹⁰⁴

De ID-kaart is nodig om zich te kunnen identificeren en om civiele procedures en registraties aan te vragen bij de Libanese autoriteiten. Ook worden ID-kaarten vaak gebruikt voor het verkrijgen van een werkcontract of een huurcontract. Palestijnen zonder legale status of ID-kaart hebben beperkte bewegingsvrijheid en toegang tot overheidsdiensten en lopen meer risico om te worden opgepakt en vastgehouden door de Libanese autoriteiten.¹⁰⁵

4.2.2

Reisdocument

Meerderjarige PRL-mannen en -vrouwen kunnen een reisdocument aanvragen bij de GS. Hiervoor is een ID-kaart en UNRWA-registratiekaart nodig. Palestijnen kunnen het reisdocument gebruiken voor het in- en uitreizen van Libanon en het verkrijgen van visa van andere landen.¹⁰⁶ Voorheen was dit reisdocument een papieren boekje van paspoortformaat met een donkerblauwe omslag met het logo van de Libanese cederboom met de tekst 'reisdocument' (*document voyage*) en 'Palestijnse vluchteling' (*lajien falistiniya*).¹⁰⁷ Sinds 2016 is het reisdocument biometrisch met behoud van dezelfde informatie als voorheen.¹⁰⁸ Er is tegenstrijdige informatie over de geldigheidsduur van het reisdocument voor PRL. Het PHRO stelt dat geregistreerde Palestijnen een reisdocument kunnen aanvragen dat drie of vijf jaar geldig is.¹⁰⁹ De website van de GS stelt dat de aanvraag voor een reisdocument voor PRL van één jaar 60.000 LBP (30 EUR) bedraagt en een reisdocument voor drie jaar 180.000 LBP (100 EUR).¹¹⁰ De *Finse Immigration Service* (FIS) stelt dat niet-geregistreerde Palestijnen recht hebben op een reisdocument dat één of drie jaar geldig is.¹¹¹ Volgens de FIS kostte een aanvraag voor een reisdocument in 2016 250.000 LBP (135 EUR). Bronnen stellen dat er geen duidelijke regels zijn voor het verkrijgen van reisdocumenten met verschillende geldigheidsduur. Dit kan zelfs per individu binnen hetzelfde gezin verschillen. De hogere prijs voor een reisdocument van vijf jaar zou mogelijk kunnen meespelen.¹¹²

¹⁰² Vertrouwelijke bron, d.d. 14 januari 2021.

¹⁰³ Veranderingen in de civiele status bij o.a. overlijden, huwelijk en scheiding.

¹⁰⁴ Vertrouwelijke bron, d.d. 8 september 2020; DIS, *Stateless Palestinian Refugees in Lebanon*, October 2014, pp. 40-41.

¹⁰⁵ Aidoun, *Undocumented Palestinians in Lebanon*, 2014, p. 6; USDoS, *Country Report on Human Rights Practices 2019 – Lebanon Country Report on Human Rights Report Practices 2019 - Lebanon*, 2019, p. 26-27.

¹⁰⁶ Vertrouwelijke bron, d.d. 8 september 2020.

¹⁰⁷ Vertrouwelijke bron, d.d. 8 september 2020.

¹⁰⁸ Vertrouwelijke bron, d.d. 19 oktober 2020; PHRO, *Universal Periodic Review*, 2020, p. 1.

¹⁰⁹ PHRO, *Universal Periodic Review*, 2020, p. 4.

¹¹⁰ Vertrouwelijke bron, d.d. 25 september 2020; General Directorate of General Security, *Travel documents and transit passes*. Geraadpleegd op 4 december 2020. Zie ook <https://www.general-security.gov.lb/en/posts/21>

¹¹¹ FIS, *Syrian and Palestinian (in Lebanon and exiting Syria) Refugees in Lebanon*, 29 september 2016, p. 6; PHRO, UPR, 2020, p. 4; DFAT, *Thematic Report: Palestinians in Jordan and Lebanon*, oktober 2017, p. 22.

¹¹² Vertrouwelijke bron, d.d. 10 december 2020; Vertrouwelijke bron, d.d. 16 december 2020.

PRL die zelf geen registratie hebben bij zowel de DPAR en UNRWA, en waarvan de vader alleen bij de GS is geregistreerd, kunnen een aanvraag doen voor een reisdocument. De aanvraag wordt dan in overweging genomen.¹¹³ Door Libanon geregistreerde Palestijnen uit de 'groep van 1967' die niet zijn geregistreerd bij UNRWA, kunnen mogelijk een laissez-passer ontvangen. Dit document is bruin van kleur en heeft een geldigheidsduur van één jaar. Een bron geeft aan dat na het verkrijgen van een derde nationaliteit, dus geen Palestijnse of Libanese, PRL geen recht meer hebben op de reisdocumenten uitgegeven door de Libanese autoriteiten. Deze informatie is niet bevestigd door andere bronnen.¹¹⁴

4.2.3 *Minderjarigen*

Een ouder/voogd moet aanwezig zijn bij de aanvraag voor identificatiedocumenten voor minderjarigen tot achttien jaar. De minderjarige wordt dan bijgeschreven in het reisdocument van de vader of krijgt een eigen reisdocument. Een minderjarige die niet staat ingeschreven bij de DPAR of UNRWA, maar zijn vader wel bij beide instanties, moet zich eerst bij de DPAR registreren.¹¹⁵

4.2.4 *Buitenland*

PRL die geregistreerd zijn bij de Libanese autoriteiten en in het buitenland wonen met een geldige verblijfsstatus in het land van verblijf kunnen via de Libanese ambassade in het land van verblijf Libanese documenten voor Palestijnse vluchtelingen aanvragen, hiervoor is een geboorteakte nodig. De persoon moet zelf aanwezig zijn bij de ambassade voor deze aanvraag. Als een PRL de documenten die nodig zijn om een nieuw reisdocument aan te vragen, bijvoorbeeld een UNRWA-registratiekaart of ID-kaart, in het buitenland niet kan aanleveren, kan een PRL iemand machtigen in Libanon om deze documenten aan te leveren.¹¹⁶

4.2.5 *Non-ID vluchtelingen*

De GS geeft soms tijdelijke identiteitspapieren uit aan Palestijnen zonder registratie, de zogenaamde *Non-ID refugees* die noch bij de DPAR noch UNRWA zijn geregistreerd.¹¹⁷ Deze *Special Identification Cards (SICs) (bitaqat taarif)* kunnen alleen gebruikt worden voor identificatie binnen Libanon, niet voor andere procedures. Palestijnse vluchtelingen die een paspoort hebben dat is uitgegeven door de PA of door andere landen hebben geen recht op deze SICs. Libanon erkent de verlopen reisdocumenten van Non-ID's niet. Dit geldt ook wanneer houders hun documenten niet kunnen vernieuwen in het land van voormalig verblijf. Deze verlopen documenten geven geen basis voor recht op verblijf in Libanon.¹¹⁸ Verschillende bronnen melden dat sinds 2008 er minder SIC's worden uitgegeven. Dit document geeft geen recht op verblijf in Libanon of tot diensten zoals het openen van een bankrekening of civiele registratie bij de Libanese autoriteiten.¹¹⁹ Non-ID's kunnen zich ook bij de lokale *mukhtar* melden om zich te laten registreren als bewoner van dat district. Hiervoor moeten ze aantonen dat ze op deze locatie wonen

¹¹³ Vertrouwelijke bron, d.d. 25 september 2020.

¹¹⁴ Aidoun, *Undocumented Palestinians in Lebanon*, 2014, p. 2-3; PHRO, *Universal Periodic Review*, 2020, p. 4.

¹¹⁵ Vertrouwelijke bron, d.d. 25 september 2020.

¹¹⁶ Vertrouwelijke bron, d.d. 25 september 2020; DIS, *Lebanon: Readmission of Palestinians Refugees from Lebanon*, 2020, p. 7.

¹¹⁷ De omvang van deze groep omvat verschillende schattingen (zie ook 4.1). Dit zijn veelal mensen die in de jaren zeventig Libanon zijn binnengekomen en gebleven of niet naar hun voormalige land van verblijf konden terugkeren. USDoS, *Country Report on Human Rights Report Practices 2019 - Lebanon*, 2019, p. 26-27; Vertrouwelijke bron, d.d. 25 september 2020.

¹¹⁸ Aidoun, *Undocumented Palestinians in Lebanon*, 2014, p. 5-8; UNHCR, *The Situation of Palestinian Refugees*, 2016, p. 11-12; Amnesty International (AI), *Submission to the UN Universal Periodic Review – Ninth Session of the UPR Working Group of the Human Rights Council, November-December 2010*, p. 5; Lex Takkenberg en Francesca Albanese, *Palestinian Refugees in International Law*, 2020, p. 218.

¹¹⁹ Vertrouwelijke bron, d.d. 1 december 2020; Lex Takkenberg en Francesca Albanese, *Palestinian Refugees in International Law*, 2020, p. 218.

door middel van een elektriciteitsrekening of een soortgelijk document dat naar dat adres is gestuurd. Deze registratiepapieren kunnen alleen gebruikt worden om aan te tonen dat een persoon daar verblijft en om zich binnen Libanon te kunnen identificeren.¹²⁰

4.2.6

Onderscheid met documenten voor Libanese staatsburgers

PRL documenten en die van buitenlanders onderscheiden zich van documenten voor Libanese staatsburgers. Het identiteitsdocument voor PRL is een geplastificeerde blauwe kaart met persoonsgegevens opgenomen in handschrift. Het reisdocument voor PRL wordt geen paspoort genoemd en heeft een lichtblauwe kleur. Een ID-kaart voor Libanezen is van plastic creditcard formaat in kleur. Het Libanese paspoort is een donkerblauw biometrisch paspoort waar op de voorkant de woorden "Libanese Republiek" en "paspoort" in het Engels, Frans en Arabisch op staat.¹²¹

4.3

Uitgifte door UNRWA

UNRWA geeft een familieregistratiekaart (*bitaqa tashjil al ayla*) uit aan geregistreerde Palestijnse vluchtelingen. Dit document geeft bewijs van inschrijving bij UNRWA en verleent toegang tot UNRWA-diensten, maar is geen identificatiedocument en geeft niet weer of iemand bij de Libanese autoriteiten is geregistreerd.¹²² UNRWA-registratie geeft alleen toegang tot UNRWA-diensten, maar geen toegang tot legaal verblijf, vluchtelingenstatus of fysieke bescherming in het land waar iemand staat geregistreerd.¹²³ De volgende documenten kunnen ook worden uitgegeven: een familieregistratiecertificaat (*shahada tashjeel al ayla*) en uitdraai van de familiesamenstelling (*family composition print out*). Dit zijn documenten waarin staat welke UNRWA-diensten zijn ontvangen door een persoon, waar een geregistreerd persoon is geboren, woont of verblijft. Uit een bron blijkt dat op een familieregistratiecertificaat in principe dezelfde informatie als op een familieregistratiekaart staat.¹²⁴ Deze documenten worden alleen uitgegeven als de persoon in kwestie toestemming hiervoor heeft gegeven. De gegevens zijn gebaseerd op informatie die in het UNRWA *Refugee Registration Information System* (RRIS) staat.¹²⁵ Nieuwe documenten kunnen niet online worden aangevraagd. Het is mogelijk om vanuit het buitenland UNRWA te benaderen en een nieuwe familieregistratiekaart aan te vragen. Dit kan ook door een familielid of advocaat volmacht te geven; de persoon met volmacht ontvangt dan de nieuwe familieregistratiekaart.¹²⁶ UNRWA documenten worden niet afgegeven aan de groep Palestijnen die in of na 1967 zijn ontheemd.¹²⁷ UNRWA kan ook individuele ID-

¹²⁰ Vertrouwelijke bron, d.d. 25 september 2020.

¹²² UNRWA registreert de volgende categorieën personen: Palestina vluchtelingen en familieleden die niet vluchteling zijn, grensdorpelingen, Jerusalem en Gazastrook armen, gevallen die compensatie krijgen (waaronder Libanese arbeiders die in voormalig Palestina werkten), Palestijnen die als gevolg van de Zesdaagse oorlog van 1967 zijn gevlucht hebben geen recht op registratie bij UNRWA, maar wel recht op UNRWA-diensten. *UNRWA eligibility and registration Q&A*, 2020, p. 1-2; Vertrouwelijke bron, d.d. 1 december 2020.

¹²³ DIS, *Palestinian Refugees: Access to registration and UNRWA services, documents and entry to Jordan*, juni 2020. p. 8; Vertrouwelijke bron, d.d. 29 september 2020.

¹²⁴ Vertrouwelijke bron, d.d. 8 september 2020; UNRWA, *FAQ: What other UNRWA documents may registered persons hold?*, geraadpleegd op 21 oktober 2020. Zie ook <https://www.unrwa.org/who-we-are/frequently-asked-questions>.

¹²⁵ Deze informatie wordt alleen bijgewerkt als de persoon zelf veranderingen in zijn/haar situatie doorgeeft aan UNRWA. UNRWA, *UNRWA eligibility and registration Q&A*, 2020, p. 4-5; DIS, *Palestinian Refugees: Access to registration and UNRWA services, documents and entry to Jordan*, juni 2020. p. 8; Vertrouwelijke bron, d.d. 8 september 2020.

¹²⁶ DIS, *Palestinian Refugees: Access to registration and UNRWA services, documents and entry to Jordan*, juni 2020. p. 22.

¹²⁷ DIS, *Palestinian Refugees: Access to registration and UNRWA services, documents and entry to Jordan*, juni 2020. p. 21.

kaarten uitgeven voor personen die voor UNRWA werken, hieronder vallen ook Palestijnse vluchtelingen.¹²⁸

4.3.1 *Familieregistratiekaart*

De familieregistratiekaart is een A5-formaat kaart zonder vervaldatum en bevat de volgende informatie in het Arabisch en het Engels: naam hoofd van familie,¹²⁹ familieregistratienummer, voormalig familieregistratienummer, plaats van origine in Palestina,¹³⁰ UNRWA-locatie van registratie, plaats binnen het land of gebied¹³¹ en het woonadres. De volgende informatie wordt per individueel familielid gegeven: individueel registratienummer, naam, geboortedatum, geslacht, relatie tot het hoofd van de familie, burgerlijke staat, registratiecategorie.¹³² Het hoofd van familie ontvangt een familieregistratiekaart, een nieuwe familieregistratiekaart wordt uitgegeven bij een nieuwe registratie of wanneer er een nieuw gezin wordt gesticht uit een vorige familie. Het komt voor dat wezen of minderjarigen een eigen familieregistratiekaart hebben.¹³³

4.4 **Uitgifte door UNHCR**

Palestijnen vallen niet onder UNHCR mandaat in Libanon, maar onder UNRWA-mandaat. Palestijnen krijgen geen documenten van UNHCR in Libanon of de andere UNRWA-gebieden. Palestijnen die niet onder het UNRWA-mandaat vallen hebben niet automatisch toegang tot UNHCR-registratie. Palestijnse vluchtelingen, bijvoorbeeld uit Irak of Jemen, kunnen toegang krijgen tot UNHCR-registratie als ze onder de vluchtelingenstatus van UNHCR vallen.¹³⁴ UNHCR-registratie geeft toegang tot internationale bescherming en diensten, zoals materiële hulp, hulp bij terugkeer of hervestiging in derde landen. Deze hulp is afhankelijk van het land waarin UNHCR opereert en geldt niet voor PRL omdat zij onder het mandaat van UNRWA vallen.¹³⁵ UNHCR kan aan iemand met een UNHCR-registratie een papieren document van zijn registratie uitgeven UNHCR. Echter, Palestijnse vluchtelingen die bij UNHCR zijn geregistreerd hebben als zij naar Libanon komen geen toegang tot UNHCR-diensten zoals onderdak, financiële of medische hulp.¹³⁶

4.5 **Uitgifte door de Palestijnse Autoriteit**

De PA geeft een Palestijns reisdocument af aan Palestijnen die in Libanon verblijven via de PA ambassade in Beirut. Dit zijn de zogenaamde *zero passports* (00-

¹²⁸ Vertrouwelijke bron, d.d. 8 september 2020; Vertrouwelijke bron, d.d. 29 september 2020.

¹²⁹ Het hoofd van familie is vaak een man, andere familieleden worden geregistreerd in relatie tot het hoofd van familie. UNRWA is momenteel bezig om de familieregistratiekaarten te vervangen met individuele registratiekaarten om discriminatie op basis van gender en familierelatie tegen te gaan. Vertrouwelijke bron, d.d. 4 december 2020.

¹³⁰ Palestijnse vluchtelingen zijn volgens UNRWA die personen en hun nakomelingen die hun verblijfplaats in Palestina tijdens de periode van 1 juni 1946 tot 15 mei 1948 hebben verloren.

¹³¹ Een van UNRWA vijf operatiegebieden: Libanon, Syrië, Jordanië en de Palestijnse gebieden (Gazastrook en de Westelijke Jordaanoever).

¹³² UNRWA, *UNRWA eligibility and registration Q&A*, 2020, p. 4-5; Vertrouwelijke bron, d.d. 8 september 2020; DIS, *Palestinian Refugees: Access to registration and UNRWA services, documents and entry to Jordan*, juni 2020. p. 21; Vertrouwelijke bron, d.d. 4 december 2020.

¹³³ Vertrouwelijke bron, d.d. 15 december 2020.

¹³⁴ Dit zijn Palestijnen die onder de 1951 Vluchtelingen Conventie vallen. Libanon heeft deze conventie niet getekend (zie ook 10.1).

¹³⁵ UNRWA and UNHCR, *The United Nations and Palestinian Refugees*, januari 2007, p. 8-12.

¹³⁶ Vertrouwelijke bron, d.d. 8 september 2020; Vertrouwelijke bron, d.d. 29 september 2020; UNRWA en UNHCR, *The United Nations and Palestinian Refugees*, januari 2007, p. 3, 8-12.

paspoort).¹³⁷ Verschillende bronnen bevestigen dat PRL en PRS in aanmerking komen voor een 00-paspoort.¹³⁸ Een bron geeft aan dat dit document geen recht op verblijfsvergunning in Libanon geeft. In sommige gevallen kan dit reisdocument gebruikt worden om een Libanees visum te ontvangen mits de aanvrager getrouwd is met een Libanese burger. Ook geeft de bron aan dat in sommige gevallen de houder van dit reisdocument hiermee een werkvergunning kan ontvangen mits hij/zij een sponsor heeft in Libanon. Dezelfde bron vermeldt ook dat de PA een bewijs van nationaliteit aan Palestijnen kan afgeven. Op dit document staat dat deze persoon Palestijn is. Dit document kan gebruikt worden om binnen Libanon te reizen. Echter, houders van dit document blijven problemen ervaren met toegang tot diensten.¹³⁹ De meeste niet-geregistreerde Palestijnen beschikken over een bewijs van nationaliteit uitgegeven door de PA. Non-ID's kunnen aanspraak maken op het reisdocument. Dit document wordt mogelijk gebruikt om naar het buitenland te reizen of om een tijdelijke Libanese verblijfsvergunning aan te vragen.¹⁴⁰ Deze documenten verlenen geen recht op verblijf in Libanon of tot diensten zoals het openen van een bankrekening of civiele registratie bij de Libanese autoriteiten. Deze informatie is niet bevestigd door andere bronnen.¹⁴¹

Documenten afgegeven door de PA kunnen gebruikt worden om zich te identificeren als Palestijnse vluchteling, zo kan dit bij UNRWA gebruikt worden om een deel van hun diensten te ontvangen.¹⁴² Ook kan het reisdocument gebruikt worden om Libanon mee uit te reizen en visa te ontvangen. Volgens bronnen gebruiken voornamelijk PRS dit document om mee te reizen en geeft dit document geen garantie om Libanon weer terug in te reizen.¹⁴³ Een bron bevestigt dat Palestijnen in bezit kunnen zijn van zowel documenten uitgegeven door de Libanese autoriteiten als van de PA.¹⁴⁴

¹³⁷ Vertrouwelijke bron, d.d. 14 augustus 2020; Vertrouwelijke bron, d.d. 8 september 2020; Vertrouwelijke bron, d.d. 19 oktober 2020.

¹³⁸ Vertrouwelijke bron, d.d. 14 augustus 2020; Vertrouwelijke bron, d.d. 19 oktober 2020.

¹³⁹ Vertrouwelijke bron, d.d. 4 december 2020.

¹⁴⁰ Lex Takkenberg en Francesca Albanese, *Palestinian Refugees in International Law*, 2020, p. 216, 218.

¹⁴¹ Vertrouwelijke bron, d.d. 4 december 2020.

¹⁴² Vertrouwelijke bron, d.d. 29 september 2020.

¹⁴³ Vertrouwelijke bron, d.d. 29 september 2020; Vertrouwelijke bron, d.d. 19 oktober 2020; PHRO, *Universal Periodic Review*, 2020, p. 4.

¹⁴⁴ Vertrouwelijke bron, d.d. 10 december 2020.

5 Bewegingsvrijheid

5.1 Binnenland

Het *USDoS* en *Freedom House* stellen dat de interne bewegingsvrijheid in Libanon beperkingen heeft voor vluchtelingen en asielzoekers. Er is geen informatie die aangeeft dat toestemming nodig is voor een binnenlandse reis. Voor sommige Palestijnse vluchtelingenkampen geldt wel dat buitenlanders toestemming van de Libanese autoriteiten moeten verkrijgen om het kamp binnen te komen (zie ook 4.1 en 5.1.6).

Libanon heeft controleposten door het hele land die door de Libanese veiligheidsdiensten en verschillende milities, die geallieerd zijn met politieke partijen, worden beheerd.¹⁴⁵ De controleposten van verschillende milities bevinden zich niet op de hoofd- of doorgaande wegen van Libanon, maar vooral in homogeen samengestelde woongebieden van de eigen achterban van deze milities.¹⁴⁶ Volgens een bron zijn bij een controlepost identificatiedocumenten nodig, voor PRL is dit bijvoorbeeld een ID-kaart uitgegeven door de DPAR.¹⁴⁷ Veel Palestijnen wonen in vluchtelingenkampen waarvan de toegang gecontroleerd wordt en beperkt wordt door Libanese veiligheidsdiensten of het leger.¹⁴⁸ Een bron geeft weer dat dit geldt voor zes van de twaalf officiële kampen, namelijk: Nahr el-Bared (Noord-Libanon), Ein el-Hilweh, Rashidieh, Burj Shemali, El Buss en Mieh Mieh (Zuid-Libanon).¹⁴⁹ Palestijnse vluchtelingenkampen hebben, met name tijdens periodes van verhoogde veiligheidsmaatregelen, te maken met controles door het Libanese leger die de toevang van de kampen beperken. Met name kampen in het zuiden, waaronder Ein el-Hilweh, zijn omringd met hekken, muren en controlepunten. Deze beperkingen bemoeilijken de toegang tot werk en essentiële diensten voor Palestijnen en verhogen het risico dat Palestijnse vluchtelingen bij de controles gearresteerd en gedetineerd kunnen worden.¹⁵⁰ UNRWA vermeldt dat de volatiele veiligheidssituatie in Saida, het noorden van Libanon en de Libanese protesten in 2019 hebben geleid tot tijdelijke restrictie van UNRWA-medewerkers om hulpverlening aan de Palestijnse vluchtelingenkampen in deze regio's te geven.¹⁵¹ In maart 2020 verweten inwoners van vluchtelingenkampen de Libanese overheid ervan striktere maatregelen en een langer durende avondklok opgelegd te krijgen vanwege de COVID-19 uitbraak dan Libanese burgers.¹⁵²

Palestijnen die geen geldige verblijfsvergunning of identificatiepapieren hebben, lopen meer kans op misbruik bij controleposten overal in het land.¹⁵³ Een bron geeft

¹⁴⁵ Vertrouwelijke bron, d.d. 2 september 2020; Vertrouwelijke bron, d.d. 24 september 2020.

¹⁴⁶ Vertrouwelijke bron, d.d. 8 december 2020.

¹⁴⁷ Vertrouwelijke bron, d.d. 24 september 2020.

¹⁴⁸ US Department of State (USDoS), *Country Report on Human Rights Report Practices 2019 - Lebanon*, 2019, p. 18; Freedom House, *Lebanon country profile*, 2020, geraadpleegd op 4 november 2020. Zie ook <https://freedomhouse.org/country/lebanon/freedom-world/2020>; Vertrouwelijke bron, d.d. 24 september 2020; Vertrouwelijke bron, d.d. 19 oktober 2020.

¹⁴⁹ Vertrouwelijke bron, d.d. 15 december 2020.

¹⁵⁰ UNHCR, *The Situation of Palestinian Refugees in Lebanon*, 2016, p. 4; DIS, *Stateless Palestinian Refugees in Lebanon*, oktober 2014, pp. 26-28; PHRO, *Universal Periodic Review*, 2020, p. 4.

¹⁵¹ UNRWA, *Report of Commissioner-General of UNRWA 1 January – 31 December 2019*, UN Doc. No. A/75/13, 13 september 2020, p. 17, 19.

¹⁵² Dalal Yassine, Al Jazeera, *Clamping down on refugees will not save Lebanon from the pandemic*, 11 april 2020, geraadpleegd op 1 december 2020. Zie ook <https://www.aljazeera.com/opinions/2020/4/11/clamping-down-on-refugees-will-not-save-lebanon-from-the-pandemic/>

¹⁵³ Human Rights Watch (HRW), *"Don't Punish Me for Who I Am" Systemic Discrimination Against Transgender Women in Lebanon*, 2019, p. 23 - 38.

aan dat ook Palestijnen die over de juiste papieren beschikken te maken hebben met discriminatie en kans hebben onterecht opgepakt te worden bij controleposten. De kans hierop verschilt per situatie en hangt af van de militie die de controlepost bewaakt.¹⁵⁴ Controles worden willekeurig uitgevoerd, maar een bron geeft aan dat personen op basis van hun huidskleur of uiterlijk, die mogelijk geassocieerd worden met Palestijnse en Syrische vluchtelingen, meer kans op ondervraging en mogelijke discriminatoire behandeling ondervinden bij controleposten.¹⁵⁵ Het USDoS geeft aan dat er gevallen zijn waar het niet naleven van de avondklok opgelegd door Libanese autoriteiten heeft geleid tot de confiscatie van identificatiedocumenten, boetes en geweld tegen vluchtelingen, met name tegen mannen.¹⁵⁶

5.1.1 *Vrouwen en meisjes*

Bronnen stellen dat vrouwen, naast externe restricties zoals controles om kampen in- en uit te gaan en mogelijke avondklokken, ook door hun families beperkt worden in hun bewegingsvrijheid.¹⁵⁷ Een van de bronnen vertelt dat daarnaast de rol van conservatieve partijen groter is geworden in de kampen. Sommige families, zelfs met liberale politieke opvattingen, laten hun vrouwelijke familieleden niet buiten hun stad of kamp reizen waardoor de toegang tot hogere opleiding en kans op een baan beperkt blijft voor meisjes en vrouwen.¹⁵⁸

5.1.2 *LHBTI*

Een bron geeft aan dat Palestijnse LHBTI'ers die openlijk uitkomen voor hun geaardheid discriminatie ervaren in de vluchtelingenkampen en vaak worden weggestuurd. De enige plekken waar Palestijnse LHBTI'ers relatief veilig kunnen wonen buiten de kampen zijn in de niet conservatieve wijken van Libanon, bijvoorbeeld in de hoofdstad Beirut. Echter, deze wijken zijn vaak christelijke wijken waarvan de inwoners een negatief beeld van Palestijnen hebben. Door buiten de kampen te wonen verliezen Palestijnen ook hun sociaal netwerk dat voor bescherming kan zorgen. Dit geldt ook voor LHBTI'ers die hierdoor in een precare situatie terecht komen en niet langer kunnen terugvallen op hun families of andere contacten.¹⁵⁹ *Human Rights Watch* (HRW) meldt ook het gebruik van geweld, misbruik en onrechtmatig voorarrest tegen transgender vrouwen bij controleposten.

5.1.3 *Verhuizen*

Volgens UNRWA is het mogelijk voor Palestijnen om het woonadres (*residential address*) te wijzigen in het UNRWA-systeem. Daar is geen toestemming voor nodig, ook niet voor mensen die in de vluchtelingenkampen wonen.¹⁶⁰ Volgens een bron kunnen Palestijnen vrij verhuizen binnen Libanon, ook tussen vluchtelingenkampen. Sommige kampen, zoals Burj el-Barajneh, hebben een strikter huisvestingsbeleid om een Palestijnse meerderheid te behouden vanwege de influx van Syrische vluchtelingen en buitenlandse arbeidsmigranten. De mogelijkheden om buiten vluchtelingenkampen of de onofficiële nederzettingen te wonen zijn beperkt omdat Palestijnen geen vastgoedeigenaar mogen zijn. Daarnaast geldt dat in de praktijk het moeilijk is voor de meeste Palestijnen om te huren vanwege de hoge huurprijzen in Libanon.¹⁶¹

¹⁵⁴ Vertrouwelijke bron, d.d. 16 december 2020.

¹⁵⁵ Vertrouwelijke bron, d.d. 21 september 2020.

¹⁵⁶ USDoS, *Country Report on Human Rights Report Practices 2019 - Lebanon*, 2019, D.

¹⁵⁷ Vertrouwelijke bron, d.d. 21 september 2020; Vertrouwelijke bron, d.d. 2 oktober 2020.

¹⁵⁸ Vertrouwelijke bron, d.d. 21 september 2020.

¹⁵⁹ Vertrouwelijke bron, d.d. 21 september 2020.

¹⁶⁰ UNHCR, *The Situation of Palestinian Refugees in Lebanon*, 2016, p. 4; Vertrouwelijke bron, d.d. 29 september 2020.

¹⁶¹ Vertrouwelijke bron, d.d. 14 augustus 2020; Vertrouwelijke bron, d.d. 2 september 2020.

5.1.4 *Non-ID en PRS*

Er bestaat een groep Palestijnen die niet dezelfde bewegingsvrijheid als andere PRL genieten. Dit zijn de Non-ID vluchtelingen, die noch bij de Libanese autoriteiten noch bij UNRWA geregistreerd staan (zie ook 1.2 en 2.1). Non-ID vluchtelingen hebben geen toegang tot delen van de gezondheidszorg en ziekenhuisopname, hogere opleidingen, legaal werk en civiele registratie bij de Libanese autoriteiten.¹⁶² Voor PRS geldt dat ze officieel geen restricties hebben voor binnenlandse reizen. PRS zonder verblijfsstatus lopen in de praktijk wel risico om gedetineerd te worden bij controleposten.¹⁶³ PRS die in Palestijnse vluchtelingenkampen in Zuid-Libanon wonen, hebben een vergunning nodig van de Libanese militaire inlichtingendienst om de kampen te betreden en uit te gaan.¹⁶⁴ Deze vergunning moet elke zes maanden vernieuwd worden. Om er een te bemachtigen is een geldige verblijfsvergunning nodig. Volgens een bron ervaren met name PRS-mannen tot middelbare leeftijd problemen bij het aanvragen van een vergunning¹⁶⁵

5.1.5 *Regionale beperkingen*

Er bestaan geen regionale beperkingen specifiek voor Palestijnen die binnen Libanon willen reizen. Alle buitenlanders in Libanon, waaronder Palestijnen, hebben vooraf toestemming nodig van de Libanese militaire inlichtingendienst om het gebied dat zich tot veertig kilometer van de zuidelijke landsgrens uitstrekt te betreden.¹⁶⁶ De USDoS stelt dat gewapende milities geaffilieerd met partijen zoals Hezbollah, Volksfront voor de Bevrijding van Palestina (PFLP) de toegang beperken tot bepaalde gebieden die onder hun eigen controle staat.¹⁶⁷ Dit gaat om restricties voor wie bepaalde Palestijnse vluchtelingenkampen, zoals Ein el-Hilweh, kan betreden. Palestijnen zelf kunnen de vluchtelingenkampen in de meeste gevallen vrij betreden. Libanese burgers kunnen in principe met een ID-kaart binnentreden, andere buitenlanders moeten voor toegang tot een kamp een aanvraag doen via de Libanese autoriteiten of de organisatie (overheidsinstantie of ngo) waarmee ze werken of willen binnentreden.¹⁶⁸ Voor een Libanees of PRL zal deze aanvraag niet lang duren, een PRL zal in de meeste gevallen binnen een dag toegang kunnen krijgen. PRS die hun toegang tot een kamp willen verlengen, kunnen tussen drie dagen tot twee weken wachten op goedkeuring.¹⁶⁹

5.2 **Buitenland**

Om Libanon in- of uit te reizen is een paspoort, reisdocument of laissez-passer nodig. Palestijnen in Libanon kunnen met een reisdocument dat door de Libanese autoriteiten via de GS wordt afgegeven, het land in- en uitreizen. UNHCR stelt dat het voor Palestijnen erg moeilijk is om een visum tot derde landen te verkrijgen vanwege hun status als Palestijnse vluchteling. Dit reisdocument wordt namelijk wel in de Benelux, maar niet door alle Schengenlanden erkend, hetgeen het reizen naar Schengen kan bemoeilijken.¹⁷⁰ Verschillende bronnen bevestigen het beeld dat het moeilijk is voor Palestijnen om een visum te krijgen. Een bron gaf weer dat

¹⁶² PHRO, *Universal Periodic Review*, 2020, p. 3; Vertrouwelijke bron, d.d. 19 oktober 2020.

¹⁶³ USDoS, *Country Report on Human Rights Report Practices 2019 - Lebanon*, 2019, p. 22-23.

¹⁶⁴ De Libanese militaire inlichtingendienst heeft een christelijke leider onder het politieke verdeelsysteem in Libanon.

¹⁶⁵ PHRO, *Universal Periodic Review*, 2020, p. 5; Vertrouwelijke bron, d.d. 15 december 2020.

¹⁶⁶ Vertrouwelijke bron, d.d. 16 oktober, 2020.

¹⁶⁷ USDoS, *Country Report on Human Rights Report Practices 2019 - Lebanon*, 2019, p. 18.

¹⁶⁸ Vertrouwelijke bron, d.d. 14 augustus 2020; Vertrouwelijke bron, d.d. 24 september 2020.

¹⁶⁹ Vertrouwelijke bron, d.d. 19 oktober 2020.

¹⁷⁰ UNHCR, *The Situation of Palestinian Refugees in Lebanon*, 2016, p. 5; PHRO, *Universal Periodic Review*, 2020, p. 1; The Daily Star Lebanon, *Palestinians fear new passport requirements*, 25 november 2015, geraadpleegd op 4 november. Zie ook <http://www.dailystar.com.lb/News/Lebanon-News/2015/Nov-25/324489-palestinians-fear-new-passport-requirements.ashx#.VsrQo1e7SSA.twitter>; Vertrouwelijke bron, d.d. 8 december 2020.

Palestijnse studenten of medewerkers voor studie- werkdoeleinden meerdere malen een visumafwijzing kregen van een westerse ambassade, terwijl hun Libanese medestudenten of collega's wel een visum ontvingen.¹⁷¹

In sommige gevallen is er voor Palestijnen vooraf een autorisatie van de GS nodig om een visum te ontvangen bij aanvraag bij de Libanese ambassade in het desbetreffende land. Dit geldt bijvoorbeeld voor houders van Palestijnse paspoorten die vanuit Jordanië, Syrië en Egypte Libanon inreizen of Palestijnse vrouwen van migranten in Libanon die uit de *Gulf Cooperation Council* landen komen.¹⁷² Palestijnen met een derde nationaliteit, dus geen Palestijnse of Libanese, maar bijvoorbeeld de Jordaanse nationaliteit, reizen in- en uit met documenten van de derde nationaliteit en hebben geen recht op documenten uit Libanon.¹⁷³ Palestijnen met alleen een Palestijns zero paspoort, afgegeven door de PA, kunnen Libanon niet (terug) inreizen (zie ook 4.5).¹⁷⁴ Een bron stelt dat het bijna onmogelijk is voor Palestijnen uit de Palestijnse gebieden om een Libanees visum te krijgen, tenzij de Palestijnse ambassade in Libanon dit voor hen verwerft.¹⁷⁵

¹⁷¹ Vertrouwelijke bron, d.d. 14 augustus 2020; Vertrouwelijke bron, d.d. 16 oktober, 2020.

¹⁷² De *Gulf Cooperation Council* landen bestaan uit Bahrein, Koeweit, Oman, Qatar, Saudi-Arabië en de Verenigde Arabische Emiraten. General Directorate of General Security, *The list of countries that have the right to a Lebanese visa*, geraadpleegd op 4 november 2020. Zie ook <https://www.general-security.gov.lb/en/posts/38>.

¹⁷³ Vertrouwelijke bron, d.d. 14 augustus 2020.

¹⁷⁴ PHRO, *Universal Periodic Review*, 2020, p. 4; Vertrouwelijke bron, d.d. 19 oktober 2020.

¹⁷⁵ Vertrouwelijke bron, d.d. 19 oktober 2020.

6 Verbljfsrecht

6.1 Verblj via registratie

Registratie van PRL bij de DPAR geeft praktisch gezien recht op verblijf in Libanon voor onbepaalde tijd. Echter dit is gebaseerd op recht op verblijf als Palestijnse vluchteling, er wordt geen verblijfsvergunningdocument aan PRL uitgegeven door de Libanese autoriteiten.¹⁷⁶ De registratie hoeft niet vernieuwd te worden en geeft recht om in het land te verblijven en er binnen te reizen. Registratie voor PRL bij de DPAR geeft toegang tot identificatie-, reis- en civiele status documenten en recht op werk via een werkvergunning, maar niet op bepaalde burgerrechten zoals het recht om te stemmen, recht op eigendom van vastgoed of om organisaties en bedrijven te openen onder de eigen naam (zie ook hoofdstuk 10).¹⁷⁷

Registratie bij UNRWA biedt geen verblijfsrecht of recht op bescherming in Libanon, maar uitsluitend aanspraak op UNRWA-hulpverlening binnen de gebieden waar UNRWA werkt. UNRWA kan geen hulp bieden bij hervestiging van asielzoekers.¹⁷⁸ Registratie bij UNRWA in Libanon geeft een indicatie voor de Libanese autoriteiten dat deze persoon behoort tot de groep die tot Libanons originele caseload behoort en niet Palestijnen die later in de jaren zeventig naar Libanon zijn gekomen (zie ook 2.1).¹⁷⁹ Palestijnen hebben in Libanon geen recht op registratie of hulp via UNHCR (zie ook 4.4).

Er zijn geen andere instanties bekend waar PRL zich kunnen inschrijven.¹⁸⁰ In het geval van Non-ID Palestijnen zie 4.2.

6.1.1 PRS

Er is onderscheid tussen Syriërs en PRS die illegaal of legaal Libanon zijn binnengekomen. Syriërs en PRS kunnen het land legaal betreden met een bevestigde afspraak met een ambassade in Libanon, een Libanees visum goedgekeurd door de GS of een vliegticket en visum naar een derde land. De meeste visa die worden uitgegeven zijn een 24-uurs transitvisum. Naast deze visa die op de grens bemachtigd kunnen worden kan een klein aantal PRS een visum met langere termijn ontvangen via een sponsor in Libanon.¹⁸¹ Syriërs die illegaal Libanon zijn binnengekomen en een UNHCR-registratie hebben van voor 1 januari 2015 kunnen in sommige gevallen hun verblijfsvergunning kosteloos vernieuwen.¹⁸² Sinds april 2019 kunnen Syriërs die illegaal de grens hebben overgestoken het land worden uitgezet door de GS, gebaseerd op een instructie van de Libanese *Higher Defense Council* (HDC).¹⁸³ Dit gebeurt wanneer Syriërs het land proberen binnen te treden, maar ook wanneer dit later geconstateerd wordt door de Libanese autoriteiten (zie ook 9.3).

UNRWA geeft aan dat PRS, in vergelijking met andere Syriërs, strengere regels krijgen voor verblijf in Libanon. Sinds 2015 zijn er verschillende memoranda uitgegeven door de GS waardoor PRS die legaal het land zijn binnengekomen of de leeftijd van vijftien hebben bereikt in Libanon kosteloos hun verblijfsdocumenten

¹⁷⁶ Vertrouwelijke bron, d.d. 10 december 2020.

¹⁷⁷ Vertrouwelijke bron, d.d. 16 oktober 2020.

¹⁷⁸ Vertrouwelijke bron, d.d. 29 september 2020; Vertrouwelijke bron, d.d. 4 december 2020.

¹⁷⁹ Vertrouwelijke bron, d.d. 7 december 2020.

¹⁸⁰ Vertrouwelijke bron, d.d. 19 oktober 2020.

¹⁸¹ Vertrouwelijke bron, d.d. 15 december 2020.

¹⁸² UNHCR, *Q&A for Syrian refugees on requirements for residency renewal in Lebanon based on UNHCR Certificate*, februari 2020, p. 1.

¹⁸³ Vertrouwelijke bron, d.d. 23 oktober 2020; European Council on Refugees and Exiles, *Lebanon: Deportations of Syrian Refugees Despite warnings*, 5 september 2019, geraadpleegd op 9 december 2020. Zie ook <https://www.ecre.org/lebanon-deportations-of-syrian-refugees-despite-warnings/>

konden vernieuwen. Deze regels worden volgens UNRWA niet consistent door het hele land doorgevoerd en excluseren PRS die het land illegaal of na september 2016 zijn binnengekomen of een deportatiebesluit (*exit order*) hebben.¹⁸⁴ Palestijnse vluchtelingen die in Libanon een exit order hebben ontvangen lopen risico om door de Libanese autoriteiten het land te worden uitgezet omdat ze geen legale verblijfsstatus in Libanon hebben.¹⁸⁵ PRS die illegaal in Libanon verblijven, kunnen volgens de DIS bij de GS wel een aanvraag doen voor een verblijfsvergunning. Er zijn gevallen bekend van PRS die het land zijn uitgezet waardoor in de praktijk PRS geen aanvraag bij de GS doen uit angst om het land uitgezet te worden (zie ook 9.3). Dit omdat ze op een verlopen visum in Libanon verblijven en deze niet gemakkelijk kunnen verlengen.¹⁸⁶ Deze PRS kunnen moeilijk aan een geldige verblijfsvergunning komen op reguliere gronden vanwege de gecompliceerde procedures die vaak veranderen, hoge aanvraagkosten (200 USD per individu) of moeilijkheden bij het kunnen aantonen van een huurcontract of verblijfsregistratie via de lokale *mukhtar*. PRS verblijven vaak illegaal of zonder huurcontract op een adres. Verblijfsvergunningen moeten per zes maanden vernieuwd worden.¹⁸⁷ Een bron deelt dat in juli 2020 de GS aangaf dat Arabische inwoners en buitenlanders in Libanon die illegaal het land waren binnen gekomen of waarvan de verblijfs- of werkvergunning was verlopen, tussen eind juli en oktober 2020 hun verblijfs- en werkvergunning konden verlengen, mits een Libanese sponsor een werkvergunning kon afgeven. De bron deelt dat gezien de economische situatie en de precaire status van PRS op de arbeidsmarkt deze regel nauwelijks impact zal hebben op de situatie van PRS.¹⁸⁸

6.2 Verblijf via huwelijk

6.2.1 *Libanese man*

Een Libanese man die getrouwd is met een buitenlandse vrouw kan haar verblijfsrecht geven in Libanon. Officieel kan deze vrouw na één jaar van registratie van het huwelijk een naturalisatieaanvraag indienen (zie ook 3.2). Een bron stelt echter dat als het gaat om een Palestijnse, Syrische of Oost-Europese vrouw, de Libanese autoriteiten in de praktijk meerdere eisen kunnen stellen aan deze aanvraag om een schijnhuwelijk uit te sluiten. Het ligt aan de individuele zaak of naturalisatie ook gegund wordt.¹⁸⁹

6.2.2 *PRL-vrouw*

Het is niet mogelijk voor een PRL-vrouw om als sponsor te dienen voor haar niet-Libanese man of kinderen. PRL-vrouwen kunnen hun Palestijnse vluchtelingenstatus niet aan hun kinderen doorgeven in Libanon, dit gaat alleen via de mannelijke lijn.¹⁹⁰ Het DIS stelt dat een PRL-vrouw getrouwd met een PRS-man haar kinderen geen toegang tot Libanon kan geven, de kinderen worden als buitenlander gezien in dit geval. Voor het verkrijgen van toegang tot Libanon voor de PRS-man kan dit via reguliere wegen, bijvoorbeeld wanneer deze een geldig reisdocument heeft om Libanon toe te treden. In Libanon kan om een verblijfsvergunning worden gevraagd via reguliere wegen. Een huwelijk geeft geen automatische garantie voor toegang

¹⁸⁴ UNRWA, *Protection brief: Palestine refugees living in Lebanon*, oktober 2017, p. 2; Vertrouwelijke bron, d.d. 14 januari, 2021.

¹⁸⁵ Vertrouwelijke bron, d.d. 14 januari, 2021.

¹⁸⁶ Sinds september 2016 kunnen PRS hun Libanese visum niet vernieuwen als voorheen. DIS, *Lebanon: The situation of Palestinian refugees from Syria*, 2019, p. 9; DIS, *Palestinians in Lebanon*, oktober 2014, p. 49-52.

¹⁸⁷ Vertrouwelijke bron, d.d. 30 september 2020; Lex Takkenberg en Francesca Albanese, *Palestinian Refugees in International Law*, 2020, p. 219.

¹⁸⁸ Vertrouwelijke bron, d.d. 15 december 2020.

¹⁸⁹ Vertrouwelijke bron, d.d. 2 oktober 2020.

¹⁹⁰ Vertrouwelijke bron, d.d. 2 oktober 2020; Vertrouwelijke bron, d.d. 19 oktober 2020; PHRO, *Universal Periodic Review*, 2020, p. 3.

tot een verblijfsvergunning in Libanon. Aanvragen worden per individueel geval beoordeeld.¹⁹¹

6.2.3 *PRL-man*

Een PRL-man kan voor zijn buitenlandse vrouw een jaarlijkse verblijfsvergunning verkrijgen. Deze verblijfsvergunning is tegen betaling aan te vragen.¹⁹² Een bron geeft aan dat dit voor een PRL-man in principe mogelijk is, maar dat het proces niet gemakkelijk is. In dit geval zal de vrouw geen werkvergunning krijgen, dit wordt in de verblijfsvergunning genoteerd. De leeftijd van kinderen speelt geen rol.¹⁹³ De kinderen van een PRL-man, ook die uit een huwelijk met een Libanese vrouw, worden geregistreerd als PRL in Libanon bij de DPAR. Zo krijgen kinderen van een PRL-vader toegang tot een de-facto verblijfsvergunning voor onbepaalde tijd (zie ook 4.2 en 6.1).¹⁹⁴

6.2.4 *Palestijnse man niet uit Libanon*

Volgens een bron zijn er geen gevallen bekend van kinderen van een Libanese moeder en een Palestijnse vader (niet uit Libanon) die het land zijn uitgezet. Kinderen van een Libanese moeder hebben recht op verblijf in Libanon. Het kan echter moeilijk zijn voor deze personen om Libanon terug in te reizen wanneer ze niet beschikken over hun verblijfsvergunning of een Libanees visum. Met alleen een Libanees visum is het niet zeker of deze personen tot Libanon worden toegelaten.¹⁹⁵ Een andere bron stelt dat voor kinderen met een niet-Libanese Palestijnse vader er geen eenduidig beleid bestaat, maar er per individuele casus wordt gekeken of iemand kan terugkeren.¹⁹⁶

6.2.5 *Niet-geregistreeerde Palestijnen*

Niet-geregistreeerde Palestijnen die onder de Non-ID groep vallen kunnen in sommige gevallen een identificatiedocument verkrijgen waarmee ze zich kunnen identificeren. Dit is geen legale verblijfsvergunning (zie ook 4.2).

¹⁹¹ DIS, *Palestinians in Lebanon*, 2014, p. 57-58.

¹⁹² PHRO, *Universal Periodic Review*, 2020, p. 3.

¹⁹³ Vertrouwelijke bron, d.d. 19 oktober 2020.

¹⁹⁴ Vertrouwelijke bron, d.d. 19 oktober 2020.

¹⁹⁵ Vertrouwelijke bron, d.d. 19 oktober 2020.

¹⁹⁶ Vertrouwelijke bron, d.d. 23 oktober 2020.

7 Bescherming

7.1 Palestijnse groepen in de aandacht bij Libanese autoriteiten

Libanese burgers, autoriteiten en de media hebben over het algemeen een negatief beeld van Palestijnen (zie ook hoofdstuk 10). De Libanese autoriteiten houden bepaalde Palestijnse vluchtelingenkampen beter in de gaten waar islamitische organisaties opereren, zoals in de Nahr el-Bared en Ein el-Hilweh kampen. Ook staan jonge Palestijnse mannen vaker in de negatieve aandacht en maken meer kans op intimidatie en controles door de Libanese autoriteiten.¹⁹⁷ PRS staan op het moment met name in de negatieve aandacht van de Libanese autoriteiten vanwege hun sociale stigma's als vluchteling en omdat zij vaak niet over de juiste identificatiedocumenten beschikken of illegaal in het land verblijven.¹⁹⁸ Ook heeft de aanhoudende economische crisis in Libanon het draagvlak voor vluchtelingen in het algemeen doen afnemen onder de Libanese bevolking en de autoriteiten. Sommige Libanese burgers en politici verwijten de vluchtelingpopulatie de economische stagnatie te veroorzaken of dat alleen vluchtelingen hulp ontvangen terwijl Libanese burgers ook sociaaleconomische problemen ervaren in de huidige economische situatie.¹⁹⁹

7.2 Bescherming bij veiligheidsproblemen

Palestijnen die buiten de vluchtelingenkampen wonen, kunnen zich in theorie wenden tot de Libanese *Internal Security Forces* (ISF) voor politie, veiligheid en bescherming.²⁰⁰ De *Australian Department of Foreign Affairs and Trade* (DFAT) stelt dat de mate waarin de ISF effectief onderzoek kan doen gelimiteerd is bij sektarisch geweld of waarvoor een breed gedragen politieke steun nodig is zoals voor zaken in connectie met Hezbollah of aanhangers van het Syrische regime. Het DFAT stelt dat de mate waarin de Libanese autoriteiten effectief bescherming kunnen bieden afhankelijk is van het gebied in Libanon. In bepaalde gebieden die onder Hezbollah controle staan, zoals delen van Zuid-Libanon, Zuid-Beirut, delen van het noorden van de Bekaa provincie hebben de Libanese autoriteiten geen controle. Ook hebben de Libanese autoriteiten geen controle over de Palestijnse kampen in Libanon (zie ook voetnoot 203).²⁰¹ Verder hangt de mate waarin iemand, ook een Libanese burger, wordt geholpen door overheidsinstanties af van iemands rijkdom, netwerk en connecties binnen de sektarische groepen of de sympathie van Libanese ambtenaren. Palestijnen zijn kwetsbaarder omdat ze als vluchteling vaak niet over dit soort (sociaal) kapitaal beschikken en vaak geen juridische vertegenwoordiging kunnen betalen (zie ook 10.4).²⁰²

Palestijnen die in een van de twaalf erkende vluchtelingenkampen wonen, wenden zich in eerste instantie tot de Palestijnse autoriteiten die de controle in de kampen uitoefenen. De Palestijnse kampen hebben eigen politieke en administratieve autonomie, de Libanese autoriteiten betreden de kampen niet.²⁰³ In de kampen

¹⁹⁷ Vertrouwelijke bron, d.d. 2 oktober 2020; Vertrouwelijke bron, d.d. 12 oktober 2020.

¹⁹⁸ DIS, *Stateless Palestinians in Lebanon*, oktober 2014, p. 8; Vertrouwelijke bron, d.d. 24 september, 2020.

¹⁹⁹ The New Arab, *Lebanon's defence minister blames deteriorating economy on 'burden of Syrian refugees'*, 15 december, 2019, geraadpleegd op 1 december 2020. Zie ook <https://english.alaraby.co.uk/english/news/2019/12/15/lebanons-defence-minister-blames-deteriorating-economy-on-syrian-refugees>; Will Todman and Erol Yayboke, Center for Strategic and International Studies, *Refugees could help solve Lebanon's economic crisis*, 10 juli 2020, geraadpleegd op 1 december 2020. Zie ook <https://www.csis.org/analysis/refugees-could-help-solve-lebanons-economic-crisis>

²⁰⁰ DIS, *Stateless Palestinians in Lebanon*, oktober 2014, p. 7-8.

²⁰¹ DFAT, *Country Information Report Lebanon*, 23 oktober 2017, p. 25-26.

²⁰² Vertrouwelijke bron, d.d. 2 september 2020; Vertrouwelijke bron, d.d. 24 september 2020.

²⁰³ De 1969 *Cairo Agreement* tussen de Palestijnse Bevrijdingsorganisatie (PLO) en de Libanese autoriteiten gaf de PLO onder meer de administratieve autonomie over de kampen, vertegenwoordigd door de *Popular Committees* (PC's). Are Knudsen, *Widening the Protection Gap: The "Politics of Citizenship" for Palestinian Refugees in*

gaan de *Popular Committees* (PC's) over conflicten tussen individuen en de *Security Committees* over het behoud van de veiligheid van het kamp. De *Security Committees* bestaan uit vertegenwoordigers van verschillende facties en patrouilleren bijvoorbeeld in de wijken in de kampen.²⁰⁴ In bepaalde kampen, zoals Ein el-Hilweh, wordt de veiligheidssituatie als slecht beoordeeld. Er bestaan hier verschillende facties, zoals Hamas, Fatah, Volksfront voor de Bevrijding van Palestina (PFLP) en andere extremistische groepen zoals Fatah al-Islam, Usbat al-Ansar en Jund al-Sham, die per wijk hun macht uitoefenen en tegen elkaar vechten. Conflicten tussen verschillende facties en de criminaliteit van bijvoorbeeld drugsbendes, leiden tot risico's op vuurwapengeweld onder de inwoners van de kampen.²⁰⁵ Deze situatie zet nog meer druk op Palestijnen die vanwege de verslechterde economische- en mensenrechtensituatie in Libanon de kampen proberen te verlaten of naar het buitenland migreren.²⁰⁶ UNRWA omschrijft de veiligheidssituatie in de meeste Palestijnse vluchtelingenkampen als relatief stabiel. Echter worden kleinschalige conflicten genoemd, zoals in het Ein el-Hilweh kamp in augustus 2019 en Shatila kamp in november 2019 die leidden tot de dood van meerdere leden van rivaliserende islamitische groepen.²⁰⁷

7.2.1

Vluchtelingenkampen

Ook de mate van hulp en bescherming die een Palestijn kan krijgen binnen de kampen hangt af van zijn status en connecties met de lokale partijen en Palestijnse leiders. Dit geldt zowel voor het slachtoffer als de dader bij een misdrijf.²⁰⁸ Over het algemeen worden conflicten binnen de familie, gemeenschap of via leiders in het kamp informeel bemiddeld en behandeld.²⁰⁹ Dit interne rechtsproces in de kampen wordt door een bron aangeduid als niet transparant.²¹⁰ Een andere bron geeft een voorbeeld uit eigen professionele ervaring in een Palestijns vluchtelingkamp waar een geval van kindermisbruik werd gemeld door een organisatie die met kinderen werkte. Omdat uit verder onderzoek de dader de zoon van een Hamas politicus in het kamp bleek te zijn, zijn er verder geen acties ondernomen tegen de dader of om de bescherming van de kinderen te verbeteren.²¹¹

Volgens een bron kunnen Palestijnen zich makkelijker onder de radar van de Libanese autoriteiten houden wanneer ze in vluchtelingenkampen verblijven. Daarnaast gaf de bron aan dat voor zowel Palestijnen als Libanezen geldt dat goede connecties (*wasta*) of geld zeker een rol kunnen spelen om administratieve of andere (rechts)zaken te beïnvloeden.²¹² Een andere bron vermeldt dat de mensen die door Palestijnse organisaties worden overgeleverd aan de Libanese autoriteiten vaak personen zijn die voor kleinere vergrijpen zijn opgepakt. Personen die verbonden zijn met de Palestijnse organisaties worden door de Palestijnse organisaties veilig gehouden binnen de vluchtelingenkampen.²¹³

Lebanon 1948-2008, 2009, p. 55; Libanese autoriteiten betreden de Palestijnse vluchtelingenkampen niet, met uitzondering van het 2007 conflict in het Nahr el-Bared kamp waar het Libanese leger controle over het kamp nam na gevechten tegen Fatah al-Islam. UNHCR, *The Situation of Palestinian Refugees in Lebanon*, 2016, p. 19.

²⁰⁴ FIS, *Syrian and Palestinian (in Lebanon and exiting Syria) Refugees in Lebanon*, 29 september 2016, p. 31.

²⁰⁵ Voor een overzicht van de veiligheidssituatie in Palestijnse vluchtelingenkampen in Libanon zie Commissariaat-Generaal voor de Vluchtelingen en de Staatlozen, *Libanon Veiligheidssituatie*, januari 2021, p. 30-38.

²⁰⁶ FIS, *Syrian and Palestinian (in Lebanon and exiting Syria) Refugees in Lebanon*, 29 september 2016, p. 31; Al Jazeera, *Palestinians desperate to flee Lebanon refugee camp*, 4 april 2015, geraadpleegd op 4 november 2020. Zie ook <https://www.aljazeera.com/news/2015/04/05/palestinians-desperate-to-flee-lebanon-refugee-camp/>; Vertrouwelijke bron, d.d. 2 oktober 2020; Vertrouwelijke bron, d.d. 13 oktober 2020.

²⁰⁷ UNRWA, *Report of Commissioner-General of UNRWA 1 January – 31 December 2019*, UN Doc. No. A/75/13, 13 september 2020, pp. 12.

²⁰⁸ Vertrouwelijke bron, d.d. 14 augustus 2020; Vertrouwelijke bron, d.d. 2 september 2020.

²⁰⁹ Vertrouwelijke bron, d.d. 2 oktober 2020; DIS, *Palestinians in Lebanon*, 2014, p. 24.

²¹⁰ Vertrouwelijke bron, d.d. 16 oktober 2020.

²¹¹ Vertrouwelijke bron, d.d. 14 augustus 2020.

²¹² Vertrouwelijke bron, d.d. 14 augustus, 2020.

²¹³ Vertrouwelijke bron, d.d. 24 september 2020.

7.2.2

Sexual and gender-based violence (SGBV)

De toegankelijkheid van fysieke bescherming en juridische hulp bij SGBV wordt in Libanon door verschillende bronnen als niet toereikend gezien, zeker niet voor vluchtelingen.²¹⁴ Voor slachtoffers van SGBV biedt Libanon sinds 2014 bescherming via wetgeving gericht op huiselijk geweld, maar er is geen eenduidige uitvoering hiervan in de praktijk. Vrouwen kunnen door de politie doorverwezen worden naar rechtbanken die een beschermingsbesluit kunnen uitgeven, dit gebeurt niet altijd.²¹⁵ Een beschermingsbesluit geeft toegang tot beschermde opvang voor vrouwen. Deze worden door ngo's verzorgd met hulp vanuit overheidsinstanties en internationale organisaties. Deze opvangcentra bieden beperkte beschermde opvang, psychosociale ondersteuning en economische, juridische en medische bijstand.²¹⁶ Daarnaast is deze wetgeving niet goed bekend onder de juridische gemeenschap, noch bij vrouwen zelf, waardoor er verschillen zijn in de aanpak van lokale autoriteiten en per individuele zaak.

Over het algemeen melden vrouwen SGBV niet uit angst voor meer geweld en vanwege gebrek aan vertrouwen in de Libanese autoriteiten om hun recht te halen. Voor Palestijnen geldt hier bovenop nog de angst voor discriminatie door de Libanese autoriteiten, het gebrek aan vertrouwen in de Palestijnse autoriteiten in de kampen of het gebrek aan documentatie zoals legale verblijfsstatus of huwelijksakte. PRS-vrouwen zonder een legale verblijfsvergunning raken bijvoorbeeld ontmoedigd om een legale scheiding aan te vragen uit angst dat zij of hun partner het land worden uitgezet en lopen hierdoor meer kans op misbruik. Daarnaast geldt voor vrouwen in vluchtelingenkampen dat ze te maken hebben met culturele en economische barrières om het kamp te verlaten en toegang tot hulp te vinden.²¹⁷ Deze barrières zijn volgens een bron op het moment nog groter geworden vanwege de huidige maatregelen tegen het coronavirus die mensen binnenshuis houden.²¹⁸ Ook is het onmogelijk voor de Libanese autoriteiten om eventuele besluiten ter bescherming van slachtoffers te implementeren of te handhaven in de vluchtelingenkampen omdat de Libanese autoriteiten de kampen niet betreden.²¹⁹

In de vluchtelingenkampen bieden UNRWA en lokale ngo's geen bescherming, maar wel diensten gerelateerd aan SGBV, zoals psychosociale hulp en preventieve acties die de bewustwording hierover vergroten. Ook kan UNRWA slachtoffers verwijzen naar internationale of Libanese ngo's die o.a. beschermde opvang en additionele medische en mentale zorg kunnen bieden. Echter is het beeld bij kampbewoners vaak dat zij niet in aanmerking komen voor diensten buiten de kampen, zeker als

²¹⁴ SGBV verwijst naar praktijken gebaseerd op gender normen en ongelijke machtsrelaties die tegen de wil van een persoon in worden verricht of tegen zijn/haar bestaansvrijheid ingaan. Dit omvat fysieke, emotionele, psychologische en seksuele bedreigingen en geweld, zoals geweld achter de voordeur, gedwongen huwelijk, vrouwelijke genitale verminking (vgv) en eengerelateerd geweld. Menaal Munshey, *Access to SGBV Protection Services for Syrian and Palestinian Refugees in Lebanon*, United Nations University Policy Report, 2018, p. 1, 6, 25; Vertrouwelijke bron, d.d. 14 september, 2020; Vertrouwelijke bron, d.d. 2 oktober 2020; Vertrouwelijke bron, d.d. 16 oktober 2020.

²¹⁵ Dit is de *Court for Urgent Matters (qadi al-Omur al-mosta'jala)* waar een beschermingsbevel (*qarar hemaya*) kan worden uitgegeven. DIS, *Lebanon: The situation of Palestinian refugees from Syria*, 2019, p. 13-14; Commentaar van Nadine Moawad, activist feministisch collectief 'Nasawiya', die stelt dat de wet om SGBV tegen te gaan ingaat op alleen familiegeweld, maar niet al het huiselijk geweld, waardoor bijvoorbeeld huishoudelijke medewerkers niet geïnccludeerd worden. The Lebanese Politics Podcast, *Episode 36: LGBTQ rights*, 25 februari 2019, 28:00 – 50:00.

²¹⁶ Wet nr. 298 uit 2014, DIS, *Lebanon: The situation of Palestinian refugees from Syria*, 2019, p. 13-14; De ngo KAFA zet zich in Libanon in voor het verbeteren van de bescherming van vrouwen tegen geweld door onder andere onderzoek, beleidsadvies, opvangcentra en trainingen over *gender based violence* voor politieagenten en andere ISF officieren. KAFA, *Annual report 2019*, 2019, p. 8-11; Menaal Munshey, *Access to SGBV Protection Services for Syrian and Palestinian Refugees in Lebanon*, United Nations University Policy Report, 2018, p. 6.

²¹⁷ Ngo's zoals KAFA en Abaad. Menaal Munshey, *Access to SGBV Protection Services for Syrian and Palestinian Refugees in Lebanon*, United Nations University Policy Report, 2018, p. 6, 13, 25; Vertrouwelijke bron, d.d. 15 december 2020.

²¹⁸ Vertrouwelijke bron, d.d. 2 oktober 2020.

²¹⁹ Vertrouwelijke bron, d.d. 15 december 2020.

deze door Libanese organisaties worden gegeven.²²⁰ Hierdoor blijven veel SGBV zaken behandeld binnen de eigen gemeenschap of de kampcomités, die geen onafhankelijk systeem volgen.²²¹ Het PHRO noemt als voorbeeld het aantal gevallen van suicide onder vrouwen in het Ein el-Hilweh kamp die zonder onderzoek geconstateerd worden als indicatief voor de problematische aanpak van de kampautoriteiten bij SGBV. Daarnaast wordt het gebrek aan bescherming tegen kindhuwelijken en mensenhandel, met name voor PRS families vanwege hun kwetsbare (economische) positie, gezien als een groot gevaar voor inwoners binnen de kampen.²²²

Vrouwen in Libanon hebben angst dat als ze huiselijk geweld of een eengerelateerd conflict melden, ze de voogdij over hun kinderen kunnen verliezen als gevolg van een besluit door een religieuze rechtbank. Zaken met betrekking tot personen- en familierecht vallen namelijk niet onder het civiel recht, maar onder de religieuze rechtbank in Libanon.²²³ Er bestaan vijftien verschillende personen- en familierecht wetgevingen die door de verschillende religieuze gemeenschappen worden geadmistreerd via religieuze rechtbanken. Libanese burgers worden dus verschillend behandeld, waarin vrouwen met name in zaken zoals huwelijk, scheiding en voogdij niet dezelfde rechten als mannen hebben en worden gediscrimineerd. In gevallen waarin er conflict is tussen de wetgeving over huiselijk geweld en personen- en familierecht, heeft deze laatste voorrang.²²⁴ Palestijnen hebben toegang tot de Libanese rechtbank van hun eigen religieuze denominatie, een soennitische Palestijn heeft bijvoorbeeld toegang tot de soennitische rechtbank in Libanon.²²⁵ Deze rechtbanken hebben verschillende wetgevingen die mensen anders behandelen, dit geldt bijvoorbeeld voor kindhuwelijken. Zo zet het sjiitische personen- en familierecht de minimum leeftijd voor huwelijk voor jongens op vijftien jaar en voor meisjes op negen jaar en het soennitische personen- en familierecht de minimale leeftijd voor jongens op achttien jaar en voor meisjes op zeventien jaar.²²⁶

Eind 2020 is een nieuwe wet aangenomen door het Libanese parlement die seksuele intimidatie criminaliseert en bescherming biedt voor zowel slachtoffers als getuigen. Ook is de wetgeving van 2014 gewijzigd. De wet omvat nu ook slachtoffers en daders van geweld tussen ex-partners en geeft vrouwen die hun man vanwege huiselijk geweld hebben verlaten de voogdij over kinderen tot de leeftijd van dertien jaar.²²⁷

7.3 Bescherming bij administratieve problemen

Bij administratieve problemen kunnen Palestijnen zich richten tot de lokale gemeente en burgemeester (*mukhtar*), deze kunnen ook een rol spelen om de kwestie informeel op te lossen of te bemiddelen, zoals bij het uitgeven van

²²⁰ Menaal Munshey, *Access to SGBV Protection Services for Syrian and Palestinian Refugees in Lebanon*, United Nations University Policy Report, 2018, p. 21-23; UNRWA, *UNRWA experience in gbv programming: lessons from the first five years*, 2015, p. 13.

²²¹ PHRO, *Universal Periodic Review*, 2020, p. 9; Vertrouwelijke bron, d.d. 16 oktober 2020.

²²² PHRO, *Universal Periodic Review*, 2020, p. 9-10; Vertrouwelijke bron, d.d. 2 oktober 2020.

²²³ In Libanon bestaat geen huwelijk of scheiding via het civiel recht, maar alleen via de religieuze rechtbank. Civiele huwelijken geregistreerd in het buitenland worden wel door de Libanese autoriteiten erkend. USDoS, *International Religious Freedom Report*, 2019, p. 5; Vertrouwelijke bron, d.d. 2 oktober 2020.

²²⁴ De voogdij voor moeders in alle religieuze sekten binnen Libanon is gelimiteerd (tot een bepaalde leeftijd voor de kinderen) in vergelijking met de positie van mannen. Menaal Munshey, *Access to SGBV Protection Services for Syrian and Palestinian Refugees in Lebanon*, United Nations University Policy Report, 2018, p. 4-6.

²²⁵ Vertrouwelijke bron, d.d. 2 oktober 2020; Vertrouwelijke bron, d.d. 16 oktober 2020.

²²⁶ Een soennitische rechter kan voor een huwelijk de leeftijd van een jongen verlagen naar zeventien en van een meisje naar negen jaar. Menaal Munshey, *Access to SGBV Protection Services for Syrian and Palestinian Refugees in Lebanon*, United Nations University Policy Report, 2018, p. 3.

²²⁷ Al Jazeera, Timour Azhari, *Lebanon passes landmark sexual harassment law*, 21 december 2020, geraadpleegd op 28 december 2020. Zie ook <https://www.aljazeera.com/news/2020/12/21/lebanons-parliament-approves-landmark-sexual-harassment-law>

documenten of civiele registratie. Uit verschillende bronnen komt naar voren dat in de praktijk echter geldt dat Libanon juridisch en administratief een ondercapaciteit heeft waardoor het belang van het gebruik van contacten (*wasta*) uitvergroet wordt. De mate waarin iemand wordt geholpen is afhankelijk van hoeveel druk een persoon op het proces kan zetten. Deze invloed hangt af van iemands economische situatie en zijn persoonlijke contacten.²²⁸

Door het sektarische systeem zijn er ook parallelle connecties binnen de overheid te maken via de eigen sektarische of politieke leiders. Als een zaak niet opgelost kan worden op lokaal niveau kan er via politieke leiders geëscaleerd worden naar het nationale niveau waarbij Palestijnse leiders als mediator in gesprek gaan met Libanese leiders. Palestijnen zijn in dit geval afhankelijk van hun eigen leiders die hun positie niet democratisch, maar toegewezen krijgen via de verschillende Palestijnse organisaties, zoals de PLO. Zonder de inzet van deze connecties heb je als Palestijns individu weinig kans om je tot officiële overheidsinstanties te wenden als dit niet plaatselijk opgelost kan worden.²²⁹

7.4 Problemen van de zijde van Libanese organisaties

In het geval van problemen met Libanese organisaties kan het voor Palestijnen moeilijk zijn om bescherming te krijgen van de Libanese autoriteiten. Binnen de Libanese staatsinstellingen maken immers verschillende sektarische groeperingen en politieke partijen de dienst uit. In theorie kunnen Palestijnen net als Libanezen bescherming krijgen van de Libanese autoriteiten. Het beschermingssysteem is echter in het algemeen niet toereikend voor zowel Libanezen als Palestijnen. Partij- en sektarische affiliatie gaan boven de officiële overheidsinstanties waarbij een individu alleen bescherming of recht kan halen mits hij/zij zelf ook via deze wegen invloed kan uitoefenen. Als Palestijn heb je daarnaast te maken met een onderschikte positie ten opzichte van Libanese burgers en organisaties die waarschijnlijk meer invloed kunnen uitoefenen op de Libanese autoriteiten in het geval van een conflict.²³⁰

7.5 Problemen van de zijde van Palestijnse organisaties in Libanon

Palestijnen die buiten de kampen wonen wenden zich tot de Libanese autoriteiten wanneer zij problemen ondervinden van Palestijnse organisaties in Libanon. De mate waarin ze geholpen worden ligt aan hun eigen status, kapitaal en de sympathie van Libanese ambtenaren. Voor Palestijnen binnen de kampen is dit haast onmogelijk omdat de Palestijnse kampautoriteiten hoogstwaarschijnlijk zullen interveniëren in dit geval. Hierin hangt het ook af van je individuele status en je politieke affiliatie of je bescherming krijgt.²³¹

Palestijnse facties kunnen ook hun macht uitoefenen op individuen door hen met opzet in verband te brengen met misdaden die ze niet hebben begaan en dit aan de Libanese autoriteiten door te geven. In dit geval kunnen personen het kamp niet verlaten omdat ze de controleposten van de Libanese autoriteiten niet kunnen passeren zonder gearresteerd te worden, tenzij ze zichzelf verbinden aan de Palestijnse factie of een wederdienst inwilligen.²³² Het DIS meldt gevallen waarin valse beschuldigingen van Palestijnen hebben geleid tot veroordelingen bij verstek. Dit gaat om misdaden die buiten de kampen hebben plaatsgevonden, maar waarvan de zogenaamde dader al jarenlang niet buiten het kamp is gekomen. Deze

²²⁸ Vertrouwelijke bron, d.d. 2 september 2020; Vertrouwelijke bron, d.d. 24 september 2020; Vertrouwelijke bron, d.d. 2 oktober 2020; Vertrouwelijke bron, d.d. 13 oktober 2020.

²²⁹ Vertrouwelijke bron, d.d. 2 september 2020.

²³⁰ Vertrouwelijke bron, d.d. 2 september 2020; Vertrouwelijke bron, d.d. 24 september 2020; DIS, *Palestinians in Lebanon*, 2014, p. 22-23.

²³¹ Vertrouwelijke bron, d.d. 2 september 2020; Vertrouwelijke bron, d.d. 24 september 2020.

²³² Mahdi Fleifel, *Three Logical Exits*, 2020, 15 minuten.

veroordelingen worden bijvoorbeeld uitgevaardigd door de militaire rechtbank voor het onrechtmatig bezit van vuurwapens of verdenking van terrorisme. Het betreft variërende veroordelingen van zowel bekende individuen als personen die van kleine vergrijpen verdacht zijn.²³³ Een bron stelt dat in bepaalde gevallen Palestijnse organisaties mensen met rust laten uit angst voor maatschappelijk gevolgen of conflict met Libanese autoriteiten. Zo worden bijvoorbeeld sommige activisten uit Palestijnse kampen die kritiek uitten op de mistanden binnen of buiten de kampen, getolereerd door de Palestijnse organisaties wanneer zij een groot sociaal mediaplatform hebben en het publiekelijk zichtbaar zal zijn als ze door de Palestijnse organisaties lastig gevallen worden.²³⁴

Als de Libanese autoriteiten geen bescherming kunnen bieden blijven Palestijnen afhankelijk van hun eigen status, netwerk en Palestijnse organisaties.²³⁵ Wel kunnen ze zich wenden tot het maatschappelijke middenveld in Libanon voor juridische hulp of verdere ondersteuning door mensenrechtenorganisaties, deze diensten bieden echter geen bescherming (zie ook 10.4).

7.6 Hervestiging bij veiligheidsproblemen

Palestijnen kunnen zich in principe elders in Libanon vestigen, hiervoor hebben ze geen toestemming nodig van UNRWA, de Palestijnse autoriteiten in de kampen of de Libanese autoriteiten. Echter, er zijn economische, sociale en veiligheidsbarrières voor mensen om het kamp te verlaten en zich elders te vestigen. Het is moeilijk voor Palestijnen om huisvesting, werk en toegang tot UNRWA-diensten te vinden buiten de kampen (zie ook 10.3-10.5). Ook hebben sommige Palestijnen, met name PRS, angst dat ze bij controleposten aangehouden zullen worden door de Libanese autoriteiten. Daarnaast blijven Palestijnen voor hun bescherming afhankelijk van hun eigen sociale netwerk. Het opzetten van een nieuw netwerk bij relocatie is erg moeilijk in de meeste gevallen.²³⁶ Of relocatie daadwerkelijk bescherming biedt, ligt volgens de Home Office aan de individuele omstandigheden zoals iemands legale status in Libanon en met wie of welke groep het conflict heeft plaatsgevonden en diens capaciteit om iemand te vervolgen.²³⁷

²³³ De organisatie Pursue stelde in 2014 dat er tussen de 4-5,000 individuen door de Libanese autoriteiten gezocht werden waarvan de meerderheid door valse beschuldigingen via informanten binnen de kampen kwamen. De meeste gevallend deden zich voor in het Ein el-Hilweh kamp. DIS, *Palestinians in Lebanon*, 2014, p. 25-26.

²³⁴ Vertrouwelijke bron, d.d. 24 september 2020.

²³⁵ Vertrouwelijke bron, d.d. 2 september 2020; Vertrouwelijke bron, d.d. 24 september 2020.

²³⁶ DIS, *Palestinians in Lebanon*, 2014, p. 26-28; Vertrouwelijke bron, d.d. 29 september 2020.

²³⁷ Home Office, *Country Policy and Information Note Lebanon: Palestinians*, juni 2018, p. 15.

8 UNRWA

8.1 Operatiegebied

UNRWA heeft regionale kantoren in de Bekaa vallei, Tyre, Tripoli, Saida en Beirut. Daarnaast is UNRWA Libanon actief in de twaalf officiële kampen: Nahr el-Bared, Beddawi (Tripoli), Wavel (Ba'albek), Dbyeh, Shatila, Burj Barajneh, Mar Elias (Beirut), Ein el-Hilweh, Mieh Mieh (Saida) en Rashidieh, Burj Shemali, El Buss (Tyre). UNRWA Libanon heeft 66 scholen, een opleidings- en technisch trainingscentrum, 27 primaire gezondheidscentra, acht vrouwenprogramma's centra en een gemeenschapsrevalidatiecentrum. Deze locaties liggen zowel binnen als buiten de kampen.²³⁸

8.2 Toegang tot hulpverlening

PRL zijn gekoppeld aan UNRWA-diensten in het gebied in Libanon waar ze wonen. Wel kunnen ze in geval van medische nood UNRWA-gezondheidszorgdiensten buiten het eigen gebied gebruiken. Palestijnen kunnen hun woonadres bij UNRWA wijzigen als ze verhuizen om toegang te krijgen tot UNRWA-diensten in een ander gebied. Hiervoor moeten PRL hun nieuwe adres met documentatie aantonen bij UNRWA.²³⁹

UNRWA biedt ook bijstand aan personen die niet UNRWA-geregistreerd zijn. Dit zijn Palestijnen die in en na 1967 ontheemd zijn geraakt en andere personen die door de UNRWA Commissionairs-Generaal geïdentificeerd zijn als rechthebbende op basis van humanitaire of andere redenen die gerelateerd zijn aan het UNRWA-mandaat.²⁴⁰

Ook nakomelingen van een in Libanon geregistreerde Palestijn hebben recht op UNRWA-bijstand. Om toegang te krijgen tot UNRWA-diensten moet de persoon in kwestie wel in Libanon of een van de andere UNRWA-gebieden verkeren. UNRWA kan geen bijstand buiten deze gebieden verlenen (zie ook 2.1-2.2).²⁴¹

8.3 Huidige (financiële) situatie

UNRWA kampt al jaren met financiële problemen en budgettekorten vanwege de groeiende vluchtelingenpopulatie en doordat bijdrages van donoren teruglopen.²⁴² Met name het stopzetten van de bijdrage uit de Verenigde Staten onder de regering-Trump in 2018 heeft invloed gehad op de financiën van UNRWA.²⁴³ In 2020 kampte UNRWA met een tekort van 130 miljoen USD op een totaal budget van 1,4 miljard USD. Dit budget beslaat volgens UNRWA alleen een minimum om

²³⁸ Vertrouwelijke bron, d.d. 1 december 2020; UNRWA, *Fields of Operation Map*, 2020, geraadpleegd op 4 november. Zie ook

https://www.unrwa.org/sites/default/files/content/resources/unrwa_field_of_operations_2020_e.pdf

²³⁹ Vertrouwelijke bron, d.d. 29 september 2020

²⁴⁰ UNRWA, *UNRWA eligibility and registration Q&A*, 2020, p. 2.

²⁴¹ Vertrouwelijke bron, d.d. 29 september 2020

²⁴² UNRWA is afhankelijk van donoren. In 2018 trok de V.S., historisch gezien de grootste UNRWA donor, hun bijdrage van rond de 300 miljoen USD in op een totale begroting van 1,1 miljard USD, wat leidde tot grote budgettekorten binnen UNRWA. DIS, *Palestinian Refugees: Access to registration and UNRWA services, documents, and entry to Jordan*, 2020, p. 25-26; Vertrouwelijke bron, d.d. 4 december 2020.

²⁴³ UNRWA, *UNRWA Faces Greatest Financial Crisis in Its History Following 2018 Funding Cuts*, 9 november 2018, geraadpleegd op 1 december 2020. Zie ook [https://www.un.org/unispal/document/unrwa-faces-greatest-financial-crisis-in-its-history-following-2018-funding-cuts-commissioner%E2%80%91general-tells-fourth-committee-press-release/#:~:text=The%20United%20Nations%20Relief%20and%20Special%20Political%20and%20Decolonization%20today.](https://www.un.org/unispal/document/unrwa-faces-greatest-financial-crisis-in-its-history-following-2018-funding-cuts-commissioner%E2%80%91general-tells-fourth-committee-press-release/#:~:text=The%20United%20Nations%20Relief%20and%20Special%20Political%20and%20Decolonization%20today.;); The Guardian, *US confirms end to funding for UN Palestinians refugees*, 31 augustus 2018, geraadpleegd op 1 december 2020. Zie ook <https://www.theguardian.com/world/2018/aug/31/trump-to-cut-all-us-funding-for-uns-main-palestinian-refugee-programme>

basiswerkzaamheden lopend te houden.²⁴⁴ Hoop en verwachting is dat de regering-Biden de betaling aan UNRWA hervat en dat de druk voor 2021 enigszins wordt verlicht.²⁴⁵ UNRWA was niet in staat om de salarissen van hun personeel, dat uit voornamelijk Palestijnse medewerkers bestaat, voor november en december 2020 uit te betalen.²⁴⁶

Een bron vertelt dat de kern van UNRWA-diensten blijvend beschikbaar zijn in 2020, maar wel met extra druk op diensten zoals juridische hulp, mentale- en psychologische gezondheidszorg en educatie.²⁴⁷ Sommige UNRWA schoolklassen zijn overvol aan het raken.²⁴⁸ Een bron deelt dat een beperkt aantal Palestijnse vluchtelingen toegang hebben tot UNRWA-praktijkopleidingen op het moment. De heropbouw van het Nahr el-Bared kamp blijft doorgaan.²⁴⁹ Extra diensten en aanvullende programma's zijn moeilijker om te behouden. Zo worden geen nieuwe aanmeldingen geaccepteerd voor delen van deze sociale zekerheidsondersteuning²⁵⁰ van UNRWA omdat er niet genoeg contant geld is binnen de organisatie om aan mensen uit te geven. Deze 'cash' ondersteuning dekt volgens een bron slechts ongeveer een tiende van het minimum aan voedselkosten per persoon per jaar.²⁵¹ Contant geld wordt door UNRWA in Libanese ponden uitbetaald. Door de hyperinflatie het afgelopen jaar betekent dit dat deze financiële bijstand minder waard is geworden.²⁵² Een andere bron vertelt dat in de praktijk UNRWA mensen alleen in voedselhulp en matrassen kan voorzien, maar geen andere materiele of financiële hulp kan verlenen.²⁵³

Gezien de huidige economische situatie in Libanon en de uitbraak van het coronavirus is de werkgelegenheid gedaald en verkeren meer mensen in een precare situatie. In mei werd ingeschat dat meer dan de helft (55%) van Libanons bevolking in armoede leefde en dat extreme armoede is gegroeid.²⁵⁴ Onderzoek van juni 2020 geeft aan dat naar schatting 80% van Palestijnen in Libanon het merendeel of geheel van hun inkomen hebben verloren aan de gevolgen van de economische situatie en de uitbraak van het coronavirus. Daarnaast geeft een bron aan dat in maart 2020 werd geschat dat bijna 90% van PRS in armoede leefden.²⁵⁵

8.4 Andere hulpverlening

In Libanon bestaan zowel veel internationale organisaties en ngo's die ondersteuning bieden aan de bevolking als lokale ngo's en initiatieven.²⁵⁶ Libanon heeft een actief maatschappelijk middenveld vanwege de tekortkomingen van de Libanese staat

²⁴⁴ UN, *United Nations YouTube Channel Had 6.2 Million Views in High-Level General Assembly Week, Under-Secretary-General for Global Communications Tells Fourth Committee*, 12 oktober 2020, geraadpleegd op 1 december 2020. Zie ook <https://www.un.org/press/en/2020/gaspd716.doc.htm>

²⁴⁵ Oxford Analytica, *US Biden may help Palestinian livelihoods, not talks*, 10 november 2020, geraadpleegd op 1 december 2020. Zie ook <https://dailybrief.oxan.com/Analysis/ES257448/US-Biden-may-help-Palestinian-livelihoods-not-talks>

²⁴⁶ UNRWA, *UNRWA issues emergency call for humanitarian assistance amid end-of-year shortfall*, 9 november 2020, geraadpleegd op 1 december 2020. Zie ook <https://www.unrwa.org/newsroom/press-releases/unrwa-issues-emergency-call-humanitarian-assistance-amid-end-year-shortfall>

²⁴⁷ Vertrouwelijke bron, d.d. 29 september 2020.

²⁴⁸ Vertrouwelijke bron, d.d. 14 augustus 2020; Vertrouwelijke bron, d.d. 24 september 2020.

²⁴⁹ Vertrouwelijke bron, d.d. 15 december 2020.

²⁵⁰ Het UNRWA "special hardship assistance programme" geeft per kwartaal voedsel en cash uit aan de meest kwetsbare Palestijnse groepen in Libanon.

²⁵¹ Vertrouwelijke bron, d.d. 29 september 2020; Vertrouwelijke bron, d.d. 15 december 2020.

²⁵² Vertrouwelijke bron, d.d. 24 september 2020.

²⁵³ Vertrouwelijke bron, d.d. 14 augustus 2020.

²⁵⁴ UNESCWA, *Policy Brief 15, Poverty in Lebanon: Solidarity is vital to address the impact of multiple overlapping shocks*, augustus 2020, p. 1.

²⁵⁵ WFP, *Assessing the Impact of the Economic and COVID-10 Crises in Lebanon*, juni 2020, p. 8; Inter-Agency Coordination Lebanon, *In Focus: Rise in evictions due to increased economic vulnerability*, juli 2020, p. 1; Vertrouwelijke bron, d.d. 14 augustus 2020.

²⁵⁶ De LPDC geeft weer dat dit in 2012 ongeveer 213 organisaties betrof. LPDC, *Palestinian Refugee associations*, geraadpleegd op 4 november 2020. Zie ook <http://www.lpd.gov.lb/associations/the-palestinian-refugee-and-the-civil-work/57/en>

naar zowel Libanese burgers als migranten en vluchtelingen toe.²⁵⁷ Voor Palestijnen zijn er buiten UNRWA-diensten ook lokale (Palestijnse) en internationale organisaties en ngo's die extra ondersteuning geven met juridische bijstand, aanvullende gezondheidszorg, educatie en verschillende humanitaire zaken, zoals onderdak, bescherming, rehabilitatie en crisishulp.²⁵⁸ Deze diensten kunnen zich zowel tot de gehele Palestijnse bevolking richten als tot kwetsbare groepen zoals vrouwen, kinderen, LHBTI'ers, Non-ID Palestijnen, mensen met een beperking of mensen die in extreme armoede verkeren. UNRWA werkt zelf ook in partnerschap met verschillende ngo's en andere VN-organisaties, zoals UNICEF.²⁵⁹

Een bron stelt dat de bijstand die geboden wordt door internationale organisaties en ngo's in de Palestijnse kampen niet consistent is en niet overall in Libanon te verkrijgen is. Ngo's die hulp aan Palestijnen verlenen doen dit vaak op vrijwillige basis, hiervoor hoeven Palestijnen niet geregistreerd te zijn.²⁶⁰ Vanuit de academische literatuur wordt er vaak kritiek geuit op de hulp die internationale organisaties en ngo's bieden aan Palestijnen. Zo zou het systeem van ngo's en internationale organisaties lacunes in de verantwoordelijkheden van de lokale overheden in Libanon opvullen en zich alleen voor het behoud van de situatie van Palestijnen inzetten, maar niet de sociaaleconomische positie of de onzekere politieke dimensie van het bestaan van Palestijnen adresseren of verbeteren.²⁶¹

²⁵⁷ The New Humanitarian, *Local groups step up to lead Beirut blast response*, 18 augustus 2020, geraadpleegd op 4 november 2020. Zie ook <https://www.thenewhumanitarian.org/news-feature/2020/08/18/Lebanon-Beirut-explosion-local-aid-response>

²⁵⁸ Voorbeelden van organisaties zijn de International Rescue Committee (IRC), Intersos, Norwegian People's Aid, Norwegian Refugee Council (NRC), de Danish Refugee Council (DRC), Save the Children, Medecins Sans Frontieres (MSF) het Palestijnse Rode Kruis, Anera, Islamic Relief, Popular Aid for Relief and Development (PARAD) en nationale ngo's zoals Al Soumoud, Najdeh, Basma, Zeituna, Atfal Soumoud, al Tadamoun en Al Taawoun; Vertrouwelijke bron, d.d. 15 december 2020; Hanafi S., *Palestinian Refugee Camps in Lebanon as a space of exception*, Revue Asylon(s), No. 5, September 2008, geraadpleegd op 4 november 2020. Zie ook <https://www.reseau-terra.eu/article798.html>

²⁵⁹ UNRWA, *Ngo partners*, geraadpleegd op 4 november 2020. Zie ook <https://www.unrwa.org/how-you-can-help/private-partners/ngo-partners>

²⁶⁰ Vertrouwelijke bron, d.d. 29 september 2020; Vertrouwelijke bron, d.d. 4 december 2020.

²⁶¹ Diana Allen, *Refugees of the Revolution: Experiences of Palestinian Exile*, 2014, p. 26-27; Are Knudsen, *Widening the Protection Gap: The "Politics of Citizenship" for Palestinian Refugees in Lebanon 1948-2008*, 2009, p. 51-73; Nora Stel, *Hybrid Political Order and the Politics of Uncertainty*, 2020, p. 165 - 178.

9 Toelating

9.1 Terugkeer naar Libanon

Het DIS geeft aan dat de Libanese autoriteiten terughoudend zijn bij zowel gedwongen en vrijwillige terugkeer van PRL uit derde landen waarin zij geen verblijfsvergunning hebben. Niet-Libanese Palestijnen kunnen niet terugkeren naar Libanon (zie ook 9.2). Iedere casus, van zowel gedwongen en vrijwillige terugkeer, wordt door de Libanese autoriteiten per individueel geval beoordeeld waarbij humanitaire gevallen voorrang krijgen.²⁶² Een bron beaamt dat bij vrijwillige terugkeer uit derde landen er geen eenduidig beleid bestaat bij de Libanese autoriteiten en dat de autoriteiten deze gevallen op individuele basis behandelen.²⁶³ Sinds de Libanese verkiezingen in mei 2018 kunnen PRL die in het buitenland wonen zonder verblijfsvergunning geen reisdocumenten van de Libanese autoriteiten krijgen. Hun terugkeer naar Libanon loopt vast als gevolg van een besluit van de toenmalige minister van Buitenlandse Zaken.²⁶⁴

Er zijn weinig succesvolle gevallen van terugkeer. Het DIS noemt enkele tientallen gevallen van vrijwillige terugkeer vanuit Europese landen in de periode 2018-2019. Dit beeld wordt bevestigd vanuit een andere bron.²⁶⁵ Een bron geeft aan dat de Libanese autoriteiten terugkeer van PRL zullen proberen te weigeren. Europese landen kunnen wel druk uitoefenen bij terugkeer. Zo noemde deze bron dat een Europees land een aantal PRL via gedwongen terugkeer heeft kunnen terugsturen naar Libanon.²⁶⁶ Daarnaast bestaat er onenigheid over wat vrijwillige terugkeer in deze gevallen inhoudt volgens het DIS. Sommige landen en organisaties definiëren vrijwillige terugkeer als het volgen van het besluit van het gastland. Andere zien vrijwillige terugkeer als de vrijwillige keuze van een persoon om terug te keren naar het land van herkomst zonder dat deze persoon gevraagd wordt het gastland te verlaten.²⁶⁷

9.1.1 *Terugkeerprocedure*

PRL met een verblijfsvergunning in een derde land kunnen Libanon inreizen met het reisdocument van de Libanese autoriteiten al dan niet met een paspoort van een derde nationaliteit met een Libanees visum indien vereist. PRL met een verlopen reisdocument kunnen deze vernieuwen bij de Libanese ambassade. Indien de persoon niet over de juiste documenten beschikt om een nieuw reisdocument aan te vragen dan kunnen familieleden deze documenten aanvragen in Libanon, bijvoorbeeld in het geval van een UNRWA-registratie of identiteitskaart. In het geval dat een PRL uit een land waar deze persoon geen verblijfsvergunning heeft wil terugkeren naar Libanon met een geldig Palestijns reisdocument van de Libanese autoriteiten moet eerst een speciale aanvraag bij het Libanese ministerie van Buitenlandse Zaken en de *General Security* (GS) worden gedaan.²⁶⁸

In het geval van terugkeer van PRL zonder een verblijfsvergunning in een derde land en zonder reisdocument van de Libanese autoriteiten, kan een nieuw reisdocument of laissez-passer worden aangevraagd via een speciale procedure bij de Libanese ambassade. Dit proces duurt enkele dagen waarbij de ambassade de

²⁶² DIS, *Lebanon: Readmission of Palestinian refugees from Lebanon*, 2020, p. 6,9 -10.

²⁶³ Vertrouwelijke bron, d.d. 23 oktober 2020.

²⁶⁴ DIS, *Lebanon: Readmission of Palestinian refugees from Lebanon*, 2020, p. 11; Vertrouwelijke bron, d.d. 20 september 2019.

²⁶⁵ Vertrouwelijke bron, 20 september 2019.

²⁶⁶ Vertrouwelijke bron, d.d. 19 oktober 2020.

²⁶⁷ DIS, *Lebanon: Readmission of Palestinian refugees from Lebanon*, 2020, p. 6, 10.

²⁶⁸ DIS, *Lebanon: Readmission of Palestinian refugees from Lebanon*, 2020, p. 7-8; Vertrouwelijke bron, d.d. 19 oktober 2020.

registratie en reisgeschiedenis bij de vreemdelingenafdeling van het Libanese ministerie van Buitenlandse Zaken nagaat. Als de reis via een ander land is geweest en de persoon daar lang heeft verbleven, dan verwachten de Libanese autoriteiten dat de persoon naar dat land terugkeert.²⁶⁹ Een bron geeft aan dat er geen informatie is die aantoont dat de Libanese autoriteiten vluchtelingen helpen die terugkeren naar Libanon of naar een ander transitland. Dit proces gaat meestal via de ambassades in kwestie en het land van verblijf.²⁷⁰

Als de zaak wordt goedgekeurd, volgt een onderzoek van de GS naar de identiteit en registratie in Libanon van de PRL. Het DIS stelt dat het bijna niet voorkomt dat de GS tegen het oordeel van Buitenlandse Zaken ingaat en dat het GS onderzoek maximaal een maand duurt. Mocht dit wel gebeuren, dan ontvangt de aanvrager een document wanneer de GS zijn aanvraag heeft afgewezen. Bij afwijzing door het Libanese ministerie ontvangt een PRL geen document dat de aanvraag afgewezen is.²⁷¹ Een bron geeft echter aan dat het proces tot vrijwillige terugkeer in de praktijk erg lang kan duren wanneer er geen bericht wordt afgegeven door het Libanese ministerie.²⁷²

9.2 Familieleden

Bij gevallen van terugkeer geven verschillende bronnen weer dat de aanwezigheid van een in Libanon verblijvend of geregistreerd gezinslid/familielid alleen kan helpen als via deze familieconnectie de persoon in kwestie ook tot PRL gerekend kan worden en geregistreerd is bij de DPAR. In dit geval wordt het proces gevolgd dat onder 9.1 is genoemd.²⁷³ Een bron geeft aan dat het hebben van een gezinslid/familielid met de Libanese nationaliteit mogelijk informeel kan helpen. Dit geldt als de Libanese persoon zelf via eigen contacten druk kan leggen op het proces vanuit Libanon en mits het om een PRL gaat die terugkeert.²⁷⁴

Er wordt onderscheid gemaakt in de terugkeer van Libanese Palestijnen en niet-Libanese Palestijnen. In het geval van PRS maakt het niet uit of de persoon in kwestie eerder een verblijfsvergunning heeft gehad in Libanon of recht heeft op een verblijfsvergunning als kind van een Libanese moeder (zie ook 6.2). Het DIS stelt dat PRS die terugkeren alsnog het risico lopen om op een Libanese luchthaven door de Libanese autoriteiten naar Syrië te worden uitgezet (zie ook 9.3).²⁷⁵ Er is geen informatie bekend over of er onderscheid gemaakt wordt tussen Libanese Palestijnen en niet-Libanese Palestijnse gezinsleden bij toelating tot Libanon. Een bron geeft aan dat er geen duidelijk beleid bestaat over de terugkeer van gemengde Palestijnse gezinnen. Er wordt op individuele basis gekeken of mensen kunnen terugkeren.²⁷⁶

9.3 Uitzetting vanuit en naar Libanon

Het onderzoek heeft geen casuïstiek over uitzettingen vanuit en naar Libanon van PRL of niet-PRS Palestijnen opgeleverd. Bronnen geven aan dat alleen Palestijnen die een ander land van herkomst of nationaliteit hebben, waaronder de Non-ID groep, risico lopen op uitzetting naar een ander land wanneer zij als bedreiging worden gezien voor de nationale veiligheid. PRS kunnen bijvoorbeeld terug naar

²⁶⁹ DIS, *Lebanon: Readmission of Palestinian refugees from Lebanon*, 2020, p. 7-8.

²⁷⁰ Vertrouwelijke bron, d.d. 13 januari 2021.

²⁷¹ DIS, *Lebanon: Readmission of Palestinian refugees from Lebanon*, 2020, p. 7-8.

²⁷² Vertrouwelijke bron, d.d. 23 oktober 2020.

²⁷³ Vertrouwelijke bron, d.d. 19 oktober 2020; Vertrouwelijke bron, d.d. 23 oktober 2020.

²⁷⁴ Vertrouwelijke bron, d.d. 19 oktober 2020.

²⁷⁵ DIS, *Palestinians in Lebanon*, 2019, p. 9-10.

²⁷⁶ Vertrouwelijke bron, d.d. 23 oktober 2020.

Syrië gestuurd worden als zij verdacht worden van terrorisme.²⁷⁷ PRL worden bij bedreiging voor de nationale veiligheid in een Libanese gevangenis geplaatst (zie ook 10.4). PRS of andere buitenlanders kunnen ook in detentiecentra worden vastgehouden in plaats van uitgezet te worden.²⁷⁸

Het *Lebanese Centre for Human Rights* (CLDH) gaf aan dat er sinds 2000 een detentiecentrum voor buitenlanders in Beirut bestond, beheerd door de GS, ook wel genaamd de *General Security Detention Centre*. Het CLDH gaf in 2014 aan dat dit detentiecentrum in slechte conditie verkeerde door overbevolking, tekort aan personeel en als voormalig ondergrondse parkeergarage onder een brug inadequaaf is als gevangenis.²⁷⁹ Dit detentiecentrum is inmiddels overgenomen door de ISF als detentiecentrum voor de Adlieh rechtbank.²⁸⁰ Bronnen stellen dat Westerse ambassades de ISF helpen om hulpverlening te geven aan kwetsbare individuen die vastzitten.²⁸¹ Een bron geeft aan dat hier met name arbeidsmigranten worden vastgehouden, maar dat andere buitenlanders, zoals Syriërs, Palestijnen, Irakezen en Sudanese, in verschillende gevangenissen door heel Libanon worden vastgehouden.²⁸² Sinds augustus 2016 is er een nieuw gebouw voor buitenlandse gevangenen op het Al Abed plein. De detentieomstandigheden in dit nieuwe gebouw zijn beter dan in het verleden.²⁸³ Het *Global Deportation Project* geeft aan dat dit een detentiecentrum voor buitenlanders is die een gevangenisstraf hebben uitgezeten en deportatie afwachten. Er verblijven ook minderjarigen, buitenlanders zonder legale verblijfsvergunning die hun reis naar huis niet kunnen betalen, ongedocumenteerden, huishoudelijke werkers die hun thuisreis (of terugkeer van hun paspoort) afwachten en asielzoekers die niet binnen twee maanden na aankomst in Libanon om asiel hebben gevraagd via UNHCR.²⁸⁴ Er is geen informatie bekend die aangeeft dat uit het Westen uitgezette Palestijnen gedetineerd worden.

Gevallen van deportatie van (ongedocumenteerde) PRS en Syriërs zijn door mensenrechtenorganisaties in 2014 en 2019 aangegeven. In 2014 werden tientallen PRS tegengehouden o.a. op het vliegveld in Beirut bij het uitreizen van Libanon op verdenking van gefalsificeerde visa en/of documenten en naar de grensovergang met Syrië gestuurd. In 2019 gaf HRW aan dat 2.731 Syriërs gedeporteerd waren naar de grensovergang met Syrië tussen mei en augustus 2019. Dit als gevolg van een besluit uit april 2019 om alle Syriërs die illegaal Libanon binnenkomen het land uit te zetten (zie ook 6.1). Van ten minste drie personen is bekend dat zij bij terugkeer in Syrië door de Syrische autoriteiten zijn aangehouden.²⁸⁵ Een bron bevestigt het beeld dat zonder een verblijfsvergunning Syriërs en PRS risico lopen

²⁷⁷ Vertrouwelijke bron, d.d. 14 augustus 2020; Vertrouwelijke bron, d.d. 16 oktober 2020; Vertrouwelijke bron, d.d. 19 oktober 2020; Vertrouwelijke bron, d.d. 23 oktober.

²⁷⁸ Vertrouwelijke bron, d.d. 24 september 2020; Vertrouwelijke bron, d.d. 13 oktober.

²⁷⁹ Het detentiecentrum Adlieh lag onder de Elias Hrawi brug. CLDH, *Legal Aid in Lebanon*, 2014, p. 10-11.

²⁸⁰ Vertrouwelijke bron, d.d. 16 oktober 2020.

²⁸¹ Vertrouwelijke bron, d.d. 24 september; Vertrouwelijke bron, d.d. 13 januari, 2021.

²⁸² Vertrouwelijke bron, d.d. 13 januari 2021.

²⁸³ Vertrouwelijke bron, d.d. 8 december 2020; Global Detention Project, *Lebanon overview*, februari 2018, geraadpleegd op 8 januari 2021. Zie ook https://www.globaldetentionproject.org/countries/middle-east/lebanon#_ftn173

²⁸⁴ Asielzoekers kunnen in de praktijk geen asiel aanvragen in Libanon, maar krijgen met een UNHCR-registratie een tijdelijke verblijfsvergunning van de Libanese autoriteiten. Palestijnen vallen niet onder het UNHCR-mandaat. Global Detention Project, *Lebanon Overview*, februari 2018, geraadpleegd op 8 januari 2021. Zie ook https://www.globaldetentionproject.org/countries/middle-east/lebanon#_ftn173

²⁸⁵ Freedom House, *Lebanon Country Report*, 2020, G1; HRW, *Lebanon: Palestinians barred, sent to Syria*, 5 mei 2014, geraadpleegd op 4 november 2020. Zie ook <https://www.hrw.org/news/2014/05/05/lebanon-palestinians-barred-sent-syria>; HRW, *Syrians deported by Lebanon arrested at home*, 2 september 2019, geraadpleegd 4 november 2020. Zie ook <https://www.hrw.org/news/2019/09/02/syrians-deported-lebanon-arrested-home>; Danish Immigration Service (DIS), *Lebanon: The Situation of Palestinian refugees from Syria*, 2019, p. 14-15; Al Jazeera, *Syrian refugees panic as threat of deportation rises in Lebanon*, 25 juli 2019, geraadpleegd op 8 januari 2021. Zie ook <https://www.aljazeera.com/features/2019/7/25/syrian-refugees-panic-as-threat-of-deportation-rises-in-lebanon>

het land uitgezet te worden. Deze bron deelt dat ook in de periode 2016/2017 PRS bij controleposten in Libanon zijn opgepakt en teruggestuurd naar de grens met Syrië. Omdat er daarna niet meer van hen is vernomen vermeldt de bron dat deze personen vermoedelijk bij terugkeer door de Syrische autoriteiten zijn opgepakt.²⁸⁶

Een andere bron geeft aan dat het besluit van de *Higher Defense Council* (HDC) uit 2019 geen wettelijke basis heeft. Elke deportatiezaak zou door een Libanese rechter beoordeeld moeten worden. In de praktijk zijn Syriërs en PRS meestal te bang of geïntimideerd om een rechtszaak te beginnen. Het proces van deportatie aan de hand van het besluit van de HDC benodigt een verbaal besluit van de Libanese officier van justitie. Personen worden, eventueel na (korte) detentie, naar de grensovergang met Syrië gestuurd waar familieleden of een bus hen opwachten. Humanitaire organisaties geven aan dat het bekend is dat personen overhandigd kunnen worden aan de Syrische autoriteiten en dat de Libanese autoriteiten aangeven dat vanwege de druk op het rechtssysteem deportatiezaken niet via een rechtszaak behandeld kunnen worden.²⁸⁷

Een bron geeft aan dat recente gevallen van deportatie naar Syrië niet bekend zijn omdat sinds de uitbraak van het coronavirus de grensovergang met Syrië gesloten is.²⁸⁸

²⁸⁶ Vertrouwelijke bron, d.d. 16 december 2020.

²⁸⁷ Vertrouwelijke bron, d.d. 13 januari 2021; Working Group for Persons Affected by the Syrian Displacement Crisis (PASC), *Lebanon Brief: Deportations*, juni 2020.

²⁸⁸ Vertrouwelijke bron, d.d. 23 oktober 2020.

10 Overig

10.1 Discriminatie van de zijde van de Libanese autoriteiten

Libanon erkent internationale verdragen voor vluchtelingen of VN-verdragen die relevant zijn voor Palestijnen niet.²⁸⁹ Het 1965 Casablanca Protocol waarin Palestijnse vluchtelingen recht hebben op werk, bewegingsvrijheid en een verblijfsvergunning in Arabische staten is wel ondertekend door Libanon, maar met voorbehouden met betrekking tot werkgelegenheid en toelating tot Libanon voor Palestijnen.²⁹⁰ Het principe van *tawteen*, het permanente verblijf van Palestijnse vluchtelingen in Libanon, wordt in de Libanese constitutie verworpen op basis dat het de precaire sektarische demografische verdeling van Libanon zal veranderen.²⁹¹ Verschillende bronnen geven aan dat er een enorme doorbraak is gekomen nadat Libanese leiders in de Libanees-Palestijnse Dialoog Commissie (LPDC)²⁹² het idee van *tawteen* niet van toepassing hebben verklaard op de sociaaleconomische vooruitgang van PRL in officiële zin.²⁹³ Een andere bron geeft aan dat er geen Palestijnen in deze commissie zitten, noch dat de PRL invloed hebben op wie hen vertegenwoordigen in de commissie. Het algemene beeld is dat er verbetering wordt beloofd, maar het LPDC weinig plannen ook daadwerkelijk implementeert.²⁹⁴

10.1.1

Juridische status

PRL hebben niet dezelfde rechten als Libanese burgers, andere vluchtelingen of buitenlanders en vallen in de zogenaamde *protection gap* waarin hun legale status een van exclusie is; er bestaan geen nationale, regionale of internationale wetten die de Libanese overheid volgt.²⁹⁵ Het *Department of Affairs of Palestinian Refugees* heeft officieel de taak om een institutioneel kader op te zetten voor de aanwezigheid van Palestijnen in Libanon.²⁹⁶ Bronnen stellen dat het ontbreekt aan een dergelijk institutioneel kader.²⁹⁷ Academics en ngo's zien de ambiguïteit van het ontbreken van wetgeving, als een tactiek die vaker door de Libanese autoriteiten wordt toegepast bij andere omstreden onderwerpen. Zo stelt dr. Nora Stel van de Radboud Universiteit dat besluiten van dit overheidsorgaan onduidelijk blijven over welke rechten de Libanese overheid aan PRL geeft en dat Libanese autoriteiten bewust naar institutionele ambiguïteit streven. Door weinig regels over Palestijnse vluchtelingen op te nemen hoeft de overheid ook weinig verantwoordelijkheid te dragen hiervoor. Ook komt in haar publicatie naar voren hoe de verdeeldheid van Palestijnse vertegenwoordigers door de Libanese overheid strategisch wordt ingezet om zo min mogelijk regelgeving en concessies rondom dit onderwerp te doen.²⁹⁸

²⁸⁹ Zoals de 1948 *UN Universal Declaration of Human Rights*, de 1954 *Convention Regarding Stateless Persons*, de 1966 *International Covenant for Civil and Political Rights* en de 1996 *International Covenant on Economic, Social, and Cultural Rights*.

²⁹⁰ IND, *Werkinstructie 2020/19 Palestijnen*, 2020, p. 4; Are Knudsen, *Widening the Protection Gap: The "Politics of Citizenship" for Palestinian Refugees in Lebanon 1948-2008*, 2009, p. 55.

²⁹¹ Nur Masalha, *Sectarianism and the Rejection of Tawteen: Lebanon and the Palestinian Refugees*, 2002, p. 111.

²⁹² Het Libanees-Palestijnse Dialoog Commissie (LPDC) heeft sinds 2005 de taak om het beleid van de Libanese overheid over PRL te overzien en te implementeren en werkt samen met UNRWA via de PLO en andere Libanese en Palestijnse maatschappelijke organisaties.

²⁹³ Vertrouwelijke bron, d.d. 2 september 2020; Lex Takkenberg en Francesca Albanese, *Palestinian Refugees in International Law*, 2020, p. 212.

²⁹⁴ Vertrouwelijke bron, d.d. 21 september 2020.

²⁹⁵ Are Knudsen, *Widening the Protection Gap: The "Politics of Citizenship" for Palestinian Refugees in Lebanon 1948-2008*, 2009, p. 51-73.

²⁹⁶ Nora Stel, *Hybrid Political Order and the Politics of Uncertainty*, 2020, p. 164 - 165.

²⁹⁷ Vertrouwelijke bron, d.d. 2 september 2020; Vertrouwelijke bron, d.d. 10 december 2020.

²⁹⁸ Nora Stel, *Hybrid Political Order and the Politics of Uncertainty*, 2020, p. 165 - 178.

10.1.2

Marginalisatie

Palestijnen ondervinden juridische obstakels die zorgen voor sociale en economische marginalisatie.²⁹⁹ Palestijnen hebben geen stemrecht in Libanon, geen recht op eigendom van onroerend goed, geen recht op leningen en hebben beperkt toegang tot publieke educatie en medische zorg (zie ook 10.5).³⁰⁰ Alleen Libanezen en buitenlanders met een nationaliteit kunnen eigenaar van onroerend goed zijn in Libanon. Buitenlanders die in Libanon onroerend goed kopen moeten aantonen hoeveel land in Libanon al in hun bezit is.³⁰¹ Het PHRO geeft aan dat de Libanese autoriteiten het hele huishouden in dit geval meerekenen en wanneer de man of vrouw van de buitenlander een Palestijn is de registratie niet wordt behandeld en in vele gevallen geretourneerd wordt.³⁰² De Palestijnse vluchtelingenkampen worden door verschillende organisaties beschreven als overvol en met slechte infrastructurele voorzieningen voor water en elektriciteit. De toegang van bouwmaterialen en gereedschap is alleen toegestaan met toestemming van de Libanese militaire inlichtingendiensten, wat de zwarte handel in bouwmaterialen in de hand werkt.³⁰³

10.1.3

Arbeidsmarkt

Palestijnen mogen bepaalde beroepen niet uitoefenen of in bepaalde sectoren werken. Palestijnen met een werkvergunning die inkomstenbelasting betalen hebben geen volledige toegang tot het sociale zekerheidstelsel dat wel voor werkzame Libanezen toegankelijk is (zie ook 10.3). Het USDoS noteerde dat in 2019 arbeidswetten waren geïmplementeerd die boetes oplegden aan werkgevers die Palestijnen of Syriërs illegaal aannemen en op grond waarvan illegale bedrijven gerund door vluchtelingen konden worden gesloten.³⁰⁴ Werkgevers werden in juni dat jaar verplicht om binnen een maand werkvergunningen aan te vragen voor hun illegale werknemers. Palestijnen voelden zich specifiek aangevallen door deze maatregelen, wat leidde tot protesten en een campagne genaamd "*The country has room for everyone*" gevormd door Libanese, Palestijnse en Syrische activisten die zich voor een inclusiever arbeidsbeleid inzetten.³⁰⁵ Aan het begin van de coronacrisis lieten Libanese autoriteiten in eerste instantie alleen personen met een Libanese nationaliteit toe op repatriatievluchten naar Libanon. Migrantarbeiders en PRL werkzaam in het buitenland werden uitgesloten van deze vluchten met Midden-Oosterse vluchtmaatschappijen en konden pas op een later moment het land terug inreizen.³⁰⁶

10.1.4

Politieke en sociale betrokkenheid

Buitenlanders kunnen volgens het *International Institute for Democracy and Electoral Assistance* (IDEA) lid worden van politieke partijen in Libanon, mits de partij een Libanese oprichter en directeur heeft. In de praktijk is het moeilijk voor

²⁹⁹ Home Office, *Country Policy and Information Note Lebanon: Palestinians*, juni 2018, p. 13.

³⁰⁰ DIS, *Stateless Palestinians in Lebanon*, oktober 2014, p. 8-9; HRW, *Lebanon: Discriminatory Nationality Law*, 2018, geraadpleegd op 23 september 2020. Zie ook <https://www.hrw.org/news/2018/10/03/lebanon-discriminatory-nationality-law>; AI, *Lebanon Country Profile*, 2019, geraadpleegd op 23 september 2020. Zie ook <https://www.amnesty.org/en/countries/middle-east-and-north-africa/lebanon/report-lebanon/>; Home Office, *Country Policy and Information Note Lebanon: Palestinians*, juni 2018, p. 11.

³⁰¹ UNCTAD, *Investment Policy Review: Lebanon*, 2018, p. 21-21.

³⁰² PHRO, *Universal Periodic Review*, 2020, p. 7.

³⁰³ PHRO, *Universal Periodic Review*, 2020, p. 8; Vertrouwelijke bron, d.d. 2 oktober 2020.

³⁰⁴ USDoS, *Country Report on Human Rights Report Practices 2019 - Lebanon*, 2019, p. 24-25.

³⁰⁵ PHRO, *Universal Periodic Review*, 2020, p. 1; Kareem Chehayeb, Al Araby, *In Lebanon, pandemic provides no respite from anti-Palestinian racism*, 8 mei 2020, geraadpleegd op 12 oktober 2020. Zie ook <https://english.alaraby.co.uk/english/indepth/2020/5/8/in-lebanon-pandemic-provides-no-respite-from-anti-palestinian-racism>

³⁰⁶ Het verhaal van een PRL die in Dubai verbleef en door Libanese autoriteiten uitgesloten werd van zijn vlucht terug naar Libanon werd op sociale media gedeeld wat leidde tot reactie hierop van het Libanese Tweede kamerlid Paula Yacoubian. Kareem Chehayeb, Al Araby, *In Lebanon, pandemic provides no respite from anti-Palestinian racism*, 8 mei 2020, geraadpleegd op 12 oktober 2020. Zie ook <https://english.alaraby.co.uk/english/indepth/2020/5/8/in-lebanon-pandemic-provides-no-respite-from-anti-palestinian-racism>; PHRO, *Universal Periodic Review*, 2020, p. 4; Vertrouwelijke bron, d.d. 15 december 2020.

Libanese politieke partijen om buitenlandse leden te hebben.³⁰⁷ Volgens een bron kwamen Palestijnen en Libanezen van verschillende sektarische achtergronden samen tijdens de *Oktober Revolutie* protesten eind 2019 die tot het aftreden van premier Saad Hariri leidden.³⁰⁸ Een andere bron geeft aan dat Palestijnen in Libanon zich zoveel mogelijk afzijdig houden van Libanese politieke kwesties en protesten uit angst dat er argwaan kan ontstaan richting Palestijnen en hun betrokkenheid in Libanese interne zaken.³⁰⁹

Palestijnen nemen deel aan protesten die over universele vrouwen- of LHBT-rechten gaan. Echter, deze protesten vinden plaats in de relatief veilige liberale wijken van Beirut.³¹⁰ *Human Rights Watch* geeft aan dat Libanese veiligheidsdiensten herhaaldelijk evenementen over gender en seksualiteit proberen te beperken. Zo stuurden de Libanese *General Security Forces* in 2018 deelnemers van de jaarlijkse NEDWA conferentie van de *Arab Foundation for Freedoms en Equality* (AFE) weg uit het hotel waar de conferentie plaatsvond.³¹¹

Ook voor het opzetten van een vereniging is een Libanese penhouder nodig, waarbij het bestuur voor het merendeel uit Libanezen moet bestaan. Palestijnen zijn dus aangewezen op de welwillendheid van Libanese burgers om organisaties op te zetten die hulp bieden aan- of opkomen voor de rechten van Palestijnse vluchtelingen in Libanon.³¹²

10.2 Discriminatie van de zijde van de Libanese bevolking

De Libanese bevolking heeft een negatief beeld van Palestijnen. Dit negatieve beeld geldt minder voor christelijke Palestijnen die meer geaccepteerd zijn in de Libanese maatschappij.³¹³ Palestijnen worden in Libanon gezien als een aparte groep en krijgen vaak de schuld voor het uitbreken van de Libanese burgeroorlog.³¹⁴ Zo worden Palestijnen gediscrimineerd op de arbeidsmarkt vanwege sociale stigma's en wetgeving (zie ook 10.3). Palestijnen worden in relatie gebracht met radicale groeperingen en worden in de media afgedaan als criminelen.³¹⁵ Provocatieve meningen over Palestijnen zijn volgens een bron wijdverspreid in Libanon en worden nauwelijks door de overheid gecensureerd of bekritiseerd.³¹⁶ Ook werd het provocatieve Twitter bericht uit 2019 van voormalig minister van Buitenlandse

³⁰⁷ International IDEA, *Political Participation of Refugees: The Case of Syrian Refugees*, 2018, p. 12.

³⁰⁸ Vertrouwelijke bron, d.d. 13 oktober 2020.

³⁰⁹ Vertrouwelijke bron, d.d. 2 september 2020.

³¹⁰ Vertrouwelijke bron, d.d. 21 september 2020.

³¹¹ AFE is een ngo in Beirut die zich inzet voor gelijke rechten die gerelateerd zijn aan seksuele gezondheid, gender en seksualiteit, waaronder LHBT rechten. HRW, *"Don't Punish Me for Who I Am" Systemic Discrimination Against Transgender Women in Lebanon*, 2019, p. 18.; Hivos, *Hivos partner pressured to shut down LGBTI conference in Lebanon*, 18 oktober 2018. Zie ook <https://www.hivos.org/news/hivos-partner-pressured-to-shut-down-lgbti-conference-in-lebanon/>

³¹² Vertrouwelijke bron, d.d. 14 augustus 2020; Jaber Suleiman, *Palestinians in Lebanon and the Role of Non-governmental Organizations*, *Journal of Refugee Studies* Vol 10, No. 3, 1997, p. 401.

³¹³ Jerusalem Institute, *The Fate of Palestinian Refugees in Syria and Lebanon*, 6 juni 2019, geraadpleegd op 4 november 2020. Zie ook <https://jcpa.org/article/the-fate-of-palestinian-refugees-in-syria-and-lebanon/>; Lex Takkenberg en Francesca Albanese, *Palestinian Refugees in International Law*, 2020, p. 210.

³¹⁴ De Libanese burgeroorlog duurde van 1975 tot 1991 en betrof een strijd tussen de verschillende bevolkingsgroepen in het land. Het geweld tussen Israël en de aanvallen op Israël vanaf Libanees grondgebied door de Palestijnse bewegingen leidde tot confrontaties tussen de Palestijnen en de Libanese autoriteiten. Zo raakte ook de Palestijnen betrokken bij deze oorlog, deze betrokkenheid is nog steeds van invloed op hun huidige positie in Libanon. Diana Allen, *Refugees of the Revolution: Experiences of Palestinian Exile*, 2014, p. 22; Lex Takkenberg en Francesca Albanese, *Palestinian Refugees in International Law*, 2020, p. 210.

³¹⁵ DIS, *Stateless Palestinians in Lebanon*, oktober 2014, p. 8; Home Office, *Country Policy and Information Note Lebanon: Palestinians*, juni 2018, p. 14.

³¹⁶ Vertrouwelijke bron, d.d. 15 december 2020; Middle Eastern Monitor, *Lebanon actress calls for burning Palestinians in Hitler's ovens*, 3 augustus 2019, geraadpleegd op 4 januari 2020; Alray, *Lebanon MP remark over Palestinian existence in Lebanon spark resentment*, 9 juli 2020, geraadpleegd op 4 januari, 2020. Zie ook <https://alray.ps/en/index.php?act=post&id=13116#.X5KZSnduLIU>

Zaken Gibran Bassil gericht tegen werkers uit het buitenland, vluchtelingen en Palestijnen, breed uitgemeten in de media waarop een deel van sociale media tot het aftreden van de minister opriep.³¹⁷

Een bron geeft aan dat deze stigma's ertoe leiden dat sommige Palestijnen bang zijn om in bepaalde (christelijke) buurten van Libanon en Beirut te komen uit angst voor verbale discriminatie.³¹⁸ Een andere bron vertelt dat de discriminatie van Palestijnen niet alleen afhankelijk is van iemands sektarische en religieuze achtergrond, maar ook zijn status en klasse.³¹⁹ In november 2020 werd er in de stad Bsharre in Noord-Libanon verslag gedaan van een moord op een Libanese inwoner gepleegd door een Syriër. Als vergelding hadden Libanese burgers de Syrische inwoners van de stad fysiek aangevallen, waarop de meeste Syrische inwoners de stad ontvluchtten. Bsharre wordt gezien als een stad die onder de *Lebanese Forces* valt, een politieke partij waarvan de voormalige militie die tijdens de Libanese burgeroorlog vocht zich tegen Palestijnse vluchtelingen richtte.³²⁰ Een UNDP onderzoek uit 2020 stelt dat in gemengde wijken waarin de bewegingsvrijheid niet beperkt is zoals in de kampen, er betere sociale contacten en begrip bestaat tussen Palestijnen en Libanezen.³²¹

10.3 Toegang tot de arbeidsmarkt

PRL mogen bepaalde beroepen niet uitoefenen in Libanon.³²² Voorheen bestond er een lijst met zeventig beroepen die Palestijnen niet mochten uitoefenen, in 2010 is dit wettelijk verlaagd naar 36 zogenaamde "liberale" beroepen waarvan voor bepaalde beroepen een vakbondslidmaatschap nodig is.³²³ Palestijnen uit Libanon mogen niet tot het Libanese leger toetreden of in andere publieke functies werkzaam zijn.³²⁴ Daarnaast gelden er bepaalde regels voor het aannemen van buitenlanders in Libanon, voor veel sectoren geldt er een ratio van maximaal één buitenlander op tien Libanese werknemers. PRL worden als buitenlanders gezien binnen deze regel en lopen hierdoor veel banen mis volgens meerdere bronnen.³²⁵ PRL en PRS kunnen een werkvergunning aanvragen om legale arbeid te verrichten in Libanon. In de praktijk werken de meesten uit deze groep illegaal. Volgens een bron komt het bijna niet voor dat Palestijnen uit andere landen in Libanon werken, met uitzondering van Palestijnen uit Jordanië die in de humanitaire sector werken.³²⁶

³¹⁷ PHRO, *Universal Periodic Review*, p. 2; Al Arabiya, *What's the story behind the hashtag demanding the Lebanese FM's dismissal?*, 10 juni 2019, geraadpleegd op 3 november 2020. Zie ook <https://english.alarabiya.net/en/features/2019/06/10/What-s-the-story-behind-the-hashtag-demanding-the-Lebanese-FM-s-dismissal->

³¹⁸ Vertrouwelijke bron, d.d. 14 augustus, 2020.

³¹⁹ Vertrouwelijke bron, d.d. 2 september 2020 Vertrouwelijke bron, d.d. 2 oktober 2020.

³²⁰ Lynn Sheikh Moussa, Beirut Today, *Racial tensions break out in Bsharre following murder of young Lebanese*, 24 november 2020. Zie ook <https://beirut-today.com/2020/11/24/racial-tensions-break-out-in-bsharre-following-murder-of-young-lebanese/>

³²¹ UNDP, *Nothing and Everything to Lose: Results from a Qualitative Whatsapp survey of Palestinian Camps and Gatherings in Lebanon*, augustus 2020, p. 10-11.

³²² UNHCR, *The Situation of Palestinian Refugees in Lebanon*, 2016, p 5.

³²³ International Labour Organisation (ILO), *Policy Brief: The work of Palestinian Refugees in Lebanon is a right and a common interest*, 2014, p. 1-2; USDoS, *Country Report on Human Rights Report Practices 2019 - Lebanon*, 2019, p. 24; Beroepen waar een vakbondslidmaatschap voor nodig zijn bijvoorbeeld arts, ingenieur of advocaat. Aanpassingen t.a.v. Palestijnen geboren in Libanon in artikel 59 van de arbeidswet en artikel 9 van de socialezekerheidswet. ILO, *Palestinian Employment in Lebanon Facts and Challenges*, 27 februari 2014, pp. 22-23; UNRWA, *Professions of Restricted Access for Palestine Refugees in Lebanon*, p. 2.

³²⁴ FIS, *Syrian and Palestinian (in Lebanon and exiting Syria) Refugees in Lebanon*, 29 september 2016, p. 7; Vertrouwelijke bron, d.d. 14 augustus 2020; Vertrouwelijke bron, d.d. 13 oktober 2020.

³²⁵ Besluit 1/41 uit 2017 van het ministerie van Arbeid. Inter-Agency Coordination Lebanon, *Questions & Answers for LCRP Partners: Recent Demonstrations and Municipal Restrictions against Syrian Refugees Labour Competition and Businesses*, juni 2017, p. 1; UNCTAD, *Investment Policy Review: Lebanon*, 2018, p. 29-30; Vertrouwelijke bron, d.d. 15 december 2020; Vertrouwelijke bron, d.d. 16 december 2020.

³²⁶ Vertrouwelijke bron, d.d. 13 januari 2021.

10.3.1 *Werkvergunning*

Het ministerie van Arbeid is in Libanon verantwoordelijk voor arbeidszaken en werkgelegenheid. Sinds 2010 zijn PRL wettelijk verplicht om een werkvergunning aan te vragen.³²⁷ De aanvraag is gratis voor werknemers, maar verloopt via de werkgever. Dit aanvraagproces is administratief moeilijk, langdurig en duur.³²⁸ De aanvraag kost rond 450,000 LBP (300 USD in 2018) en wordt door de werkgever betaald. De volgende documenten zijn nodig van de werknemer: een getekend arbeidscontract, een Palestijnse vluchtelingregistratiekaart, een ID-kaart, registratie van de werkgever en bewijs van declaratie van de Libanese *National Social Security Fund* (NSSF).

De volgende documenten zijn nodig van de werkgever: nogmaals een Palestijnse vluchtelingregistratiekaart, informatie betreft bedrijfsregistratie, bewijs dat de werkgever ten minste drie Libanezen in dienst heeft waarvan zijn/haar aandeel van de middelen ten minste 100 miljoen LBP bedraagt (6.700 USD in 2018). Het ministerie van Arbeid verwerkt de aanvraag onder drie categorieën die verdeeld worden over salarissen die tot tweemaal, driemaal of hoger dan driemaal het minimumloon bedragen. Werkvergunningen waarmee meer dan tweemaal of hoger dan het minimumloon wordt verdiend moeten door een afdelingshoofd van het ministerie van Arbeid worden goedgekeurd. Een werkvergunning is geldig voor één jaar en kan vernieuwd worden.³²⁹ Kinderen en partners van Libanese vrouwen zonder Libanese echtgenoot, waaronder ook Palestijnen vallen, hebben geen recht op de Libanese nationaliteit en hebben ook een werkvergunning nodig.³³⁰

De criteria voor het verkrijgen van een werkvergunning zijn onduidelijk en de hoeveelheid vergunningen die worden vergeven is laag. In 2012 beschikte 2% van de Palestijnen over een werkvergunning, een totaal van 401 werkvergunningen verleend door het ministerie van Arbeid.³³¹ In 2016 beschikte 6% van de Palestijnen in Libanon over een werkvergunning.³³² Palestijnen met een werkvergunning betalen wel inkomstenbelasting wat recht geeft op het *National Social Security Fund* (NSSF) in Libanon, maar krijgen geen volledige toegang tot alle diensten die het NSSF aan werknemers biedt.³³³ In 2019 werden werkgevers verplicht om de werkvergunningen van hun buitenlandse, waaronder Palestijnse, werknemers aan te tonen, wat leidde tot protesten (zie ook 10.1).

Door de invoering van de verplichte werkvergunning hebben sommige Palestijnen na 2010 hun werk of bedrijf verloren. Volgens een bron hebben westerse ngo's ook hun Palestijnse werknemers moeten ontslaan.³³⁴ Een andere bron gaf aan dat Palestijnen beroepen waarvoor een vakbondslichaam nodig is, zonder werkvergunning of contract uitoefenen in (Palestijnse) bedrijven die op naam van een Libanese

³²⁷ Wet no. 129 van 2010. FIS, *Syrian and Palestinian (in Lebanon and exiting Syria) Refugees in Lebanon*, 29 september 2016, p. 7; ILO, *Palestinian Employment in Lebanon Facts and Challenges*, 27 February 2014, pp. 22-23.

³²⁸ In aflevering 52 van de *Lebanese Politics Podcast* over de Palestijnse arbeidskracht wordt in het commentaar van Islam Khatib, een Palestijnse feminist en organisator in Beirut, genoemd dat de onduidelijkheid over de werkvergunningaanvraag deels kwam omdat een verblijfsvergunning aangetoond moest worden voor de aanvraag. PRL beschikken niet over een directe verblijfsvergunning als andere buitenlanders in Libanon, alleen over identificatiedocumenten dat ze bij de DPAR geregistreerd staan. The Lebanese Politics Podcast, *Episode 52: Palestinian labor*, 22 juli 2019, 15:20- 40:00.

³²⁹ FIS, *Syrian and Palestinian (in Lebanon and exiting Syria) Refugees in Lebanon*, 29 september 2016, p. 7.

³³⁰ Libanese vrouwen kunnen hun nationaliteit niet doorgeven aan hun kinderen. Een niet-Libanese vrouw getrouwd met een Libanese man kan volgens de Libanese nationaliteitswetgeving één jaar na registratie van het huwelijk een naturalisatieverzoek indienen. Andersom is niet mogelijk. IND. *Werkinstructie 2020/19 Palestijnen*, augustus 2020, p. 6. HRW, *Lebanon: Discriminatory Nationality Law*, 3 oktober 2018, p. 6-7.

³³¹ ILO, *Policy Brief: The work of Palestinian Refugees in Lebanon is a right and a common interest*, 2014, p.2.

³³² FIS, *Syrian and Palestinian (in Lebanon and exiting Syria) Refugees in Lebanon*, 29 september 2016, p. 7

³³³ ILO, *Policy Brief: The work of Palestinian Refugees in Lebanon is a right and a common interest*, 2014, p.2.

³³⁴ Vertrouwelijke bron, d.d. 14 augustus 2020.

penvoerder staan. Palestijnen zijn in Libanon hierdoor afhankelijk van de welwillendheid van Libanese burgers die officieel als werkgever worden gezien.³³⁵ UNRWA stelt dat slechts 14% van de werkende PRL een contract hebben en dat 48% van de werkende PRL op dagelijkse basis worden uitbetaald.³³⁶

Een werkvergunning geeft niet automatisch toegang tot het beroep dat een Palestijn wil uitoefenen. Voor veel beroepen is hiernaast ook een lidmaatschap van de beroepsvakbond (*syndicaat*) nodig. Het USDoS stelt dat bij wet buitenlanders met een geldige verblijfsvergunning in Libanon recht hebben op het toetreden tot een vakbond.³³⁷ De *International Labour Organisation* (ILO)³³⁸ en UNRWA geven aan dat in de praktijk bepaalde vakbonden alleen mensen aannemen die ten minste tien jaar de Libanese nationaliteit gehad hebben. De ILO stelt dat voorheen buitenlanders in Libanon, ook Palestijnen, aan het principe van '*reciprocity of treatment*' moesten voldoen. Dit principe geeft toegang tot de Libanese arbeidsmarkt aan personen die uit een land komen waar Libanezen ook gerechtigd zijn om te werken.³³⁹ Palestijnen vallen sinds 2010 buiten deze regeling.³⁴⁰ Een bron geeft aan dat de Libanese vakbonden hun interne regelgeving niet hebben aangepast aan deze verandering.³⁴¹ Het PHRO geeft aan dat in de praktijk vakbonden binnen de vrije sector in sectoren waar er vraag is naar werkers, bijvoorbeeld verpleegkundigen, Palestijnen wel registreren en laten werken, maar geen vergunning afgeven en de aanmelding in afwachting laten.³⁴² Een andere bron licht toe dat er in de praktijk voorbeelden zijn van PRL die het beroep dat ze in Libanon hebben gestudeerd pas konden uitoefenen in Libanon met een werkvergunning die ze verkregen hebben vanuit een derde (westerse) nationaliteit.³⁴³

10.3.2 Arbeidsmarkt

Palestijnen zijn vooral aangewezen op werk met lagere lonen in de informele sector.³⁴⁴ De Palestijnse werkende bevolking in Libanon wordt geschat tussen de 50.000 – 75.000 mensen.³⁴⁵ In 2012 werkte de helft van de Palestijnen voor Palestijnse werkgevers en een vierde van de Palestijnen werkte in de vluchtelingenkampen. Het gemiddelde maandelijks inkomen van een Palestijnse werknemer in Libanon bedroeg in 2012 537.000 LBP (290 EUR in 2020), wat destijds onder het minimum inkomen (675.000 LBP) in Libanon viel (365 EUR in 2020).³⁴⁶ Voor PRS geldt dat ze voor nog lagere lonen dan de PRL werken, wat leidt tot een negatief beeld van PRS onder de PRL, vanwege de al hoge concurrentie op de arbeidsmarkt. Kinderarbeid is gerapporteerd onder PRL en PRS in en rondom

³³⁵ Vertrouwelijke bron, d.d. 2 september 2020.

³³⁶ UNRWA, *Lebanon Protection Brief*, juni 2018, p. 1.

³³⁷ USDoS, *Country Report on Human Rights Report Practices 2019 - Lebanon*, 2019, 2019, p. 40.

³³⁸ De International Labour Organisation (ILO) is een gespecialiseerde organisatie van de Verenigde Naties die zich bezig houdt met arbeidsvraagstukken. De zetel van de organisatie is in Genève.

³³⁹ ILO, *Policy Brief: The work of Palestinian Refugees in Lebanon is a right and a common interest*, 2014, p.2.

³⁴⁰ ILO, *Policy Brief: The work of Palestinian Refugees in Lebanon is a right and a common interest*, 2014, p. 1; FIS, *Syrian and Palestinian (in Lebanon and exiting Syria) Refugees in Lebanon*, 29 september 2016, p. 6-7; Artikel 59 van de arbeidswet. UNRWA, *Professions of Restricted Access for Palestine Refugees in Lebanon*, p. 2; PHRO, *Universal Periodic Review*, 2020, p. 5-6.

³⁴¹ Vertrouwelijke bron, d.d. 19 oktober 2020.

³⁴² PHRO, *Universal Periodic Review*, 2020, p. 6.

³⁴³ Vertrouwelijke bron, d.d. 14 augustus 2020.

³⁴⁴ UNRWA, *Survey on the Socioeconomic status of Palestine Refugees in Lebanon 2015*, 2016, p. 82.

³⁴⁵ Middle East Monitor, *The Palestinian refugees in Lebanon and the right to work*, 31 juli 2019, geraadpleegd op 1 december 2020. Zie ook <https://www.middleeastmonitor.com/20190731-the-palestinian-refugees-in-lebanon-and-the-right-to-work/>

³⁴⁶ ILO, *Policy Brief: The work of Palestinian Refugees in Lebanon is a right and a common interest*, 2014, p.2 -3.

vluchtelingenkampen.³⁴⁷ Volgens een bron werkt de meerderheid van PRS in de informele sector, een geringe groep heeft een werkvergunning.³⁴⁸

Ook ontvangt meer dan de helft van de Palestijnen in de grootste vluchtelingenkampen geld van familie uit het buitenland. In 2008 werd het totale bedrag dat Palestijnse migranten terugsturen naar Libanon geschat op 62 miljoen USD per jaar.³⁴⁹

Er zijn geen eenduidige recente werkloosheidscijfers beschikbaar. Het werkloosheidspercentage onder Palestijnen was hoger dan het gemiddelde cijfer in Libanon (6% in 2014), 23,2% voor PRL en 52,5% voor Palestijnse vluchtelingen uit Syrië (PRS) in 2015.³⁵⁰ Het ILO stelt dat de economische situatie in Libanon al voor de uitbraak van het COVID-19 virus precair was. In 2018-2019 was de werkloosheid in Libanon 11,4% en 23,3% onder jongeren. Volgens het ILO heeft de economische crisis, de inflatie van het Libanese pond en de uitbraak van het COVID-19 virus in Libanon het afgelopen jaar geleid tot werkloosheid. Jongeren, werkers in de informele sector, vrouwen en vluchtelingen worden het hardst geraakt door de crisis. Palestijnse vrouwen en de LHBTI groep worden extra hard geraakt. Ook heeft de explosie in de haven van Beirut de economische situatie geraakt. Volgens schattingen zijn er als direct gevolg van de explosie 70.000 tot 100.000 mensen werkloos geworden, afgezien van de onbekende aantallen winkels en ondernemingen die zijn getroffen.³⁵¹

10.3.3

Vrouwen

Palestijnse vrouwen ervaren beperkingen op de arbeidsmarkt en verdienen minder salaris in vergelijking met Palestijnse mannen. Palestijnse vrouwen worden daarnaast ook vaker belemmerd door de onveilige situatie in vluchtelingenkampen waardoor ze hun huis minder vaak kunnen verlaten.³⁵² Het werkloosheidspercentage van PRL-vrouwen lag in 2015 op 32% terwijl dit voor PRL-mannen op 21% lag. Vrouwen hebben vijf keer minder kans om aangenomen te worden ten opzichte van mannen.³⁵³ Een bron geeft aan dat met de opkomst van coronamaatregelen de bewegingsvrijheid en toegang tot werk voor vrouwen en LHBTI groepen is verergerd.³⁵⁴

10.3.4

LHBTI

LHBTI groepen zijn ook kwetsbaar op de arbeidsmarkt en vaak slachtoffer van discriminatie. Transgender vrouwen die vluchteling zijn of waarvan de identificatiepapieren niet hun huidige gender weergeven, hebben vanwege deze precaire situatie te maken met discriminatie bij het verkrijgen van werk of uitbuiting

³⁴⁷ UNHCR, *The Situation of Palestinian Refugees in Lebanon*, 2016, p. 6; USDoS, *Country Report on Human Rights Report Practices 2019 - Lebanon*, 2019, p. 42.

³⁴⁸ Vertrouwelijke bron, d.d. 15 december 2020.

³⁴⁹ ILO, *Palestinian Employment in Lebanon Facts and Challenges*, 27 February 2014, p. 55; Khalidi, A., & Tabbarah, R. *Contributions of Palestinian Refugees Residing in Camps and some Gatherings to the Lebanese Economy*, 2009, p. 79.

³⁵⁰ ILO, *Lebanon. SWTS country brief*, december 2016, p. 3; UNRWA, *Lebanon. Profiling the vulnerability of Palestine refugees from Syria living in Lebanon 2015*, 2016, p. 2.

³⁵¹ ILO, *ILO Brief: Rapid Diagnostic Assessment of Employment Impacts under COVID-19 in Lebanon*, augustus 2020, p. 10-13; AI, *Lebanon: only an international investigation can ensure Beirut explosion victim's rights to truth, justice and remedy*, 7 september 2020, p. 1; Middle East Monitor, *Over 100,00 lost their jobs in tourism sector after Beirut port blast*, 11 augustus 2020, geraadpleegd op 1 december 2020. Zie ook <https://www.middleeastmonitor.com/20200811-over-100000-lost-their-jobs-in-tourism-sector-after-beirut-port-blast/>

³⁵² FIS, *Syrian and Palestinian (in Lebanon and exiting Syria) Refugees in Lebanon*, 29 september 2016, p. 8.

³⁵³ UNRWA, *Survey on the Socioeconomic status of Palestine Refugees in Lebanon 2015*, 2016, p. 82.

³⁵⁴ HRW, *In Lebanon's Covid-19, aid the vulnerable, including the LGBT people*, 16 april 2020, geraadpleegd op 4 november 2020. Zie ook <https://www.hrw.org/news/2020/04/16/lebanons-covid-19-aid-vulnerable-including-lgbt-people>

door werkgevers. Sekswork wordt door velen gezien als de enige sector om een inkomen te verkrijgen.³⁵⁵

10.4 Toegang tot het rechtsproces

Wettelijk gezien worden Palestijnen even zwaar bestraft en met gebruik van dezelfde rechtsgang als Libanese staatsburgers. In de praktijk worden Palestijnen gediscrimineerd in de rechtsgang en Palestijnen die in de vluchtelingenkampen wonen hebben slechte toegang tot het Libanese rechtssysteem. Libanon staat op nummer 96 op de *World Rule of Law Index*, die de positie van de rechtsstaat in 128 landen jaarlijks meet.³⁵⁶ Het USDoS geeft aan dat de rechtsgang in Libanon via de constitutie en wet recht geeft tot een eerlijk en openbaar proces aan Libanese staatsburgers.³⁵⁷ De Deense Immigratie Dienst (DIS) geeft aan dat Palestijnen die niet in de Palestijnse vluchtelingenkampen wonen dezelfde bescherming als Libanezen krijgen. Echter, in de praktijk worden PRL minder beschermd door de autoriteiten in vergelijking met Libanezen. Als voorbeeld wordt genoemd dat het Libanese rechtssysteem vereist dat minderjarigen onder de leeftijd van achttien een voogd nodig hebben wanneer ze gearresteerd worden of onder onderzoek staan terwijl dit bij minderjarige Palestijnen niet het geval is. PRL kunnen vaak de kosten voor een advocaat niet betalen vanwege hun slechte economische positie. Daarnaast geeft de DIS aan dat Palestijnen in het rechtsproces gediscrimineerd worden; er zijn gevallen bekend waarin Palestijnen ten onrechte verdacht zijn geweest van misdaden. Het proces kan sterk beïnvloed worden door Libanese politieke partijen en de ambiguïteit van de legale status van Palestijnen, die geen civiele status hebben in Libanon, heeft invloed op het rechtsproces. Er zijn gevallen van Palestijnen die langdurig gevangenen zitten in Libanon zonder veroordeling of omdat de borgsom, soms zelfs een klein bedrag, niet betaald kan worden.³⁵⁸

Het Libanese rechtssysteem heeft langdurige wachttijden voor rechtszaken, waardoor er geen duidelijkheid is over wanneer een proces begint of zal eindigen.³⁵⁹ Een bron vertelt dat de veroordeling van Palestijnen ook afhangt van de rechter en of die sympathiseert met Palestijnen of niet. In dit geval zou een Palestijn, net als een Libanees, bijvoorbeeld bij een eerste overtreding de minimale straf krijgen. Bij een niet sympathiserende rechter zou de Palestijn in vergelijking met een Libanees de maximale straf ontvangen.³⁶⁰

10.4.1 *Juridische representatie*

Palestijnen hebben in theorie recht op representatie aangewezen door de rechtbank mits de zaak niet om een civiele zaak gaat en voor een rechter komt. Vluchtelingen die voor illegale toegang tot, of illegaal verblijf in, Libanon terecht staan, hebben ook niet automatisch recht op juridische hulp. In het geval van een civiele zaak bepaalt de rechter of iemand recht heeft op aangewezen juridische representatie. Het ministerie van Justitie biedt zelf geen financiële ondersteuning voor juridische hulp. De Libanese orde van advocaten geeft juridisch advies vanuit de kantoren in Beirut en Tripoli, maar alleen juridische hulp in zaken met uitzonderlijke omstandigheden. Wachttijden om toegang tot juridische vertegenwoordiging te

³⁵⁵ HRW, "Don't Punish Me for Who I Am" *Systemic Discrimination Against Transgender Women in Lebanon*, 2019, p. 56 - 72.

³⁵⁶ Metingen voor de positie van de rechtsstaat zijn gebaseerd op enquêtes met lokale experts in het betreffende land. World Justice Project, *World Rule of Law Index*, 2020, p. 1, 17, 98.

³⁵⁷ USDoS, *Country Report on Human Rights Report Practices 2019 - Lebanon*, 2019, p. 9; International Constitutional Law, *Lebanon Constitution*, 21 september 1990, p. 1, geraadpleegd op 4 november 2020. Onofficiële vertaling via https://www.servat.unibe.ch/icl/le__indx.html.

³⁵⁸ DIS, *Stateless Palestinians in Lebanon*, oktober 2014, p. 8 - 10, 26.

³⁵⁹ PHRO, *Universal Periodic Review*, 2020, p. 9; Vertrouwelijke bron, d.d. 19 oktober 2020; Vertrouwelijke bron, d.d. 16 september 2020.

³⁶⁰ Vertrouwelijke bron, d.d. 19 oktober 2020.

krijgen via deze weg kunnen oplopen van zes maanden tot twee jaar.³⁶¹ Palestijnen kunnen zich voor juridische hulp wenden tot UNRWA en tot andere internationale en lokale organisaties in het maatschappelijke middenveld in Libanon. Palestijnen zijn over het algemeen bekend met de verschillende mensenrechtenorganisaties waar ze terecht kunnen, zoals de organisatie Pursue. UNRWA biedt juridische vertegenwoordiging bij civiele zaken, namelijk familie- en arbeidsrecht. Andere organisaties, zoals de CLDH, AJEM, Caritas Migrant Center doen dit bij (straf)zaken. Deze organisaties bieden geen bescherming, maar kunnen soms wel meer druk uitoefenen op de Libanese autoriteiten dan individuele Palestijnen.³⁶² Volgens een bron kan in sommige gevallen de Palestijnse ambassade ook druk uitoefenen wanneer het om terugkeer tot Libanon gaat, mits je goede contacten hebt.³⁶³

Een bron geeft aan dat Palestijnen zonder geldige verblijfsvergunning, zoals PRS en non-ID Palestijnen, ontmoedigd worden om buiten de vluchtelingenkampen een strafrechtelijke aanklacht in te dienen bij de Libanese overheid omdat hiervoor een legale verblijfsvergunning nodig is.³⁶⁴

10.4.2

Rechtbanken

Ook hebben mensen in Libanon te maken met verschillende obstakels om hun recht te krijgen vanwege het plurale rechtssysteem in Libanon. Er zijn aparte rechtbanken voor civiel- en strafrecht, administratief, militair en religieus recht en een aparte raad voor constitutionele zaken. De minister van Justitie wijst rechters aan en heeft de taak om een gelijke vertegenwoordiging van alle sektarische en religieuze groepen te creëren. Politieke en religieuze partijen verdelen posities op basis van hun grootte en hun politieke invloed.³⁶⁵ Het Libanese juridische systeem wordt door een bron beschreven als partijdig en onderbemand om alle rechtszaken die lopen tijdig te kunnen behandelen. Hierdoor zijn er gevallen bekend van personen die langdurig in voorarrest verblijven zonder dat hun zaak is behandeld.³⁶⁶ Om legaal in voorarrest te worden gehouden is een schriftelijke verklaring van een rechter nodig. Deze wordt vaak door tijdsgebrek niet aangeleverd.³⁶⁷ AI stelde dat het om duizenden mensen gaat die in voorarrest verblijven. Sinds de uitbraak van het COVID-19 virus hebben de Libanese autoriteiten enkele honderden gevangenen in voorarrest vrijgelaten.³⁶⁸

De militaire rechtbank in Libanon behandelt ook civiele zaken die te maken hebben met spionage, verraad, onrechtmatig contact met de vijand, wapenbezit en misdrijven die tegen de belangen van het leger, de ISF of GS ingaan. Volgens het DFAT gaat de militaire rechtbank ook over zaken waarin er conflict is tussen civiele

³⁶¹ DFAT, *Thematic Report: Palestinians in Jordan and Lebanon*, oktober 2017, p. 26; CLDH, *Legal Aid in Lebanon*, 2014, p. 21-23; Vertrouwelijke bron, d.d. 16 september 2020.

³⁶² Vertrouwelijke bron, d.d. 2 september 2020; Vertrouwelijke bron, d.d. 24 september 2020; Vertrouwelijke bron, d.d. 15 december 2020; DIS, *Palestinians in Lebanon*, 2014, p. 9-10

³⁶³ Vertrouwelijke bron, d.d. 24 september 2020.

³⁶⁴ Vertrouwelijke bron, d.d. 15 december 2020.

³⁶⁵ DFAT, *Country Information Report Lebanon*, 23 oktober 2017, p. 26.

³⁶⁶ Vertrouwelijke bron, d.d. 13 oktober 2020.

³⁶⁷ Artikel 108 van het Libanese strafboek stelt dat voorarrest niet langer dan twee maanden mag zijn voor kleine vergrijpen en niet langer dan zes maanden voor een ander misdrijf. Er geldt een uitzondering voor terrorisme, moord en druggerelateerde misdrijven. Centre for Civil and Political Rights, *Civil society report on the implementation of the International Covenant on Civil and Political Rights in Lebanon: 122 session of the Human Rights Committee*, maart 2018, p. 19; Jonathan Dagher, Lebanon Chronicles channel, *From Prison to Lockdown in Lebanon Caught up in Lebanon's pretrial detention maze*, 17 juni 2020, p. 7, geraadpleegd op 19 november 2020. Zie ook <https://www.kas.de/documents/284382/284431/Caught+up+in+Lebanon%27s+pre-trial+detention+maze+by+Jonathan+Dagher+.pdf/7493d6aa-794f-0ddf-c6bc-5b8bbada3707?version=1.0&t=1592474599154>

³⁶⁸ AI, *Lebanon: Government must urgently release more prisoners to prevent spread of COVID-19*, 21 april 2020, geraadpleegd op 19 november 2020. Zie ook <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2020/04/lebanon-government-must-urgently-release-more-prisoners-to-prevent-spread-of-covid19/>

personen en de veiligheidsdiensten. Er hebben zich in het verleden zaken voorgedaan van mensenrechtenadvocaten en activisten, die kritiek uitten op het gebruik van marteling door het leger, de *Lebanese Armed Forces* (LAF), die onder de militaire rechtbank valt. Rechters voor de militaire rechtbank worden gekozen door de minister van Justitie en behoeven geen juridische training of graad. Militairen en inlichtingenofficieren zijn immuun voor strafrechtelijke vervolging.³⁶⁹

10.4.3

Gevangenis

Er zijn twintig gevangenis in Libanon die beheerd worden door de ISF en officieel onder het toezicht staan van het ministerie van Binnenlandse Zaken, waar de ISF onder valt. Een bron geeft aan dat de rechterlijke macht hier alleen uitspraak kan doen over het toe- of vrijlaten van gevangenen.³⁷⁰ Er zijn een aantal gevangenis die als "privaat" worden aangeduid, waaronder de gevangenis die onder de autoriteit van de Libanese militaire inlichtingendienst staan. Hier heeft de rechterlijke macht nauwelijks toezicht op. Het CLDH geeft aan dat detentieomstandigheden in Libanon in kritische toestand verkeert door overbevolking, langdurig voorarrest en het voorkomen van martelen. Het CLDH geeft aan dat 67% van de gevangenisbevolking te maken heeft gehad met martelingen of serieuze slechte behandeling zonder toegang tot rechtsmiddelen.³⁷¹ Een recent rapport uit 2020 dat ingaat op de condities van Syrische vluchtelingen in de Roumieh gevangenis waar ook Palestijnen verblijven, geeft aan dat er systematisch inbreuk wordt gedaan op de mensenrechten van gevangenen. Hierin worden meldingen genoemd van marteling en dood als gevolg van marteling, gevangenen die in slechte gezondheidstoestanden verkeren en die in slechte leefomstandigheden worden vastgehouden.³⁷² Buitenlanders die hun vonnis in een Libanese gevangenis hebben uitgezeten worden overgedragen naar het General Security detentiecentrum, dat die personen vervolgens repatrieert of vrijgeeft, dit omvat ook Palestijnse vluchtelingen. Dit is een willekeurige detentie zonder legale basis en omvat buitenlanders, Non-ID Libanezen, migranten en vluchtelingen, onder wie Palestijnen.³⁷³

Organisaties zoals Hezbollah en de Palestijnse milities hebben ook onofficiële detentiefaciliteiten in Libanon.³⁷⁴ Het Britse *Home Office* onderkent dat deze groeperingen de mogelijkheid hebben om personen vast te houden, maar Palestijnen niet specifiek discrimineren of als doelwit zien. De Palestijnse autoriteiten in de kampen hanteren een eigen rechtsproces en hebben eigen detentiefaciliteiten.³⁷⁵ Palestijnen in vluchtelingenkampen kunnen te maken hebben met intimidatie, bedreiging, misbruik en willekeurige detentie door Palestijnse en niet-Palestijnse groeperingen, maar de gevallen zijn volgens het *Home Office* niet wijdverspreid.³⁷⁶ Conflicten en gevechten tussen verschillende Palestijnse milities of acties komen voor in de kampen, waar ook inwoners van de kampen slachtoffer van worden (zie ook 7.2 en 7.5).

³⁶⁹ DFAT, *Country Information Report Lebanon*, 23 oktober 2017, p. 26-27.

³⁷⁰ Vertrouwelijke bron, d.d. 16 oktober 2020.

³⁷¹ CLDH, *Legal Aid in Lebanon*, 2014, p. 10-12; AI stelt dat de Libanese autoriteiten de anti-marteling wet 65 uit 2017 niet implementeren. AI, *Lebanon is failing torture survivors by delaying implementation of crucial reforms*, 26 juni 2019, geraadpleegd op 20 november 2020. Zie ook <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2019/06/lebanon-is-failing-torture-survivors-by-delaying-implementation-of-crucial-reforms/>

³⁷² Syrian National Commission on Detainees and Missing Persons, "*Whenever a prisoner dies, they say: Next*" *Patterns of trial, interrogation, and arrest of Syrians in Lebanon*, 7 november 2020, p. 3-4.

³⁷³ CLDH, *Legal Aid in Lebanon*, 2014, p. 10-12; Vertrouwelijke bron, d.d. 19 oktober 2020; PHRO, *Universal Periodic Review*, 2020, p. 9.

³⁷⁴ USDoS, *Country Report on Human Rights Report Practices 2019 - Lebanon*, 2019, p. 5.

³⁷⁵ Vertrouwelijke bron, d.d. 16 oktober 2020.

³⁷⁶ Home Office, *Country Policy and Information Note Lebanon: Palestinians*, juni 2018, p. 13.

10.5 Toegang tot de gezondheidszorg

Palestijnen die UNRWA-geregistreerd zijn of recht hebben op UNRWA-bijstand hebben recht op UNRWA onderwijs- en gezondheidszorgdiensten. Dit geldt niet voor Palestijnen die niet onder UNRWA-regeling vallen, deze hebben alleen toegang tot particuliere gezondheidszorg en onderwijs.³⁷⁷ Palestijnen die in een ander land bij UNRWA geregistreerd staan en hulp ontvangen in Libanon, vallen onder de dekkingsregels voor ziekenhuisdiensten in het geregistreerde land. Palestijnen geregistreerd in Jordanië, de Westelijke Jordaanoever, Oost-Jeruzalem en de Gazastrook ontvangen hierdoor een lagere ziekenhuisdekking dan Palestijnen geregistreerd bij UNRWA in Libanon. PRS ontvangen aparte noodhulp voor de kosten van ziekenhuisdiensten die vergelijkbaar is aan de dekking die PRL ontvangen.³⁷⁸

De gezondheidszorg in Libanon staat in algemene zin onder druk, Libanezen beroepen zich vaak op de privaatsector. Ook ziekenhuizen onttrekken zich niet aan elektriciteitsproblemen, overbevolking en financiële tekorten door de huidige economische crisis. Deze heeft bijvoorbeeld ook geleid tot tekorten in de import van medicijnen. Het Libanese ministerie van Gezondheid heeft apotheken gevraagd om medicijnen voorlopig in hoeveelheden voor enkele dagen uit te geven.³⁷⁹

PRL hebben toegang tot gezondheidszorg via UNRWA en andere ngo's. Publieke gezondheidszorg en onderwijs in Libanon is minimaal en Palestijnen hebben volgens de FIS hier geen toegang toe. Een bron geeft aan dat Palestijnen vaak geweigerd worden in Libanese ziekenhuizen, zeker in christelijke ziekenhuizen.³⁸⁰ Particuliere gezondheidszorg is toegankelijk door eigen betaling of door het aanschaffen van een ziektekostenverzekering, maar Libanese gezondheidszorg is duur voor Palestijnen. Geschat wordt dat 5,5% van PRL een ziektekostenverzekering uit eigen zak betaalt, de rest is afhankelijk van de zorg die verschillende organisaties geven. Palestijnse vluchtelingenkampen beschikken over primaire gezondheidszorgfaciliteiten, voor secundaire of tertiaire gezondheidszorg moeten Palestijnen zich wenden tot faciliteiten buiten het kamp via UNRWA, verschaft door het Palestijnse Rode Kruis, *Palestinian Red Crescent Society* (PRCS), en/of publieke en particuliere ziekenhuizen. Niet alle UNRWA- primaire gezondheidszorgfaciliteiten, zoals tandheelkunde of het uitvoeren van testen, zijn beschikbaar in alle kampen en niet alle producten nodig voor medische handelingen, zoals een pacemaker, worden door UNRWA verschaft. Er bestaan vijf ziekenhuizen en 27 gezondheidsfaciliteiten in Libanon die voor Palestijnen beschikbaar zijn, deze plekken beschikken echter niet over alle soorten medische behandelingen. UNRWA verleent zelf geen geestelijke gezondheidszorg, dit wordt verzorgd door andere ngo's in de vluchtelingenkampen.³⁸¹

Gezondheidszorg waar Palestijnen toegang tot hebben in Libanon is vaak niet goed gefinancierd en beslaat niet alle medische behoeften, dit geldt met name voor mensen met een beperking of voor ouderen.³⁸² Volgens UNRWA heeft in 10% van de Palestijnse huishoudens ten minste één familielid een beperking en is er beperkte toegang tot faciliteiten voor gespecialiseerde zorg.³⁸³ Palestijnen vallen in de praktijk niet onder de Libanese wet die mensen met een beperking erkent en

³⁷⁷ UNRWA, *UNRWA Eligibility and Registration Q&A*, 2020, p. 1-2.

³⁷⁸ Vertrouwelijke bron, d.d. 4 december 2020.

³⁷⁹ Financial Times, *Lebanon patients 'pay price of bad governance' in medicine shortages*, 4 november 2020.

³⁸⁰ Vertrouwelijke bron, d.d. 16 december 2020.

³⁸¹ FIS, *Syrian and Palestinian (in Lebanon and exiting Syria) Refugees in Lebanon*, 29 september 2016, p. 10-12; UNHCR, *The Situation of Palestinian Refugees in Lebanon*, 2016, p. 3, 8, 11 -12.

³⁸² UNHCR, *The Situation of Palestinian Refugees in Lebanon*, 2016, p. 8.

³⁸³ UNRWA, *Survey on the Socioeconomic status of Palestine Refugees in Lebanon 2015*, 2016, p. 190.

ondersteuning biedt.³⁸⁴ Palestijnen moeten vaak externe fondsen verwerven om hun medische kosten te betalen. Dit kan via UNRWA, ngo's, (buitenlandse) familie en het eigen netwerk.³⁸⁵ UNRWA kan tot 90% van de secundaire- en tot 60% van de tertiaire gezondheidszorg bekostigen.³⁸⁶ Volgens een bron komt het ook voor dat mensen zich gedwongen verbinden aan Palestijnse (politieke) partijen om aan geld te komen. Dit kan leiden tot olopende schulden.³⁸⁷ Daarnaast wordt de toegang tot gezondheidszorg en eerste hulp, zoals het gebruik van ambulances, in sommige vluchtelingenkampen vertraagd door de bestaande controleposten.³⁸⁸

In de huidige coronacrisis hebben Palestijnen in vluchtelingenkampen via de PRCS en UNRWA toegang tot COVID-19 testen, voorlichting en 'hygiene kits'. UNRWA heeft een regeling getroffen met het Libanese ministerie van Gezondheid om COVID-19 patiënten onder PRL en inwoners van de vluchtelingenkampen te laten opnemen in de Libanese ziekenhuizen. De slechte infrastructurele conditie en overbevolking in de vluchtelingenkampen geven een groter risico op het verspreiden van COVID-19. De gezondheidszorgdiensten van de PRCS en UNRWA staan onder druk vanwege de economische crisis in Libanon waardoor al bestaande budgettekorten en vertraging in cashflow blijven aanhouden. De voornaamste uitdagingen zijn om medicijnen, medisch materiaal, protectiemateriaal en de capaciteit van werknemers te waarborgen.³⁸⁹ Een bron geeft aan dat PRL op het moment kwetsbaarder zijn dan bijvoorbeeld Syrische en PRS-vluchtelingen omdat ze vaak buiten (internationale) hulp vallen, zoals hulp vanuit UNHCR.³⁹⁰

10.6 Toegang tot het onderwijs

Het Libanese ministerie van onderwijs geeft aan dat basisonderwijs verplicht is in Libanon tot de leeftijd van vijftien jaar.³⁹¹ Volgens UNESCO geldt in Libanon een leerplicht voor kinderen van zes tot veertien jaar.³⁹² Een bron geeft aan dat de leerplicht tot de leeftijd van vijftien jaar geldt, ook bij de UNRWA.³⁹³ Er bestaan echter geen wetten in Libanon die specifiek de rechten op onderwijs voor Palestijnse studenten garanderen. UNRWA is verantwoordelijk voor de educatie voor PRL en PRS in Libanon.³⁹⁴

UNRWA verleent gratis onderwijs in Libanon aan 31.706 PRL- en 5.254 PRS-studenten. Er zijn 67 UNRWA-scholen en twee opleidingsplekken in Libanon. Kinderopvang behoort niet tot UNRWA-diensten.³⁹⁵ Palestijnen hebben in principe

³⁸⁴ FIS, *Syrian and Palestinian (in Lebanon and exiting Syria) Refugees in Lebanon*, 29 september 2016, p. 12; De wet 220/2000 betreft "mensen met een beperking" en niet specifiek alleen Libanese burgers. In de praktijk krijgen niet-Libanese kwetsbare groepen, zoals Palestijnse vluchtelingen met een beperking, geen toegang tot diensten die deze wet aanbiedt. PHRO, *Universal Periodic Review*, 2020, p. 8-9.

³⁸⁵ *The National Institution of Social Care and Vocational Training*, Beit Atfal Assumoud kan bijvoorbeeld tot 10-15% van de operatiekosten van Palestijnen dekken die boven de 1.000 USD uitkomen. FIS, *Syrian and Palestinian (in Lebanon and exiting Syria) Refugees in Lebanon*, 29 september 2016, p. 10-12.

³⁸⁶ Vertrouwelijke bron, d.d. 29 september 2020; Vertrouwelijke bron, d.d. 15 december 2020.

³⁸⁷ Vertrouwelijke bron, d.d. 14 aug 2020; UNHCR, *The Situation of Palestinian Refugees in Lebanon*, 2016, p. 8.

³⁸⁸ Vertrouwelijke bron, d.d. 15 december 2020.

³⁸⁹ Vertrouwelijke bron, d.d. 24 september 2020; Vertrouwelijke bron, d.d. 16 oktober 2020.

³⁹⁰ Vertrouwelijke bron, d.d. 16 december 2020.

³⁹¹ Libanese Ministry of Education, *Mission*, geraadpleegd op 7 december 2020. Zie ook <https://www.mehe.gov.lb/ar/about-the-ministry/mission>

³⁹² UNESCO, *Lebanon: Early Childhood care and Education (ECCE) programmes*, 2006, p.2.

³⁹³ Vertrouwelijke bron, d.d. 4 december 2020; Libanese Ministry of Education, *Mission*, geraadpleegd op 7 december 2020.

³⁹⁴ LPDC, *Palestinian Refugee Education*, geraadpleegd op 3 november 2020.

³⁹⁵ FIS, *Syrian and Palestinian (in Lebanon and exiting Syria) Refugees in Lebanon*, 29 september 2016, p. 12 – 13; UNRWA, *Education in Lebanon*, geraadpleegd op 3 november 2020. Zie ook <https://www.unrwa.org/activity/education-lebanon>

toegang tot privéscholen, maar dit is vaak onbetaalbaar voor Palestijnen. Palestijnen hebben toegang tot Libanese openbare scholen.³⁹⁶ Een bron geeft weer dat de druk op openbare scholen in het laatste jaar is toegenomen omdat door de economische crisis Libanezen ook geen privéscholen meer kunnen betalen. Hierdoor neemt de concurrentie op openbare scholen toe en ook de spanning richting Palestijnse (en Syrische) vluchtelingen omdat Libanese burgers voorrang krijgen bij aanmelding op deze scholen.³⁹⁷ Een bron geeft weer dat de impact van deze regel vooral in het nadeel is van nieuwe studenten die ingeschreven willen worden.³⁹⁸ In februari 2019 werd verslag gedaan over van een Libanese man die overleed nadat hij zichzelf in brand stak omdat hij de schoolkosten van zijn dochter niet kon betalen en de school de overplaatsing naar een andere school tegenhield.³⁹⁹ De AUB heeft in december 2020 aangegeven de wisselkoers van haar collegegeld aan te passen. Dit betekent dat het jaarlijkse collegegeld van 24.000 USD niet meer 36 miljoen, maar 93,6 miljoen LBP zal bedragen.⁴⁰⁰

Volgens een bron kun je via een connectie makkelijker aan een plek op een privé school komen, bijvoorbeeld als je daar werkt of iemand kent die er werkt.⁴⁰¹ Voor Non-ID vluchtelingen is toegang tot opleiding na de middelbare school bijna onmogelijk omdat zij zonder legale verblijfsvergunning niet aan een officiële toets voor toelating kunnen voldoen of de vluchtelingenkampen niet kunnen verlaten. Het voorbereidend onderwijs is het hoogste opleidingsniveau wat er in de kampen beschikbaar is. Non-ID vluchtelingen kunnen geen beroepsonderwijs via UNRWA volgen.⁴⁰²

UNRWA scholen volgen het curriculum van de Libanese autoriteiten.⁴⁰³ Het DFAT stelde dat in 2012 de helft van Palestijnen in Libanon alleen de basisschool afrondde.⁴⁰⁴ In 2015 waren 97,2% van PRL-kinderen geregistreerd voor de basisschool, 84,2% voor het voorbereidend onderwijs en 61,2% voor een middelbare schoolopleiding. Voor PRS-kinderen waren de percentages respectievelijk 88,3%, 69,6% en 35,8%. De lage inschrijvingsaantallen komen deels door de afstand tot scholen en universiteiten, barrières in mobiliteit en het bekostigen van schoolmaterialen.⁴⁰⁵ Volgens een bron komt vroegtijdig school verlaten voor onder Palestijnse en Syrische vluchtelingen.⁴⁰⁶ Een UNRWA onderzoek stelde het uitvalpercentage in 2015 op 4,2% voor PRL studenten. Jongens verlieten school vaker dan meisjes en veel studenten verlieten school zonder het verkrijgen van het *Brevet*, het Libanese schoolcertificaat dat toegang geeft tot de middelbare school.⁴⁰⁷ Uitval komt deels voor omdat een opleiding in Libanon voor Palestijnen geen directe toegang tot een baan geeft. Prioriteit wordt gegeven aan (illegaal) werk en inkomen

³⁹⁶ UNHCR, *The Situation of Palestinian Refugees in Lebanon*, 2016, p. 8; LPDC, *Palestinian Refugee Education*, geraadpleegd op 3 november 2020. Zie ook <http://www.lpdc.gov.lb/education/the-palestinian-student-in-the-libanese-educationa/48/en>

³⁹⁷ Vertrouwelijke bron, d.d. 24 september 2020.

³⁹⁸ Vertrouwelijke bron, d.d. 15 december 2020.

³⁹⁹ Arab News, *Lebanese father who set himself on fire over unpaid school fees dies*, 9 februari 2019, geraadpleegd op 1 december 2020. Zie ook <https://www.arabnews.com/node/1449181/middle-east>

⁴⁰⁰ Timour Azhari, Al Jazeera, *Lebanon's top university hikes tuition 160 percent, citing crisis*, 8 december 2020, geraadpleegd op 8 december 2020. Zie ook <https://www.aljazeera.com/news/2020/12/8/lebanons-top-university-aub-hikes-tuition-160-percent-citing-crisis>

⁴⁰¹ Vertrouwelijke bron, d.d. 14 aug 2020.

⁴⁰² Het voorbereidend onderwijs vertaalt naar de eerste drie jaar (onderbouw) van de middelbare school in Nederland. NUFFIC, *Onderwijssysteem Libanon*, december 2016, p. 5; UNHCR, *The Situation of Palestinian Refugees in Lebanon*, 2016, p. 8; UNRWA, *Survey on the Socioeconomic status of Palestine Refugees in Lebanon 2015*, 2016, p. 23.

⁴⁰³ LPDC, *Palestinian Refugee Education*, geraadpleegd op 3 november 2020.

⁴⁰⁴ DFAT, *Thematic Report: Palestinians in Jordan and Lebanon*, 2 maart 2015, p. 16-17.

⁴⁰⁵ UNRWA, *Survey on the Socioeconomic status of Palestine Refugees in Lebanon 2015*, 2016, p. 10.

⁴⁰⁶ Vertrouwelijke bron, d.d. 14 augustus 2020.

⁴⁰⁷ UNRWA, *Survey on the Socioeconomic status of Palestine Refugees in Lebanon 2015*, 2016, p. 73.

in plaats van het volgen van een hogere opleiding waarvan de kosten vaak te hoog zijn voor Palestijnen.⁴⁰⁸ Ook kunnen volgens een bron andere barrières meespelen, zoals culturele opvattingen over het onderwijzen van meisjes voorbij een bepaalde leeftijd, financiële belemmeringen om transportkosten naar scholen buiten de kampen te bekostigen of veiligheidsredenen om kinderen niet op bepaalde tijden het huis te laten verlaten. De bron geeft aan dat in het verleden een sociaal werker de familie van spijbelende leerlingen opzocht om de reden van verzuim na te gaan.⁴⁰⁹

De kwaliteit van UNRWA-scholen is in de afgelopen decennia omstreden geworden vanwege budgettekorten. Veel scholen werken met roosters die in twee dagdelen opgedeeld zijn om een grotere groep leerlingen te kunnen onderwijzen.⁴¹⁰ Scholen zijn vaak overvol, klassen kunnen oplopen tot 50 leerlingen. Ook zijn docenten in het afgelopen jaar ontslagen vanwege budgettekorten.⁴¹¹ Een bron geeft aan dat vanwege de lessen die halve dagen beslaan en de huidige online lessen vanwege coronamaatregelen ouders onder druk staan. Deze druk zorgt ervoor dat de situatie voor meisjes kwetsbaarder wordt om school te verlaten.⁴¹²

⁴⁰⁸ DIS, *Stateless Palestinian Refugees in Lebanon*, oktober 2014, p. 30.

⁴⁰⁹ Vertrouwelijke bron, d.d. 2 oktober 2020.

⁴¹⁰ Home Office, *Country Policy and Information Note Lebanon: Palestinians*, juni 2018, p. 13; DFAT, *Thematic Report: Palestinians in Jordan and Lebanon*, March 2015, p. 16-17.

⁴¹¹ FIS, *Syrian and Palestinian (in Lebanon and exiting Syria) Refugees in Lebanon*, 29 september 2016, p. 12 – 13; Vertrouwelijke bron, d.d. 14 aug 2020; Middle East Monitor, *UNRWA fires 17 teachers from its schools in Lebanon*, 9 januari 2020, geraadpleegd op 3 november 2020. Zie ook <https://www.middleeastmonitor.com/20200109-unrwa-fires-17-teachers-from-its-schools-in-lebanon/>

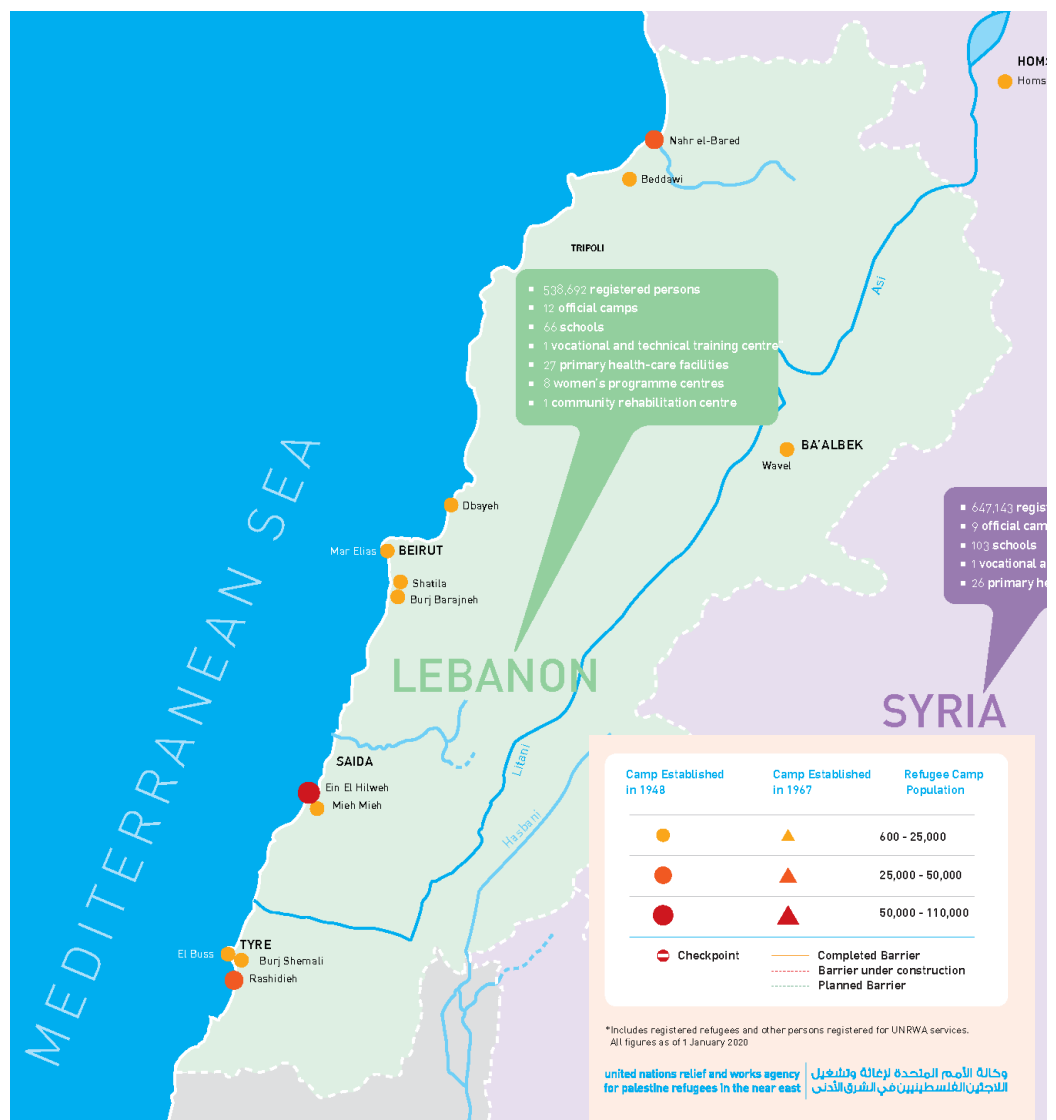
⁴¹² Vertrouwelijke bron, d.d. 2 oktober 2020.

11 Bijlagen

11.1 Verklarende woordenlijst

DGPS	<i>Directorate General for Personal Status</i>
DPAR	<i>Directorate of Political Affairs and Refugees</i>
GDGS/GSO/GS	<i>General Directorate of General Security, General Security Office, General Security</i>
Geregistreerde vluchteling	PRL die bij de DPAR en UNRWA geregistreerd staan
ISF	<i>Internal Security Forces</i>
LPDC	<i>Lebanese Palestinian Dialogue Committee</i>
MAQ	<i>makhtoum al-gaid</i> , personen die staatloos zijn en geen Libanese civiele registratie hebben
<i>mukhtar</i>	Lokale burgemeester van een wijk of dorp
Niet-geregistreerde vluchteling	PRL die niet bij UNRWA, maar wel bij de DPAR geregistreerd staan
Non-ID	Vluchtelingen die noch bij de DPAR noch bij UNRWA zijn geregistreerd
NSSF	<i>National Social Security Fund</i>
PC's	<i>Popular Committees</i> , de vertegenwoordiging van de administratieve autonomie van de Palestijnse vluchtelingenkampen
PLO	<i>Palestine Liberation Organisation</i> , Palestijnse Bevrijdingsorganisatie
PRL	<i>Palestinian Refugee from Lebanon</i>
PRS	<i>Palestinian Refugee from Syria</i>
SICs	<i>Special Identification Cards</i>
SGBV	<i>Sexual and Gender-Based Violence</i>
ngo	niet-gouvernementele organisatie
UNHCR	<i>United Nations High Commissioner for Refugees</i> , VN-vluchtelingenorganisatie
UNRWA	<i>United Nations Relief and Works Agency for Palestine Refugees in the Near East</i> , VN-agentschap voor Palestijnse vluchtelingen
QAD	<i>quid al-dars</i> , personen zonder een nationaliteit die wel een Libanese verblijfsvergunning hebben
<i>wasta</i>	Systeem waarin iemands' sociale connecties en netwerk invloed kunnen uitoefenen op bepaalde zaken zoals (overheids)procedures of het vinden van een baan

11.2 Kaart van Libanon

UNRWA, *Map of Fields of Operation*, juni 2020. Zie ook <https://www.unrwa.org/resources/about-unrwa/unrwa-fields-operations-map-2020>

11.3 Nieuwsberichten

Amnesty International (AI), *Lebanon: Government must urgently release more prisoners to prevent spread of COVID-19*, 21 april 2020, geraadpleegd op 19 november 2020.

—, *Lebanon Country Profile*, 2019, geraadpleegd op 23 september 2020.

—, *Lebanon is failing torture survivors by delaying implementation of crucial reforms*, 26 juni 2019, geraadpleegd op 20 november 2020.

Al Araby, *In Lebanon, pandemic provides no respite from anti-Palestinian racism*, 8 mei 2020, geraadpleegd op 12 oktober 2020.

Al Jazeera, *Syrian refugees panic as threat of deportation rises in Lebanon*, 25 juli 2019, geraadpleegd op 8 januari 2021.

—, *Palestinians desperate to flee Lebanon refugee camp*, 4 april 2015,

- geraadpleegd op 4 november 2020.
- , *Clamping down on refugees will not save Lebanon from the pandemic*, 11 april 2020, geraadpleegd op 1 december 2020.
 - , *Lebanon's top university hikes tuition 160 percent, citing crisis*, 8 december 2020, geraadpleegd op 8 december 2020.
 - , *Lebanon passes landmark sexual harassment law*, 21 december 2020, geraadpleegd op 28 december 2020.
 - , *Lebanon extends total lockdown until February 8 as COVID deaths soar*, 21 januari 2021, geraadpleegd op 22 januari 2021.
- Alray, *Lebanon MP remark over Palestinian existence in Lebanon spark resentment*, 9 juli 2020, geraadpleegd op 4 januari, 2020.
- Arab News, *Naturalization decree an insult to the Lebanese people*, 5 juni 2019, geraadpleegd op 4 november 2020.
- , *Lebanese father who set himself on fire over unpaid school fees dies*, 9 februari 2019, geraadpleegd op 1 december 2020.
- Beirut Today, *Racial tensions break out in Bsharre following murder of young Lebanese*, 24 november 2020, geraadpleegd op 1 december 2020.
- Center for Strategic and International Studies, Will Todman and Erol Yayboke, *Refugees could help solve Lebanon's economic crisis*, 10 juli 2020, geraadpleegd op 1 december 2020.
- European Council on Refugees and Exiles, *Lebanon: Deportations of Syrian Refugees Despite warnings*, 5 september 2019, geraadpleegd op 9 december 2020.
- Financial Times, *Lebanon patients 'pay price of bad governance' in medicine shortages*, 4 november 2020, geraadpleegd op 1 december 2020.
- Freedom House, *Lebanon country profile*, 2020, geraadpleegd op 4 november 2020
- Hivos, *Hivos partner pressured to shut down LGBTI conference in Lebanon*, 18 oktober 2018, geraadpleegd op 1 december 2020.
- Human Rights Watch (HRW), *Lebanon: Palestinians barred, sent to Syria*, 5 mei 2014, geraadpleegd op 4 november 2020.
- , *Lebanon: Discriminatory Nationality Law*, 2018, geraadpleegd op 23 september 2020.
 - , *In Lebanon's Covid-19, aid the vulnerable, including the LGBT people*, 16 april 2020, geraadpleegd op 4 november 2020.
 - , *Syrians deported by Lebanon arrested at home*, 2 september 2019, geraadpleegd 4 november 2020.
- Middle East Monitor, *The Palestinian refugees in Lebanon and the right to work*, 31 juli 2019, geraadpleegd op 1 december 2020.
- , *Lebanon actress calls for burning Palestinians in Hitler's ovens*, 3 augustus 2019, geraadpleegd op 4 januari 2020.
 - , *UNRWA fires 17 teachers from its schools in Lebanon*, 9 januari 2020, geraadpleegd op 1 december 2020.
 - , *Over 100,00 lost their jobs in tourism sector after Beirut port blast*, 11 augustus 2020, geraadpleegd op 1 december 2020.
- NOS, *Libanezen ontvluchten hun land, steeds meer boten richting Cyprus*, 26 september 2020, geraadpleegd op 1 december 2020.
- Oxford Analytica, *US Biden may help Palestinian livelihoods, not talks*, 10 november 2020, geraadpleegd op 1 december 2020.
- The Daily Star Lebanon, *Palestinians fear new passport requirements*, 25 november 2015, geraadpleegd op 4 november.
- The Guardian, *US confirms end to funding for UN Palestinians refugees*, 31 augustus 2018, geraadpleegd op 1 december 2020.
- The Independent, *'Our hell': One year on from Lebanon's October Revolution, the best option for many is leaving*, 16 oktober 2020, geraadpleegd op 1 december 2020.
- , *Lebanon begins an 11-day curfew in attempt to rescue overwhelmed health*

system, 15 januari 2021, geraadpleegd op 16 januari 2021.

The New Arab, *Lebanon's defence minister blames deteriorating economy on 'burden of Syrian refugees'*, 15 december 2019, geraadpleegd op 1 december 2020.

The New Humanitarian, *Local groups step up to lead Beirut blast response*, 18 augustus 2020, geraadpleegd op 4 november 2020.

UN, *United Nations YouTube Channel Had 6.2 Million Views in High-Level General Assembly Week, Under-Secretary-General for Global Communications Tells Fourth Committee*, 12 oktober 2020, geraadpleegd op 1 december 2020.

UNRWA, *UNRWA Faces Greatest Financial Crisis in Its History Following 2018 Funding Cuts*, 9 november 2018, geraadpleegd op 1 december 2020.

—, *FAQ: What other UNRWA documents may registered persons hold?*, geraadpleegd op 21 oktober 2020.

—, *Education in Lebanon*, geraadpleegd op 3 november 2020.

—, *Ngo partners*, geraadpleegd op 4 november 2020.

—, *UNRWA issues emergency call for humanitarian assistance amid end-of-year shortfall*, 9 november 2020, geraadpleegd op 1 december 2020.

11.4 Audiovisuele bronnen

Mahdi Fleifel, *Three Logical Exits*, 2020, geraadpleegd op 9 november 2020.

The Lebanese Politics Podcast, *Episode 36: LGBTQ rights*, 25 februari 2019, geraadpleegd op 29 november 2020.

The Lebanese Politics Podcast, *Episode 52: Palestinian labor*, 22 juli 2019, geraadpleegd op 29 november 2020.

11.5 Rapporten en boeken

Aidoun, *Undocumented Palestinians in Lebanon*, 2014.

Allen, Diana, *Refugees of the Revolution: Experiences of Palestinian Exile*, Stanford University Press, 2014.

Amnesty International (AI), *Submission to the UN Universal Periodic Review – Ninth Session of the UPR Working Group of the Human Rights Council*, november-december 2010.

—, *Lebanon: only an international investigation can ensure Beirut explosion victim's rights to truth, justice and remedy*, september 2020.

ASDA'A BWC, *Arab Youth Survey 12th Annual Edition*, 2020.

Australian Government Department of Foreign Affairs and Trade (DFAT), *Thematic Report: Palestinians in Jordan and Lebanon*, 2 maart 2015.

—, *Thematic Report: Palestinians in Jordan and Lebanon*, oktober 2017.

Centre for Civil and Political Rights, *Civil society report on the implementation of the International Covenant on Civil and Political Rights in Lebanon: 122 session of the Human Rights Committee*, maart 2018.

Chaaban, J., Ghattas, H., Habib, R., Hanafi, S., Sahyoun, N., Salti, N., Seyfert, K. en Naamani, N., *Socio-economic survey of Palestinian refugees in Lebanon*. American University of Beirut, 2010.

Danish Immigration Service (DIS), *Stateless Palestinian Refugees in Lebanon*, oktober 2014.

—, *Lebanon: The Situation of Palestinian refugees from Syria*, 2019.

—, *Palestinian refugees: Access to registration and UNRWA services, documents and entry to Jordan*, 2020.

—, *Lebanon: Readmission of Palestinian refugees from Lebanon*, 2020.

Danish Refugee Council (DRC), *Survey report on the situation of non-ID Palestinian refugees in Lebanon*, maart 2005

- Dorai, K., *Palestinian refugees and the current Syrian conflict: from settled refugees to stateless asylum seekers?*, Migrations, Mobilities and the Arab Spring, 2016, p. 158-173.
- Finnish Immigration Service (FIS), *Syrian and Palestinian (in Lebanon and exiting Syria) Refugees in Lebanon*, 29 september 2016.
- Frontiers-Ruwad Association, *Birth Registration Procedures in Lebanon*, 2014.
- Ghaddar, Sima, *Second-Class Citizenship: Lebanese women fight to pass nationality to children and spouses*, The Century Foundation, april 2017.
- Hanafi S., *Palestinian Refugee Camps in Lebanon as a space of exception*, Revue Asylon(s), No. 5, september 2008.
- Home Office, *Country Policy and Information Note Lebanon: Palestinians*, juni 2018.
- Human Rights Watch (HRW), *Lebanon: Discriminatory Nationality Law*, 3 oktober 2018.
- , *"Don't Punish Me for Who I Am" Systemic Discrimination Against Transgender Women in Lebanon*, 2019.
- Inter-Agency Coordination Lebanon, *Questions & Answers for LCRP Partners: Recent Demonstrations and Municipal Restrictions against Syrian Refugees Labour Competition and Businesses*, juni 2017.
- , *In Focus: Rise in evictions due to increased economic vulnerability*, juli 2020.
- Immigratie en Naturalisatiedienst (IND), *Werkinstructie 2020/19 Palestijnen*, 2020.
- International Institute for Democracy and Electoral Assistance (International IDEA), *Political Participation of Refugees: The Case of Syrian Refugees*, 2018.
- International Labour Organisation (ILO), *Policy Brief: The work of Palestinian Refugees in Lebanon is a right and a common interest*, 2014.
- , *Palestinian Employment in Lebanon Facts and Challenges*, 27 februari 2014.
- , *Lebanon. SWTS country brief*, december 2016.
- , *ILO Brief: Rapid Diagnostic Assessment of Employment Impacts under COVID-19 in Lebanon*, augustus 2020.
- Jerusalem Institute, *The Fate of Palestinian Refugees in Syria and Lebanon*, 6 juni 2019.
- Khalidi, A., & Tabbarah, R., *Contributions of Palestinian Refugees Residing in Camps and some Gatherings to the Lebanese Economy*, 2009.
- Knudsen, Are, *Widening the Protection Gap: The "Politics of Citizenship" for Palestinian Refugees in Lebanon 1948-2008*, Journal of Refugee Studies vol. 2, issue 1, maart 2009.
- Lebanese Palestinian Dialogue Committee (LPDC), *Key findings report: Population and Housing Census in Palestinian Camps and Gatherings*, februari 2017.
- Lebanon Chronicles channel, *From Prison to Lockdown in Lebanon Caught up in Lebanon's pretrial detention maze*, 17 juni 2020.
- Masalha, Nur, *Sectarianism and the Rejection of Tawteen: Lebanon and the Palestinian Refugees*, 2002.
- Munshay, Menaal, *Access to SGBV Protection Services for Syrian and Palestinian Refugees in Lebanon*, United Nations University Policy Report, 2018.
- Ministerie van Buitenlandse Zaken, *TAB Syrische documenten*, december 2019.
- NUFFIC, *Onderwijssysteem Libanon*, december 2016.
- Palestinian Human Rights Organisation (PHRO), *Universal Periodic Review*, 2020.
- Takkenberg, Lex, en Albanese, Francesca, *Palestinian Refugees in International Law*, Oxford University Press, 2020.
- Stel, Nora, *Hybrid Political Order and the Politics of Uncertainty*, Routledge, 2020.
- Suleiman, Jaber, *Palestinians in Lebanon and the Role of Non-governmental Organizations*, Journal of Refugee Studies Vol 10, No. 3, 1997.
- Syrian National Commission on Detainees and Missing Persons, *"Whenever a*

- prisoner dies, they say: Next“ Patterns of trial, interrogation, and arrest of Syrians in Lebanon*, 7 november 2020.
- UNCTAD, *Investment Policy Review: Lebanon*, 2018.
- UNDP, UN Habitat, *Profiling Deprivation: An Analysis of the Rapid Needs Assessment in Palestinian Gatherings Host Communities in Lebanon*, maart 2014.
- , *Assessing vulnerabilities in Palestinian Gatherings in Lebanon: Result of the 2017 Household Survey*, september 2018.
- , *Nothing and Everything to Lose: Results from a Qualitative Whatsapp survey of Palestian Camps and Gatherings in Lebanon*, augustus 2020.
- UNESCO, *Lebanon: Early Childhood care and Education (ECCE) programmes*, 2006.
- UNHCR, *Lebanon Statelessness Update*, augustus 2014.
- , *The Situation of Palestinian Refugees in Lebanon*, 2016.
- , *Handbook on procedures and criteria for determining refugee status and guidelines on international protection*, februari 2019.
- , *Q&A on birth registration for Syrian refugees in Lebanon*, juli 2020.
- UNRWA and UNHCR, *The United Nations and Palestinian Refugees*, januari 2007.
- UNRWA, *Consolidated Eligibility and Registration Instructions (CERI)*, 2006.
- , *Labour market research and development committee, Professions of Restricted Access for Palestine Refugees in Lebanon*, 2015.
- , *Lebanon. Profiling the vulnerability of Palestine refugees from Syria living in Lebanon 2015*, 2016.
- , *Survey on the Socioeconomic status of Palestine Refugees in Lebanon 2015*, 2016.
- , *Protection brief: Palestine refugees living in Lebanon*, oktober 2017.
- , *Dashboard UNRWA-mandaatgebied*, geraadpleegd op 4 november 2020.
- , *Eligibility and Registration Q&A*, 2020.
- , *Report of Commissioner-General of UNRWA 1 January – 31 December 2019*, UN Doc. No. A/75/13, 13 september 2020.
- , *Q&A for Syrian refugees on requirements for residency renewal in Lebanon based on UNHCR Certificate*, februari 2020.
- United States Department of State (USDoS), *Country Report on Human Rights Practices 2017 – Lebanon*, april 2018.
- , *Country Report on Human Rights Practices 2019 - Lebanon*, 2019.
- World Food Programme, *Assessing the Impact of the Economic and COVID-19 Crises in Lebanon*, juni 2020.
- World Justice Project, *World Rule of Law Index*, 2020.

11.6 Web- en wetteksten van de Libanese overheid

De bron 'Lebanese Ministry of Education' is vertaald van het Arabisch naar het Nederlands.

General Directorate of General Security, *Travel documents and transit passes*, datum van publicatie onbekend, geraadpleegd op 4 december 2020.

General Directorate of General Security, *The list of countries that have the right to a Lebanese visa*, datum van publicatie onbekend, geraadpleegd op 4 november 2020.

International Constitutional Law, *Lebanon Constitution*, 21 september 1990, geraadpleegd op 4 november 2020.

Lebanese Ministry of Education, *al muhima (de taak/missie), Mission*, datum van publicatie onbekend, geraadpleegd op 7 december 2020.

Lebanese Republic, *Decree No15 on Lebanese Nationality*, 19 januari 1925, geraadpleegd op 3 december 2020.

Lebanese Palestinian Dialogue Committee, *Palestinian Refugee associations*, datum

- van publicatie onbekend, geraadpleegd op 4 november 2020.
- , *Palestinian Refugee Education*, datum van publicatie onbekend, geraadpleegd op 3 november 2020.
- , *Palestinian Refugee Property Ownership*, geraadpleegd op 3 december 2020.
- Lebanese Parliament, *The Taif Agreement*, 4 november 1989.